

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

ΕΤΟΣ ΚΕ' (25)
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 315
ΙΟΥΛΙΟΣ -
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ
2004

Θέμα των ημερών για το Ζαγόρι, η άναρχη δόμηση εκτός ορίων των οικισμών του. Το πρόβλημα δεν είναι, βέβαια, σημερινό κι ούτε εμφανίστηκε απρόσμενα κι ας μη προσποιούμαστε τους ξαφνιασμένους.

Αντίθετα, ήταν αναμενόμενο. Εδώ και τέσσερα χρόνια (το 2000) στο Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου, όταν υπήρξαν τα πρώτα σημάδια στον κάμπο των Ασπραγγέλων, γίναμε μαλλιά κουβάρια κι όσοι τότε έκρουσαν το καμπανάκι του κινδύνου, δέχτηκαν τους μύδρους και τις λοιδώριες των «αναπτυξιολογικών». Νόμισαν κάποιοι πως θα είχαμε αποκλειστικά οι Ζαγορίσιοι, το προνόμιο να μετατρέψουμε τα ψωμοτόπια μας σε τουριστικά καταλύματα. Τώρα που άνοιξε η όρεξη και σε μη Ζαγορίσιους και η εισβολή έγινε χειροπιαστή (ανέγερση ξενοδοχείου στον Άγ. Αθανάσιο) ξυπνήσαμε αλαφιασμένοι.

Όμως οι «κερκόπορτες» άνοιξαν πια και φοβούμαστε πως δύσκολο θα αποτρέψουμε την άλωση του χώρου.

Βέβαια, τότε, πριν 4 χρόνια, ο Δήμος Κεντρικού Ζαγορίου τάχθηκε ομόφωνα κατά της δόμησης εκτός ορίων των οικισμών και απευθύνθηκε αρμοδίως, όπου έπρεπε.

Μόνο που, βλέποντας να μη γίνεται τίποτα σχετικά, επαναπαυθήκαμε στα τυπικά χωρίς να κρατάμε αυτό το ζωτικό, για το Ζαγόρι, πρόβλημα σε συνεχή επικαιρότητα.

Αυτές τις μέρες βρεθήκαμε στις συζητήσεις (με την πρωτοβουλία μιας άτυπης Επιτροπής), τόσο στο Δίλοφο όσο και στην ειδική συνεδρίαση του Δημ. Συμβουλίου του Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου.

Αυτό που προέκυψε σ' αυτές δεν μας κάνουν και πολύ αισιόδοξους. Δυστυχώς όπως και σε άλλες περιπτώσεις ο καθένας μας την ανάπτυξη του Ζαγορίου την βλέπουμε κάτω από το πρίσμα των στενών επιδιώξεων, σκοπιμοτήτων και συμφερόντων. Και σ' ό,τι αφορά τους μη Ζαγορίσιους, που βλέπουν το Ζαγόρι σαν το σύγχρονο Ελδοράδο, αυτό είναι κατανοητό. Για τους Ζαγορίσιους όμως, για μας όλους, η ανάπτυξη του Ζαγορίου ταυτίζεται (θα πρέπει να ταυτίζεται) απόλυτα με την προστασία της ιδιαιτερότητάς του

Άναρχη δόμηση στο Ζαγόρι

Άνοιξαν οι «κερκόπορτες»

και της ιστορίας του. Η ανάπτυξη του Ζαγορίου για τους Ζαγορίσιους είναι **ιδεολογία**.

Το Ζαγόρι πρώτα και κύρια, για μας τους Ζαγορίσιους είναι οι **μνήμες μας**. Κι αυτές οι μνήμες θρέφουν ευαισθησίες κι αυτές με τη σειρά τους συντηρούν ζωντανό το παρελθόν, θωρακίζουν το παρόν, κι εξασφαλίζουν το αύριο, τη συνέχεια. Κι όσο η ανάπτυξη του Ζαγορίου θα μείνει υπόθεση των

μας όλων μας το συμφέρον είναι –επαναλαμβάνουμε– η προστασία του τόπου μας με το ξεχωριστό περιβάλλον, την ξεχωριστή πολιτιστική του παράδοση και ιστορία από κάθε είδους παρεμβάσεις που αλλοιώνουν τον πλούτο μας αυτό.

Κι ας μη νομίζουμε, αφελώς, πως το πρόβλημα περιορίζεται στον κάμπο των Ασπραγγέλων. Εκεί άναψε η πρώτη εστία της φω-

Ζαγορίσιων, υπάρχει –πιστεύουμε– ελπίδα.

Όμως τον τελευταίο καιρό, γινόμαστε μάρτυρες μιας αυξανόμενης εισβολής και βίαιης οικιστικής επίθεσης από μη Ζαγορίσιους, που αγοράζουν, χτίζουν, αλωνίζουν ανεξέλεγκτα.

Κι αυτοί για ανάπτυξη μιλούν, αλλά βέβαια τη δική τους ανάπτυξη, εννοούν στις πλάτες όμως του Ζαγορίου.

Και τώρα που ο κόμπος έφτασε στο χτένι, τι κάνουμε; Από πολλούς πολλά και διάφορα ακούμε αυτές τις μέρες, σοβαρά ή ανούσια, αντίθετα και αλληλοσυγκρούμενα, ανάλογα των προσωπικών επιδιώξεων (όπως είπαμε) και των κακώς εννοούμενων συμφερόντων τους. Γιατί δεν καταλάβαμε, οι Ζαγορίσιοι, πως μακροπρόθε-

σιας, Γρήγορα (αν δεν αντιδράσουμε) θα επεκταθεί σ' όλα τα χωροφωτοτόπια μας, από τα Ριζιανά μέχρι την Αριστη.

Ακούγονται τις μέρες αυτές πράγματα ανατριχιαστικά. Διάφοροι χοντροπορτοφολάδες σκέφτονται ν' αγοράσουν ολόκληρες «πλασιές» σε κάμπους μας για να χτίσουν **νέους τουριστικούς οικισμούς...** (Θού Κύριε τω στόματί μου τι έχουν να δουν τα μάτια μας...).

Κι η «φωτιά» δεν θα σταματήσει εκεί. Μετά τους κάμπους θα ρθει η σειρά για τα δάση μας. Στην «Καθημερινή» της 4/7/2004 διαβάζουμε σε ολοσέλιδο άρθρο με τίτλο: «**Τσιμέντο τρώει το Μαϊναλο. Βίλες, ξενοδοχεία και Σαλέ μέσα στα περίφημο Ελατοδάσος**». Κι ο Δήμαρχος της Βυτίνας φωνάζει:

«**Βρισκόμαστε σε πόλεμο. Σε διαρκή πόλεμο για να σώσουμε το δάσος**».

Πόλεμο – όπως όλα δείχνουν– θα 'χουμε κι εμείς στο Ζαγόρι. Και πόλεμο δύσκολο με πολύ αβέβαιη την έκβαση. Σ' αυτόν τον πόλεμο ένα ισχυρό όπλο από πλευράς πολιτείας έρχεται (αν θάρθη τελικά...) το ΕΠΒΠ. Κι αντί έτσι να το δούμε (σαν όπλο σωτηρίας), πολλοί το πολεμήσαμε και το πολεμάμε ανεύθυνα και απερίσκεπτα ή έστω από άγνοια.

Μόνο στα πλαίσια του Εθνικού Πάρκου μπορεί να υλοποιηθεί το από χρόνια πάγιο αίτημά μας –θυμίζω την ημερίδα της ΕΕΤΑΑ (Ελληνική Εταιρία Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Ανάπτυξης) και ΚΕΖ στα μέσα της δεκαετίας του '80– **για τον καθορισμό ζωνών χρήσεως γης που από όλους τους υιοθετήθηκε αλλά ποτέ δεν πραγματοποιήθηκε**. Τώρα μέσα από το Εθνικό Πάρκο αυτό γίνεται επιφύλαξη. Αυτό που πρέπει να ζητήσουμε έγκαιρα και επίμονα, πριν εκδοθεί η νέα Κ.Υ.Α. σχετική με το πάρκο που επεξεργάζεται το ΥΠΕΧΩΔΕ, **είναι να ανασταλεί προσωρινά η έκδοση οικοδομικών αδειών εκτός ορίων των οικισμών** (το μόνο σωστό που προτάθηκε στη συνεδρίαση του Δ.Σ. στους Ασπραγγέλους) **κι ακόμη να ενταχθεί στο Εθνικό Πάρκο Β. Πίνδου ολόκληρο το Ζαγόρι από το Μιτσικέλι και πίσω**. Η ευτυχής συγκυρία να βρίσκεται στο αρμόδιο υπουργείο δικός μας υφυπουργός, ο κ. Στ. Καλογιάννης, μας κάνει να ευελπιστούμε πως δεν θ' αφήσει να συντελεστεί το έγκλημα και να μη αναφωνήσουμε ποτέ εκείνο το φοβερό «**Εάλω**» το Ζαγόρι.

Όλοι όσοι έχουν άποψη για το πρόβλημα, ας εκφραστούν. Οι σελίδες του Περιοδικού μας είναι ανοιχτές.

Βασίλης Τζιόβας

Υ.Γ.: Στη συνέχεια δημοσιεύεται παρέμβαση μιας επισκέπτριάς στο Ζαγόρι που έτυχε να βρίσκεται παρούσα στη συζήτηση που είχαμε στο Δίλοφο. Έτσι το θέλουν το Ζαγόρι όσοι το αγαπούν πραγματικά. Ας προβληματιστούμε κι εμείς.

«**Έχω πάει σε μέρη που με μάγεψαν αλλά που δε θέλω να ξαναπάω ποτέ και να κρατήσω μόνο την εικόνα που είχαν κάποτε**».

Συνέχεια στη 2η σελίδα

Χρονογράφημα

Ευρωεκλογές 2004 - Ενωμένη Ευρώπη (Ε.Ε.)

Σταύρου Συκιώτη

ποιμένα».
Η παλιά Ευρώπη, όχι όπως την ξέρουμε σήμερα, γεννήθηκε και πήρε το όνομα της στην αρχαία ελληνική Μυθολογία, πριν κάποιες χιλιάδες χρόνια. Υπήρξε ηρωίδα της Ελληνικής Μυθολογίας. Την εποχή εκείνη, ο υπέρθερος και πολυδραστήριος Δίας τη «λιπίστηκε» και μεταμορφωμένος σε άσπρο ταύρο («παλιά μου τέχνη κόσκινο», για το Δία) τη φόρτωσε στα «καπούλια» του και την απήγαγε στην Κρήτη, όπου την εγκατέστησε, χαρίζοντάς της και τα δυο της παιδιά, τον Μίνωα και τον Ροδάμνο.

Η Αστρολογία, μάλιστα, που στον κλάδο της μετέφερε μέγα μέρος της ορολογίας της από την Ελληνική Μυθολογία, αναφέρει τον αστερά Ευρώπη που είναι δορυφόρος του πλανήτη Δία.
Το ιστορικό βάθος της Ευρώπης, φυσικά, όπως και στις άλλες περιοχές των Ηπειρών του πλανήτη μας ξεκινάει από τον πρωτογονισμό και εξελικτικά, στη χλιδήχρονη ροή του χρόνου, φυλές και λαοί αλληλοδιαδέχονται τον χώρο, μέσα από κατακτητικές δραστηριότητες και συνεχείς πολεμικές συγκρούσεις αναμεταξύ τους, για να διαμορφωθεί το σημερινό «status quo», όπως το γνωρίζουμε γεωγραφικά και πολιτικά.

Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, που ξεκίνησε και διαδραματίστηκε κυρίως στον Ευρωπαϊκό χώρο, ήταν η πιο πρόσφατη και πιο οδυνηρή πολεμική εμπειρία του Κόσμου και ιδιαίτερα των Ευρωπαίων, Πάντα κάποια καταστροφή, μικρή ή μεγάλη, γίνεται έναυσμα και πρόκληση σε κάποιους σοφούς και υπεύθυνους ανθρώπους να αναζητήσουν τη «θεραπεία» αυτών των δεινών της ανθρώπινης κοινωνίας. Έτσι, αποτέλεσμα αυτών των διεργασιών -πέρα από άλλους συναφείς παράγοντες- υπήρξε η «Ενωμένη Ευρώπη ή Ευρωπαϊκή Ένωση» για το Κοινοβούλιο της οποίας ψηφίσαμε στις 13/6 ως «Ευρωπαίοι».

Η «γέννα» της ανάγεται στα 1950-51. Η «**Ημέρα της Ευρώπης**», που **γιορτάζεται ετησιακά (όπως του καθενός μας) ορίστηκε η 9η Μαΐου**. Επειδή, εκείνη τη μέρα ο γάλλος Υπουργός Εξωτερικών Robert Schuman εκφώνησε έναν ιστορικό λόγο, εμπνευσμένο από τον επίσης γάλλο Jean Monnet, σύμβουλό του, που σηματοδοτούσε τη γέννα, δηλ. το ξεκίνημα της Ενωμένης Ευρώπης.
Πριν από τη γέννα έχουμε τη «σύλληψη». Και η σύλληψη της ιδέας των Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης (τύπου Η.Π.Α.) ανήκει στο μεγάλο Ουίνστον Τσώρτσιλ, που έζησε το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ως το «μεδούλι» του, Το Σεπτέμβριο του 1946, σε λόγο του στη Ζυρίχη, πρότεινε τη δημιουργία των Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης, πάνω στα τρομακτικά ερείπια του Β' Πα-

γκοσμίου Πολέμου.
Μετά τη γέννα όποιο «Οργανισμό» ακολουθεί η ανάπτυξη στις διάφορες φάσεις της φυσικής νομοτέλειας. Έτσι η Ε.Ε. έγραψε τη νηπιακή της πορεία στις πρώτες «μεταμορφώσεις» της όπως σαν ΕΚΑΧ το 1951 (Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα), στη συνέχεια το 1957 σαν ΕΚΑΕ - ΕΥΡΑΤΟΜ (Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας) και σαν Ε.Ο.Κ. (Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα Συνθήκη της Ρώμης)

Με τη συνθήκη του Μάαστριχ στα 1992, τελικά, βαπτίζεται, και το όνομα της είναι «Ευρωπαϊκή Ένωση», όπως θα την ξέρουμε και θα την αποκαλούμε από δω και πέρα.

Σήμερα η Ε.Ε. αριθμεί 25 Ευρωπαϊκά Κράτη με ένα σύνολο 455 εκατομ. κατοίκων και με 712 Ευρωβουλευτές από όλα τα συμμετέχοντα κράτη που αποτελούν το Ευρωκοινοβούλιο -σαν τη δική μας Βουλή- ένα κύριο, ανάμεσα σε άλλα όργανα λειτουργίας της Ε.Ε. Έχουν δημιουργηθεί αρκετά όργανα, που καλύπτουν διάφορους τομείς δραστηριότητας: πολιτικούς, κοινωνικούς, οικονομικούς, πολιτιστικούς κτλ, που καθένα από αυτά εργάζεται, από τη δική του σκοπιά, να προγραμματίζει, να συντονίζει και να συγκεράσει θέματα, προβλήματα που αφορούν τα συμμετέχοντα κράτη, με την προοπτική της χρονικά ώριμης φάσης ενιαίας λειτουργίας όλων των Κρατών που αποτελούν, σήμερα, γεωγραφικά την Ευρώπη.

Όπως είπαμε και παραπάνω, είναι ένα κολοσσό «πείραμα» που αγγίζει τον κάθε Ευρωπαίο πολίτη, η συνειδητότητα του οποίου δεν έχει, ακόμα, το αναγκαίο «ειδικό βάρος».

Άνοιξαν οι «κερκόπορτες»

Συνέχεια από την 1η σελίδα

Έχω δει υπέροχα μέρη στην Ελλάδα να καταστρέφονται σιγά-σιγά ή πολύ γρήγορα, αποκλειστικά και μόνο από τον ανθρώπινο παράγοντα. Εσείς δεν έχετε απλώς ένα υπέροχο μέρος, έχετε έναν παράδεισο. Εναν παράδεισο που μέχρι σήμερα τον αξιοποιείτε με τον καλύτερο τρόπο και διατηρείτε ή αναπαλαιώνετε τα χωριά σας που είναι μοναδικά και τα θαυμάζει και τα ζηλεύει όλη η Ελλάδα.

Εμείς, οι φίλοι μας και οι γνωστοί μας, που δεν καταγόμαστε από την Ήπειρο, ερχόμαστε εδώ κουρασμένοι από την έλλειψη του οξυγόνου, του πράσινου, της ησυχίας και των ήχων της φύσης και φεύγουμε αναγεννημένοι και το κομμάτι παραδείσου που μας έδωσαν τα Ζαγοροχώρια, μας συντροφεύει για αρκετό καιρό μέχρι να

Ο Ευρωπαίος Πολίτης, στις Ευρωεκλογές, κάθε πέντε χρόνια, λειτουργεί ως πολίτης του ίδιου του Εθνικού Κράτους, στο οποίο ανήκει. Άλλωστε, και μέσα στο Ευρωκοινοβούλιο, που θεωρείται ένα διευρυμένο Ευρωπαϊκό Κράτος, υπάρχουν όλα τα γνωρίσματα πολιτο-κοινωνικών τάσεων ενός Εθνικού Κρατικού Κοινοβουλίου (Ευρωπαίοι, Ατλαντιστές, Κρατιστές, Σοσιαλιστές, Δεξιοί κτλ.). Οι τελευταίες Ευρωεκλογές της 13ης Ιουνίου παρουσιάστηκαν και σχολιάστηκαν αρκετά: η αποχή και η αδιαφορία -πέρα από συγκυριακούς παράγοντες- των ψηφοφόρων σε όλα τα κράτη-μέλη. Κι αυτό, νομίζουμε, οφείλεται στη μη «Ευρωπαϊκή Συνειδητότητα» που χαρακτηρίσαμε παραπάνω.

Στις πλατείες πολλών χωριών του Ζαγορίου υπάρχουν αιωνόβιοι θεόρατοι Πλάτανοι, που τον κορμό τους, για να τον αγκαλιάσουν χρειάζονται πολλά άτομα. Μένουν αγέρωχοι, αμετακίνητοι, αδιαφοροί για τις ιδέες και τις προοπτικές των κατοίκων των χωριών που κυκλοφορούν και σκιάζονται από τα πελώρια κλαριά τους.

Ένας τέτοιος πλάτανος, αιωνόβιος, είναι η γνωστή μας Ευρώπη. Με τα πλούσια κλαριά του και τον αμετακίνητο κορμό του που εκφράζουν οι αιωνόβιες εθνικές αντιλήψεις και πιστεύω, ριζωμένες νοστροπικές, διαμορφωμένο τρόπο ζωής, παραδόσεις κτλ. δε μετακινείται στο ελάχιστο. Η μόνη λύση για τον πλάτανο, να τον κόψουμε και να φυτέψουμε καινούριο που να εκφράζει το γούστο και τις σκοπιμότητές μας. Το ίδιο, μεταφορικά, ισχύει και για την Ενωμένη Ευρώπη. Φυτέψαμε ένα καινούριο δέντρο, με τη σύλληψη της ιδέας της και τη θέσπιση του Ευρωκοινοβουλίου της. Απομένει, όλοι εμείς οι «Ευρωπαίοι όλων των κρατών, με ην ολοκλήρωση της συμμετοχής της, να το αποδεχτούμε και να το φροντίσουμε να ριζώσει, να φουντώσει, να γίνει με την πάροδο του χρόνου ένας γνώριμος Ζαγορίσιος Πλάτανος, μια «Ενιαία Ευρώπη».

νιώσουμε την ανάγκη να ξανάρθουμε. Όσο συνεχίζουν τα Ζαγόρια να είναι όπως σήμερα ο κόσμος θα 'ρχεται πάντα να τον ανθρώπινο σίδερο στον μαγνήτη. Φοβάμαι πως αυτά που άκουσα ότι αρχίζουν να γίνονται είναι μια παγίδα κινδύνου. Είναι πολύ εύκολο να περπατάει η κατάσταση, όπως δυστυχώς έγινε στο μεγαλύτερο μέρος των όμορων περιοχών της Ελλάδας. Οι πυγολαμπίδες, τα ποτάμια, και οι χαρς του παραδείσου που έχετε και που δεν έχουν πια άλλοι, είναι πολύ ευκολότερο απ' ό,τι μπορείτε να φανταστείτε να εκλείψουν και από εδώ.

Λατρεύω τα Ζαγόρια όπως και όλοι με όσους έχω μιλήσει γι' αυτά και με πονάει βαθιά η σκέψη ότι μπορεί να γίνει ζημιά».

Κατερίνα Γρόλλιου - Παπακυριάκου
Αθήνα

Για την εκτός οικισμών δόμηση στο Ζαγόρι

Αντιδράσεις αλλά και συμφέροντα

- **Το Διάταγμα δεν καλύπτει αυτή την περίπτωση και ακολουθείται ο Γ.Ο.Κ.**
- **Τι ισχύει για τον κάμπο των Ασπραγγέλων. Κατά της δόμησης εκτός οικισμών τάσσεται ο δήμαρχος Κεντρικού Ζαγορίου, όμως οι άδειες εγκρίνονται από Ν.Α. και Γ.Γ.Π.Η.**

Η άναρχη δόμηση στο όνομα της τουριστικής ανάπτυξης, εκτός παραδοσιακών οικισμών απειλεί να αλλοιώσει την φυσιογνωμία του Ζαγορίου, ενώ δεν λείπουν και οι αντιπαραθέσεις (που ίσως υποκρύπτουν συμφέροντα) μεταξύ επιχειρηματιών που ασχολούνται με τον τουρισμό και κάποιων που τώρα ξεκινούν, αλλά υπάρχουν σίγουρα και άνθρωποι που έχουν αγνές προθέσεις και νοιάζονται για την διατήρηση της σημερινής εικόνας των οικισμών, ζητώντας να σταματήσει η δόμηση εκτός αυτών.

Στην όλη διαμάχη που χει ξεσπάσει είναι παλιό το φαινόμενο αλλά έλαβε έκταση τώρα κύρια αιτία είναι όλα γίνονται στον κάμπο των Ασπραγγέλων (νέο ξενοδοχείο κ.ά.) χωρίς να εξαιρούνται τα Άνω Πεδινά και άλλα χωριά στο δήμο Κεντρικού Ζαγορίου και βορειότερα στο δήμο Τύμφης.

Ο δήμαρχος Κεντρικού Ζαγορίου Γαβριήλ Παπαναστασίου, με δήλωσή του στην "Η" τάσσεται υπέρ της άποψης ότι δεν πρέπει να επιτρέπεται η δόμηση εκτός οικισμών, αλλά αυτό να ισχύσει για όλους. Υπάρχει άλλωστε σχετική απόφαση (2000) του δημοτικού συμβουλίου αλλά φαίνεται ότι η Τ.Α. απλά παρακολουθεί την Ν.Α. και την Περιφέρεια που εκδίδουν άδεια και εγκρίνουν την κατασκευή κατοικιών και ξενοδοχείων εκτός οικισμών, αφού το προεδρικό διάταγμα που ισχύει για το Ζαγόρι δεν προβλέπει καμία απαγόρευση (εκτός οικισμών) και σύμφωνα με τον Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό, όποιος διαθέτει 4 στρέμματα γης μπορεί να εκδώσει οικοδομική άδεια.

Αναμφίβολα πρόκειται για ένα πολύπλοκο πρόβλημα, αφού αφενός με την ισχύουσα νομοθεσία δεν μπορεί να απαγορευθεί η δόμηση και εκτός οικισμών (ούτε της Α' ζώνης δηλ. κτίρια με πέτρα και σκεπή από μαυρόπλακα, ούτε βέβαια στη Β' ζώνη με στέγες από κεραμίδι και τσίγκους με σοβά) και ταυτόχρονα υπάρχει ο κίνδυνος να αλλοιωθεί η φυσιογνωμία της περιοχής.

Απαιτείται ειδική νομοθετική ρύθμιση για την εκτός οικισμών δόμηση πιθανόν και με αφορμή την έκδοση της Κ.Υ.Α. για το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου που εκκρεμεί, στην οποία οι απαγορεύσεις μπορούν να δώσουν κάποια λύση, αποδεκτή όμως από φορείς και κατοίκους.

«ΔΙΑΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ»

Το τελευταίο διάστημα συγκροτήθηκε «Διαδημοτική Πρωτοβουλία κατοίκων και φίλων του Ζαγορίου» η οποία έκανε ήδη τις πρώτες της παρεμβάσεις. Οργανώσε σύσκεψη στο Δίλοφο (2 Ιουλίου) και παρέστη -

όπως και άλλοι- στη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου του Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου (5 Ιουλίου) όπου κατέθεσε τις θέσεις της.

Σε σχετική ανακοίνωσή της η «Διαδημοτική Πρωτοβουλία» τονίζει:

«Το Ζαγόρι προστατεύεται νομοθετικά από μια σειρά διατάγμάτων που αφορούν το φυσικό του περιβάλλον καθώς και από το Προεδρικό Διάταγμα 19.10.78 Π.Δίμα (ΦΕΚ 594ΙΔ/13.11.78) και την τροποποίηση του 19.6.95 Π.Δίμα (ΦΕΚΑ 423ΙΔ/20-6-95) που καθορίζουν τους όρους δόμησης για την περιοχή.

Όμως για εκτάσεις εκτός των ορίων των οικισμών και των προστατευόμενων ζωνών των Εθνικών Πάρκων, ως επί το πλείστον παραδοσιακά αγροτικές και με ιδιαίτερη οικολογική και αισθητική αξία, δεν υπάρχει δυστυχώς καμία πρόβλεψη για διατήρηση της χρήσης τους. Έτσι, σύγχρονες τάσεις για ανεξέλεγκτη και ασχεδίαστη τουριστική ανάπτυξη διακυβεύουν τη διατηρημένη επί αιώνες ιδιαίτερη φυσιογνωμία του».

Οι μετέχοντες στην Κίνηση αυτή καταθέτουν και τις ακόλουθες προτάσεις:

- Κανένα κτίριο, εκτός των βοθηθικών γεωργικοκτηνοτροφικών και μικρών βιοτεχνικών τοπικών προϊόντων, έξω από τα οικιστικά όρια των παραδοσιακών χωριών του Ζαγορίου!
- Όχι στην απόδοση της γεωργικής γης του Ζαγορίου στην κερδοσκοπία, τον νεοπλουτισμό και την κακώς εννοούμενη «ανάπτυξη»!
- Ναι σε μια τολμηρή και δικαιονομοθετική ρύθμιση των χρήσεων γης και διευθέτηση του προβλήματος της ταυτόχρονης ζήτησης εκτάσεων προς δόμηση και της εγκατάλειψης και συνεχιζόμενης ερείπωσης των παραδοσιακών αγροκτηνοτροφικών θησαυρών της περιοχής.

Τέλος, ζητούν από την πολιτεία την «άμεση αναστολή έκδοσης οικοδομικών αδειών στις εκτός οικισμών περιοχές του Ζαγορίου, έτσι ώστε να υπάρξουν τα χρονικά περιθώρια για τη λήψη των σχετικών αποφάσεων και να επιτευχθεί ο στόχος της διάσωσης του χαρακτήρα της περιοχής».

Τέλος, ζητούν από την πολιτεία την «άμεση αναστολή έκδοσης οικοδομικών αδειών στις εκτός οικισμών περιοχές του Ζαγορίου, έτσι ώστε να υπάρξουν τα χρονικά περιθώρια για τη λήψη των σχετικών αποφάσεων και να επιτευχθεί ο στόχος της διάσωσης του χαρακτήρα της περιοχής».

Τι προβλέπει η ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΑ ΤΟΝ ΚΑΜΠΟ ΤΩΝ ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΩΝ

Επειδή το «φιλέτο» της υποθέσης είναι ο κάμπος των Ασπραγγέλων που προέρχεται από αναδασμό υπάρχουν βέβαια και άλλες περιπτώσεις δόμησης εκτός οικισμών σε άλλα χωριά που δημιουργούν πρόβλημα) το 2000 με αίτημα του δήμου Κεντρικού Ζαγορίου είχε συγκροτηθεί Επιτροπή από τον τότε νομάρχη, η οποία κατέληξε στα ακόλουθα, τα οποία συμπεριλήφθηκαν σε σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

Από το πέρας του αναδασμού μέχρι σήμερα η αξιοποίηση του κάμπου έγινε σαν βοσκολίβαδο χωρίς ποτέ να καλλιεργηθεί με άλλη καλλιέργεια (πλην ολίγων στρεμμάτων με βριζα - χασίλια).

Εντός της γης υψηλής παραγωγικότητας και κατ' επέκταση εντός του αναδασμού επιτρέπεται η εγκατάσταση κτηνοτροφικών μονάδων και κάθε δραστηριότητα του πρωτογενή τομέα της παραγωγής. Σύμφωνα με έγγραφο του Υπουργείου Γεωργίας και η αγρο-τουριστική δραστηριότητα των κατά κύριο επάγγελμα γεωργών θεωρείται δραστηριότητα του πρωτογενή τομέα της παραγωγής και επιτρέπεται η εγκατάστασή της.

Με βάση τα παραπάνω (η επιτροπή) αποφάσισε ότι στο συγκεκριμένο χώρο (Πάνω Κάμπος) μπορούν να λειτουργήσουν οι παρακάτω δραστηριότητες:

- Α. Αγροτουριστικές μονάδες Πληθός μονάδων έως 6.
- Συνολική δυναμικότητα μονάδας έως 25 κλίνες.
- Κτιριακή κάλυψη ανά κάθε μονάδα έως 250 τ.μ. έκτασης.
- Οι παραπάνω αγροτουριστικές μονάδες θα πρέπει υποχρεωτικά να συσκευαστούν στο βαθμό που επιτρέπεται, γεωργικοκτηνοτροφικές δραστηριότητες.
- Β. Γεωργικές εκμεταλλεύσεις κάθε είδους μπορούν να είναι συμβατές στην περιοχή.
- Γ. Οι κτηνοτροφικές μονάδες να είναι μικρής κλίμακας εκτός από πτηνοτροφία, χοιροστάσια, αιγοπροβατοτροφικές μονάδες, βοωτροφεία που θα πρέπει να αποκλειστούν σαν δραστηριότητες για την περιοχή.
- Δ. Μεταποιητικές μονάδες μικρής κλίμακας και σχήσης που θα μεταποιούν την Τοπική Παραγωγή είναι επιτρεπόμενες.
- Ε. Εμπορικές επιχειρήσεις μικρής κλίμακας που θα έχουν άμεση σχέση με αγροτουριστικά προϊόντα.
- ΣΤ. Τα μορφολογικά στοιχεία των κτιριακών εγκαταστάσεων να επιβάλλεται να τηρούνται αυτά της Α ομάδας περιοχής Ζαγορίου (σ.σ. δηλ. στέγη από μαυρόπλακα και πέτρινοι τοίχοι ενώ οι Ασπραγγελοι ανήκουν στη Β' ομάδα).

Επειδή το «φιλέτο» της υποθέσης είναι ο κάμπος των Ασπραγγέλων που προέρχεται από αναδασμό υπάρχουν βέβαια και άλλες περιπτώσεις δόμησης εκτός οικισμών σε άλλα χωριά που δημιουργούν πρόβλημα) το 2000 με αίτημα του δήμου Κεντρικού Ζαγορίου είχε συγκροτηθεί Επιτροπή από τον τότε νομάρχη, η οποία κατέληξε στα ακόλουθα, τα οποία συμπεριλήφθηκαν σε σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

Από το πέρας του αναδασμού μέχρι σήμερα η αξιοποίηση του κάμπου έγινε σαν βοσκολίβαδο χωρίς ποτέ να καλλιεργηθεί με άλλη καλλιέργεια (πλην ολίγων στρεμμάτων με βριζα - χασίλια).

Εντός της γης υψηλής παραγωγικότητας και κατ' επέκταση εντός του αναδασμού επιτρέπεται η εγκατάσταση κτηνοτροφικών μονάδων και κάθε δραστηριότητα του πρωτογενή τομέα της παραγωγής. Σύμφωνα με έγγραφο του Υπουργείου Γεωργίας και η αγρο-τουριστική δραστηριότητα των κατά κύριο επάγγελμα γεωργών θεωρείται δραστηριότητα του πρωτογενή τομέα της παραγωγής και επιτρέπεται η εγκατάστασή της.

Με βάση τα παραπάνω (η επιτροπή) αποφάσισε ότι στο συγκεκριμένο χώρο (Πάνω Κάμπος) μπορούν να λειτουργήσουν οι παρακάτω δραστηριότητες:

- Α. Αγροτουριστικές μονάδες Πληθός μονάδων έως 6.
- Συνολική δυναμικότητα μονάδας έως 25 κλίνες.
- Κτιριακή κάλυψη ανά κάθε μονάδα έως 250 τ.μ. έκτασης.
- Οι παραπάνω αγροτουριστικές μονάδες θα πρέπει υποχρεωτικά να συσκευαστούν στο βαθμό που επιτρέπεται, γεωργικοκτηνοτροφικές δραστηριότητες.
- Β. Γεωργικές εκμεταλλεύσεις κάθε είδους μπορούν να είναι συμβατές στην περιοχή.
- Γ. Οι κτηνοτροφικές μονάδες να είναι μικρής κλίμακας εκτός από πτηνοτροφία, χοιροστάσια, αιγοπροβατοτροφικές μονάδες, βοωτροφεία που θα πρέπει να αποκλειστούν σαν δραστηριότητες για την περιοχή.
- Δ. Μεταποιητικές μονάδες μικρής κλίμακας και σχήσης που θα μεταποιούν την Τοπική Παραγωγή είναι επιτρεπόμενες.
- Ε. Εμπορικές επιχειρήσεις μικρής κλίμακας που θα έχουν άμεση σχέση με αγροτουριστικά προϊόντα.
- ΣΤ. Τα μορφολογικά στοιχεία των κτιριακών εγκαταστάσεων να επιβάλλεται να τηρούνται αυτά της Α ομάδας περιοχής Ζαγορίου (σ.σ. δηλ. στέγη από μαυρόπλακα και πέτρινοι τοίχοι ενώ οι Ασπραγγελοι ανήκουν στη Β' ομάδα).

Επειδή το «φιλέτο» της υποθέσης είναι ο κάμπος των Ασπραγγέλων που προέρχεται από αναδασμό υπάρχουν βέβαια και άλλες περιπτώσεις δόμησης εκτός οικισμών σε άλλα χωριά που δημιουργούν πρόβλημα) το 2000 με αίτημα του δήμου Κεντρικού Ζαγορίου είχε συγκροτηθεί Επιτροπή από τον τότε νομάρχη, η οποία κατέληξε στα ακόλουθα, τα οποία συμπεριλήφθηκαν σε σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου.

Από το πέρας του αναδασμού μέχρι σήμερα η αξιοποίηση του κάμπου έγινε σαν βοσκολίβαδο χωρίς ποτέ να καλλιεργηθεί με άλλη καλλιέργεια (πλην ολίγων στρεμμάτων με βριζα - χασίλια).

Εντός της γης υψηλής παραγωγικότητας και κατ' επέκταση εντός του αναδασμού επιτρέπεται η εγκατάσταση κτηνοτροφικών μονάδων και κάθε δραστηριότητα του πρωτογενή τομέα της παραγωγής. Σύμφωνα με έγγραφο του Υπουργείου Γεωργίας και η αγρο-τουριστική δραστηριότητα των κατά κύριο επάγγελμα γεωργών θεωρείται δραστηριότητα του πρωτογενή τομέα της παραγωγής και επιτρέπεται η εγκατάστασή της.

Χ. Κ.
(«ΗΠΕΙΡΟΣ» 8/7/2004)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ
Παράκληση θερμή στους συνεργάτες του περιοδικού μας και σ' όσους μας τιμούν με τα γραπτά τους κείμενα, να είναι αυτά όσο γίνεται σύντομα και περιεκτικά αφού δεν μπορούμε ν' αυξήσουμε τις σελίδες των είκοσι (20), για οικονομικούς λόγους.
Άλλωστε: «Ουκ εν τω πολλώ το ευ»

Αναδασμός: ένα αναξιοποίητο εργαλείο πολιτικής γης

Είναι κοινή διαπίστωση ότι η πολιτική γης για τον αγροτικό χώρο στη χώρα μας, εννοούμενη ως μια συστηματική παρεμβατική δραστηριοποίηση του δημόσιου τομέα σε ζητήματα που αφορούν με την έγγεια ιδιοκτησία στο χώρο αυτό, είναι ουσιαστικά ανύπαρκτη.

Ο αγροτικός χώρος βρίσκεται την τελευταία εικοσαετία, ως συνέπεια και της ένταξης της χώρας στην ευρωπαϊκή ένωση, σε μια μεταβατική περίοδο, αφού εγκαταλείπει σταδιακά τον παραδοσιακό του γεωργικό παραγωγικό ρόλο, ενώ παράλληλα, στα πλαίσια εξελίξεων και ανακατατάξεων στο εσωτερικό της χώρας, υποδέχεται όλο και περισσότερο δραστηριότητες διαφορετικού χαρακτήρα, όπως τουρισμός, (δεύτερη) κατοικία ή βιοτεχνία. Αναφέρομαι βέβαια εδώ, κυρίως, σε εκείνο το κομμάτι της ελληνικής υπαίθρου, που διατηρείται ακόμη, κατά κάποιον τρόπο, ζωντανό, αφού υπάρχει και η άλλη εικόνα του μαρσαίου και της εγκατάλειψης των ορεινών κυρίως κοινοτήτων.

Με τις διαρκώς αυξανόμενες απαιτήσεις στην ελληνική κοινωνία για εξασφάλιση ποιότητας ζωής, όπως και με την ολοένα και μεγαλύτερη και πλατύτερη ευαισθητοποίηση σε θέματα προστασίας του φυσικού και αστικού περιβάλλοντος, αναμένεται να συσσωρευτεί μελλοντικό ένα εύφλεκτο δυναμικό προβλημάτων και συγκρούσεων διαφορετικών κατηγοριών συμφερόντων. Για παράδειγμα, ένα μεγάλο ποσοστό των ελληνικών χωριών σήμερα, δεν είναι πλέον μόνον τόπος κατοικίας ενός πληθυσμού που ασχολείται με τη γεωργία και την κτηνοτροφία. Στο σημερινό χωριό συναντάται, εκτός των άλλων, και η περίπτωση πρώτης κατοικίας σε άτομα που εργάζονται καθημερινά στην πλησιέστερη πόλη, ή η περίπτωση δεύτερης κατοικίας (εξοχικό του σαββατοκύριακου και των διακοπών), ή περιπτώσεις εγκατάστασης μιας μικρότερης ή μεγαλύτερης ξενοδοχειακής μονάδας ή ακόμη της ύπαρξης κάποιου βιοτεχνικής δραστηριότητας.

Η απρογραμμάτιστη συνύπαρξη διαφορετικών χρήσεων γης σε ένα στενό γεωγραφικό χώρο είναι επόμενο να προκαλεί τριβές και προβλήματα. Τίθεται λοιπόν το ερώτημα με ποιον τρόπο θα μπορούσε το δημόσιο, στη μορφή της τοπικής αυτοδιοίκησης του πρώτου ή δευτέρου βαθμού, να παρέμβει όχι μόνον εξισορροπητικά στην επίλυση των προβλημάτων, αλλά και δυναμικά,

καθορίζοντας δηλαδή το ίδιο τις μελλοντικές κατευθύνσεις της ανάπτυξης της περιοχής.

Εκτός από την έλλειψη μέχρι τώρα ενός ορθολογικού χωροταξικού σχεδιασμού, ο οποίος ουσιαστικά αποτελεί μια από τις καθοριστικές προϋποθέσεις για την επίλυση των παραπάνω προβλημάτων, το Δημόσιο στερείται επιπλέον των απαραίτητων εργαλείων εφαρμογής πολιτικής γης.

Εξετάζοντας κανείς συγκριτικά την αντίστοιχη γερμανική εμπειρία και πρακτική, διαπιστώνει ότι η ουσιαστική και διαρκής επίλυση παρόμοια αλλά και των γενικότερων προβλημάτων του αγροτικού χώρου, επιτυγχάνεται με τη βοήθεια του **αναδασμού**. Η έννοια του αναδασμού έχει καθιερωθεί στη χώρα μας, σε γενικές γραμμές, κυρίως ως η διαδικασία συνένωσης και αναδιάταξης διασκορπισμένων ιδιοκτησιών με σκοπό την καλύτερη γεωργική, παραγωγική τους αξιοποίηση και εκμετάλλευση. **Ο αναδασμός όμως μπορεί με την κατάλληλη θεσμική και λειτουργική του αναδιαμόρφωση να εξελιχθεί σε ένα αποτελεσματικό σύγχρονο εργαλείο πολιτικής γης για τον αγροτικό χώρο.**

Αναδασμός για την ανάπτυξη του αγροτικού χώρου

Ο αναδασμός θα μπορούσε, πέρα από τα στενά παραδοσιακά γεωργικά πλαίσια, δηλαδή εκτός από την ενίσχυση (μόνον) της παραγωγικότητας, να συμπεριλάβει στη διαδικασία του και άλλους προς εξέταση και αντιμετώπιση παράγοντες, όπως:

- βελτίωση των συνθηκών ζωής της περιοχής,
- αποσόβηση συγκρούσεων μεταξύ διαφορετικών δραστηριοτήτων,
- διαφύλαξη και τόνωση του ιδιαίτερου παραδοσιακού χαρακτήρα της περιοχής,
- δημιουργία δομήσιμης γης σε επεκτάσεις οικισμών,
- προστασία φυσικού περιβάλλοντος,
- υποστήριξη μεγάλων τεχνικών έργων.

Η εξέταση των προαναφερθέντων παραγόντων μπορεί να απαιτήσει, μέσα σε μια συνολική, σφαιρική αντιμετώπιση, την αναδιάρθρωση των ιδιοκτησιών σε σχήμα και μέγεθος, ή ανταλλαγές ιδιοκτησιών ή ακόμη και εν μέρει δέσμευση ανάλογων ιδιοκτησιών, για την εκκλήρωση του εκάστοτε σκοπού.

Βασική προϋπόθεση είναι λοιπόν, η **νομοθετική κατοχύρωση** στο δημόσιο της δυνατότητας αναδασμού προς αντιμετώπιση των παραπάνω ζητημάτων, και μάλιστα **ανεξάρτητα από την συναίνεση** των θετιχόμενων ιδιοκτητών.

Ο αναδασμός θα πρέπει βέβαια να εκτελείται στη βάση ενός συγκεκριμένου **συνολικού σχεδίου για την περιοχή**, στη διαμόρφωση του

οποίου θα συμμετέχουν δημοκρατικά όλες οι άμεσα ενδιαφερόμενες πλευρές (ιδιοκτήτες, φορείς, οργανώσεις κλπ.).

Το δημόσιο θα μπορεί να συμμετέχει στη διαδικασία αναδασμού, μαζί με τους υπόλοιπους ιδιοκτήτες μιας ευρύτερα οριοθετημένης περιοχής, με δικές του δημόσιες ιδιοκτησίες αλλά και με ιδιοκτησίες που θα αγοράζει στο στάδιο προετοιμασίας, σε λογικές τιμές (αγοραίες

Του Γιώργου Μ. Βραζιτούλη*

αξίες) από ιδιοκτήτες, οι οποίοι για οιονδήποτε λόγο προθυμοποιούνται να πουλήσουν. Με τον τρόπο αυτό το δημόσιο θα μπορεί να δημιουργεί μια **«δεξαμενή γης»**, με την οποία θα μπορεί μέσα από τον αναδασμό να καλύπτει τις διάφορες ανάγκες σε γη, αποφεύγοντας έτσι την διαδικασία των αποζημιώσεων σε χρήμα.

Ο αναδασμός πρέπει να χαρακτηρίζεται από την **θραυτική αρχή της αλληλεγγύης**. Οι εκτάσεις γης, οι οποίες στα πλαίσια του αναδασμού θα απαιτούνται είτε για τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων και έργων υποδομής, είτε για την προστασία οικολογικά πολύτιμων εκτάσεων, θα πρέπει να προσφέρονται αναλογικά από όλους τους ιδιοκτήτες ενώ θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και τα επιπλέον οφέλη (υπεραξίες), που τυχόν αποκτούν ιδιοκτήτες λόγω του αναδασμού.

Αναφέροντας εδώ κάποιες ενδεικτικές περιπτώσεις, στα πλαίσια του αναδασμού θα είναι δυνατή

- η ορθολογική μετεγκατάσταση χρήσεων που ενοχλούν μέσω ανταλλαγής εκτάσεων,

- η ελεγχόμενη και νόμιμη οικοπεδοποίηση γεωργικής γης στα όρια ενός οικισμού μέσω κατάλληλης αναδιάρθρωσης των ορίων και δημιουργία των απαραίτητων δικτύων υποδομής,

- η ανάπτυξη του κέντρου παραδοσιακών οικισμών με εξασφάλιση εκτάσεων για δημιουργία πλατειών, χώρων στάθμευσης, πεζοδρομήσεις κ.λ.π.

- η προστασία λιμνών, ποταμών, ή πηγών, με την εξασφάλιση των απαραίτητων παρόχθιων εκτάσεων, για την αποτροπή εστιών ρύπανσης και την προστασία της χλωρίδας και πανίδας.

Αναδασμός για την υποστήριξη της κατασκευής μεγάλων τεχνικών έργων

Στα μεγάλα τεχνικά έργα (οδοποιία, σιδηροδρομικά έργα, αεροδρόμια κ.λ.π.) το δημόσιο, με τη χειρωνακτική της δημιουργίας, περιορίζεται κάθε φορά στην χρησιμοποίηση της απαλλοτρίωσης, ως μέσο εφαρμογής του εξειδικευμένου σχεδιασμού του έργου. Όσες ιδιοκτησίες βρίσκονται κατά τύχη εντός των ορίων του έργου αφαιρούνται από τους ιδιοκτήτες τους, έναντι βέβαια αποζημίωσης,

ενώ οι υπόλοιπες παραμένουν κατά κανόνα άθικτες. Οι ενστάσεις από την πλευρά των θετιχόμενων και οι κωλυσιεργίες κατά την εκτέλεση του έργου χαρακτηρίζουν τη σημερινή πραγματικότητα

Με τη χρησιμοποίηση αναδασμού προκύπτουν τα εξής πλεονεκτήματα:

- Οι εκτάσεις που απαιτούνται για το έργο δεν αφαιρούνται μόνον από τους άμεσα θετιχόμενους από τη χάραξη του έργου, αλλά αναλογικά, από έναν ευρύτερο αριθμό ιδιοκτητών. Με τον αναδασμό, συνεπώς, εξασφαλίζεται μια μορφή κοινωνικής δικαιοσύνης.

-Όσο μεγαλύτερη είναι η συμμετοχή του δημοσίου με δικές του ή αγορασμένες εκτάσεις, τόσο μικρότερη είναι η απώλεια σε γη για τους ιδιοκτήτες.

- Με τον τρόπο αυτό μειώνονται στο ελάχιστο τα προβλήματα που θα συνδεδεω να απαλλοτρίωση (ενστάσεις, καθυστερήσεις, κοινωνική δυσανεξία κ.λ.π.) και το τεχνικό έργο μπορεί να περατωθεί σε προβλεπόμενα χρονικά πλαίσια και με μικρότερο κόστος.

- Η ευρύτερα θετιχόμενη περιοχή έχει τη δυνατότητα όχι μόνον να αποσοβήσει τυχόν αρνητικές συνέπειες του έργου, αλλά να επιλύσει με την ευκαιρία του αναδασμού και τυχόν άλλα υφιστάμενα προβλήματα και να δημιουργήσει ταυτόχρονα τις προϋποθέσεις ανάπτυξης, στον αγροτικό τομέα και, ενδεχομένως, σε άλλους τομείς. Με τη διαδικασία αυτή **το τεχνικό έργο δεν αντιμετωπίζεται πλέον σαν πρόβλημα αλλά σαν πραγματική ευκαιρία ανάπτυξης για την περιοχή.**

Επίλογος

Πρόθεση της παρούσας παρέμβασης, ήταν να παρουσιάσει μια εναλλακτική σφαιρική λύση στην αντιμετώπιση προβλημάτων του αγροτικού χώρου. Η μέχρι σήμερα εφαρμοζόμενη πολιτική γης χαρακτηρίζεται από μια μεμονωμένη και οσαμοδική αντιμετώπιση με σχεδόν μοναδικό μέσο την απαλλοτρίωση. Η απαλλοτρίωση αποτελεί ένα σκληρό μέτρο, το οποίο θίγει το θεμελιώδες και συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα της ατομικής ιδιοκτησίας, και το οποίο μια ευνομούμενη πολιτεία οφείλει, κανονικά, να εφαρμόζει μόνον ως τελευταία λύση στη άσκηση της οιασδήποτε πολιτικής της. **Με τον αναδασμό παρέχεται η δυνατότητα για μια ορθολογική, συνοδική, αναπτυξιακή και κοινωνικά αποδεκτή επίλυση.**

Η χρησιμοποίηση του αναδασμού ως εργαλείου δυναμικής πολιτικής γης απαιτεί βέβαια και το κατάλληλα καταρτισμένο επιστημονικό-τεχνικό προσωπικό και παραγωγικές δημόσιες υπηρεσίες. Ειδικότερα, από τον ΑΤΜ ζητούνται περισσότερο ικανότητες **μνάτσηρ της γης** και λιγότερο δημοσιοδηλητική νοοτροπία και συμπεριφορά.

Λησμονημένες σελίδες

Τ Ρ Ε Ι Σ Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Ε Σ

Το ανατρεπόμενο μανουβράρισε. Γρύλισε μια δυο φορές, τσούλησε ξανά προς την κατηφόρα μισό μέτρο και στάθηκε. Ο οδηγός χτύπησε με την παλάμη το μόνι χαιδευτικά.

Οι εργάτες φκυαρίζαν ανόρεχτα το χαλί και το πετούσαν στην καρότσα. Μικροί όγκοι ξεκόβονταν από το λόφο, τεντώνονταν σα λαστιχένιο και ξεψυχούσαν στα πόδια τους. Ένας ξεχασμένος κοτσάρι είχε μισοθαφτεί από το χαλί.

Το αυτοκίνητο έφυγε. Οι τρεις εργάτες καθισμένοι στο βράχο, με σηκωμένους τους γιακάδες, κάπνιζαν.

— Θα σκοτώσω και τον παπά, λέει ο ψηλοκάνης, πατώντας τη γόπα. Θα σκοτώσω τον παπά και τον Χατζή. Πόσα χρόνια θα με κλείσουν; Πολύτεκνος δεν είμαι;

— Σιγά τον πολυέλαιο, Καρέλη, είναι βαρύτερα η σκαντάλη και της φυλακής τα σίδερα...

— Πόντικα, έκοψε τον άλλο η φωνή του Καρέλη, είμ' άντρας και όχι φούσα. Έκανα στο Άουσβιτς. Είδα νύδες! Όχι, που θα πληρώνω εγώ το μαστορά! Ας μη λέγανε να τον πάρω. Το πλάιό που πουλήσαν πρόπεροι δεν ήταν εκκλησιαστικό; Μα δεν τα ξέρεις όλα. Το χινόπυρο δεν πουλήσαν τα βακούφικα δέντρα; Α, που να στραβωθούν... Τι σπίτι θα πεις! Αυτό πού είναι, θα τρυπώσουμε τα κεφάλια μας δέκα νομάτο...

— Μακάρι, μα δε σου φτάνει ο παπάς και οι επίτροποι. Δεν ξέρανε πως δεν έχουν δικαίωμα να πουλήσουν εκκλησιαστικά. Βλέπεις ρώτησαν στη Μητρόπολη...

— Να ξεραθούν, ήταν η απόληση του Καρέλη που κάτι σαν οργή και παράπονο τρεμούλιασε στα χείλη του.

Ένα κοτσάρι στάθηκε στην άκρη του κασμά. Κουναρίστηκε στα πόδια του και τινάζε το κεφάλι. Ο Καρέλης χούφτισε χαλίκια και το πέτυχε. Οι άλλοι σιωπούσαν. Τους ήταν αδιάφορο ένα πουλί. Είχαν μικρούς σκληρούς κόμπους παντού, που μονάχα ο θάνατος τους ξεκαυκαλιζέει.

Ακόμα και του λόφου η λευκή σιωπή δεν κουνήθηκε από λύπη. Και στα νερά κανένα τρέμισμα. Έτσι, σ' αυτή την καταθλιπτική σιωπή κατέβηκε το χιόνι σαν φτερούγα θανάτου. Σκοτεινιάζε το Ζαγόρι. Και το ανατρεπόμενο εργο

Μαζέψαμε αργές κινήσεις τα σύνηρυκα. Έσυραν στη δημοσιά κάτι ξεκομμένες κουφάλες και καρτερούσαν. Πεινούσαν και καρτερούσαν. Πεινούσαν, πεινούσαν,

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Στο προηγούμενο τεύχος Ιουνίου και στο διήγημα του Φριζού Τζιόβα «Εφιαλτικό» (Λησμονημένες σελίδες), εκ παραδρομής στο τέλος του κειμένου γράφουμε ότι συνεχίζεται, ενώ το διήγημα δεν έχει συνέχεια και τελειώνει εκεί.

το ρίχνονται, του κόβουν τα δάχτυλα...».

Το αυτοκίνητο στάθηκε. Φως χλωμό ξέφευγε από το καφενείο και πέφτοντας πάνω στο χιόνι του έδινε την απόχρωση πτώματος.

Ο Καρέλης τινάζε τα χιόνια και κάλεσε τον τρίτο εργάτη να μπουνη μέσα.

ΦΡΙΕΟΥ ΤΖΙΟΒΑ

Οι άλλοι του καφενείου μήτε και τους πρόσεξαν. Άκουγαν το δάσκαλο που του άρεγε ν' ανέβει λαμπρόνια προσδοκίας. Η φωνή του έσφιγγε τρυφερά τα χοντρά χέρια των θαμώνων, κατέβαινε κόμπος κόμπος ως τα φυλλοκάρδια και τότε σα να ξάνοιγε ο χειμώνατικός ουρανός σ' ατέλειωτο καλωσύνατο φέγγος.

— Σταύρο, είπες στον άλλο, έχω το πουλί. Όπως το έσφιγγε έφερε στη μνήμη του τ'όνειρο. Νευρικά το ξεπουπούλιασε και τ' απίθωσε στη θερμάστρα.

Ο δάσκαλος, όπως μιλούσε, του θύμισε μίαν όμοια φωνή στο γερμανικό στρατόπεδο. Ένα πλατύ μέτωπο, πλατύ και καθαίο. Ένας γνήσιος ανθρωπιστής όπως τον έλεγαν οι άλλοι. Απ' αυτά δεν καταλάβαινε τίποτα. Πως να διακρίνει μια ξεχωρη σταγόνα στο θολό και βρώμικο ρέμα, πως να αισθανθεί η σάρκα του στη συναυλία των παγωμένων ανέμων μιν εαρινή πνοή; Κι' εκείνο το τέλος της ανθρωπιάς του δασκάλου; Εκείνο το λύνισμά του και το κλάμα μπροστά στο κρεμаторίο; Τον θυμάται στην αυλή του στρατοπέδου, να πηγαίνει τσαλαβοδώντας στα νερά προς το θάλαμο που κίγγανε τους νεκρούς. Καμπούριζε. Κι' εκεί, στις γλώσσες του φούρου που γλύφανε η μια την άλλη πεινασμένες, πέταξε το μισοζώντανο παιδί του. Κι' ακόμα θυμάται το γερμανό διοικητή που παρακολούθησε την εκτέλεση της διαταγής του...

Στο τζάμι της πόρτας σάλεψε μια σκιά. Ένα μουτράκι κόλλησε χείλη, μύτη, μέτωπο στο γυαλί—ίδιο βδελλάκι— και κοίταζε. Τα μαλλιά του είχαν πιάνει άσπρο σκούφο και μη το μιμώντας έβινε οικά την πόρτα.

Κάποτε το διέκρινε. Του φάνηκε σαν ένα απ' τα πουλιά του ονείρου και χάρηκε που χιονίζονταν. Μέσα του πήγαινε να συναρμολογηθεί μια σκέψη να γίνει κανόνας ηθικής. Από τα ταλαιπωρημένα β

Επρωγαν σιωπηλοί. Μασούσαν αργά, κουρασμένα. Ύστερα τα παιδιά κοιμήθηκαν. Πάνω απ' τα κεφάλια τους σαν αγαθό, καταπραϊντικό πνεύμα, γυρόφερνε ακόμα το σφαγμένο ζώο.

— Γυναίκα, με τη γελάδα θα τα κάνω εννιά κι' έκλεισε πονηρά το μάτι του.

Εκείνη δεν απάντησε. Μια γλυκιά κούραση της εκκλινε τα βλέφαρα. Κάτι σαν ευτυχία κυκλοφορούσε μέσα της. Για μια βδομάδα είχαν να φάνε.

θη του ξεχύνονταν δηλητηριάδεις αναθυμιάσεις και κυκλοφορούσαν στο αίμα του.

Κοίταξε το δάσκαλο. Με τη φαντασία του τον σήκωσε, του φόρεσε κουρέλια και τον έσπωσε στη μέση του Άουσβιτς. Οι ουρανοί έβρισσαν κρύα βροχή το νερό κουρνελιάζοντας από τις στέγες σχημάτιζε ρυάκια που έγλυφαν τις ακαθαρσίες. Κάτι ρυάκια που δεν είχαν διεξοδό κι' όλο γυρόφερναν στο στρατόπεδο, αιχμάλωτα κι' αυτά. Εκεί στη μέση ο δάσκαλος σαν σκιάχτρο πουλιών, με το πεντάχρονο παιδί του στην αγκαλιά. Η φαντασία του Καρέλη έσπρωχνε το δάσκαλο προς το κρεματόριο, τον έσπρωχνε ως την πόρτα μα πάλι, σα να ήταν λαστιχένιος, του ξέφευγε και στήνονταν στη μέση της αυλής. Ένα σκιάχτρο, βαθειά λυπημένο που σφραχτιγόκλιαζε τη ζωγραφιά και δεν έστεργε να τη χάσει. Φαντάστηκε τότε να έρχεται σκοτάδι πικνό, εωσφορικό, σαν υλικό ζώμα, και να σπρώχνει, να σπρώχνει το δάσκαλο ως την πόρτα του φούρου...

— Ναι, έλεγε το παιδί βουτώντας στα χιόνια, ο καλόγερος μας έδωσε την γελάδα. Μου έβγαλε τα χέρια ώσπου να την φέρω. Είναι κοκαλιάρια. Η μύνη λέει να τη σφάξωμ' απόψε γιατί θα ψοφήσει.

Το φτωχόκαλυβο έλαμφε ολόκαιρο σαν άρπαξε φωτιά η κουφάλα. Ο κανόνος πήχωνε στα σταλικά της σκεπής κι' έπαιρνε τούμπες τούμπες, ωστόσο ξέφευγε από τη μισάνοιχτη πόρτα.

Ο πατέρας πάνω στο χιόνι ματωμένος μια χάνονταν και μια φάνταζε πανύψηλος, όπως αναρριπιζόταν η φωτιά. Εγδερνε τη γελάδα νευρικά, αφήνοντας στο δέρμα κομμάτια κρέας.

Την έσυραν μέσα. Έρριξαν στο μεσιανό σταλικά μια τριχία και αργά—αργά την σήκωσαν στον αέρα. Αυτή γυρόφερνε πιτσιλιζόνατα μ' ένα ξεθωρο αίμα πρόσωπα, ρούχα, χιόνια.

— Θα ψόφαγε, είπες, και μας την έδωσε. Δεν είχε άλλο χορτάρι.

Επρωγαν σιωπηλοί. Μασούσαν αργά, κουρασμένα. Ύστερα τα παιδιά κοιμήθηκαν. Πάνω απ' τα κεφάλια τους σαν αγαθό, καταπραϊντικό πνεύμα, γυρόφερνε ακόμα το σφαγμένο ζώο.

— Γυναίκα, με τη γελάδα θα τα κάνω εννιά κι' έκλεισε πονηρά το μάτι του.

Εκείνη δεν απάντησε. Μια γλυκιά κούραση της εκκλινε τα βλέφαρα. Κάτι σαν ευτυχία κυκλοφορούσε μέσα της. Για μια βδομάδα είχαν να φάνε.

* Αγρονόμος Τοπογράφος Μηχανικός ΑΠΘ - Διδάκτωρ Παν/μίου Βόννης.

Κατάγετα από Βοθούδα και είναι μέλος του Συλλόγου Προστασίας Ηπειρωτικής Φύσης (ΣΠΥΦ)

Το Μοναστήρι του Αγιάνη του Ρογκοβού στο Τσεπέλοβο

Β' Μέρος

Οι κάτοικοι του Τσεπελόβου, αλλά και των άλλων Ζαγοροχωριών έδειχναν ανέκαθεν και εξακολουθούν να δείχνουν μεγάλη ευσέβεια και σεβασμό στον Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο. Διηγούνται πολλά περιστατικά που δείχνουν τις θαυματουργικές ενέργειες του Αγίου και τα οποία επικεντρώνονται στη μεγάλη εικόνα του Προδρόμου, που βρίσκεται στο τέμπλο της εκκλησίας. Είναι πάρα πολλά τα θαύματα, αλλά και οι περιπτώσεις που ο Άγιος εμφανιζόταν σε συνανθρώπους μας υπενθυμιζόντας τους την ασέβεια τους. Άλλωστε ο Ιωάννης ο Πρόδρομος θεωρείται ο πιο αυστηρός άγιος της Εκκλησίας μας. Τα θαύματα του Αγίου μας πολλά. Άνθρωποι που θεραπεύτηκαν από κάποιες σοβαρές ασθένειες, επισκέπτονται κάθε χρόνο το μοναστήρι τιμώντας τη γιορτή του. Παραθέτουμε δύο περιπτώσεις μέσα από τις οποίες φαίνεται η παροικία του Αγίου μας. Η πρώτη έχει σχέση με ένα προσωπικό βίωμα του Τσεπελοβίτη δασκάλου και λόγιου Ευριπίδη Γιαννακού και την παρουσιάζουμε έτσι όπως την αφηγείται στο βιβλίο του «Το Μοναστήρι του Αγιάνη στο Ρογκοβό»:

«Θαυματοουργή η εικόνα του Προδρόμου. Παιδάκι ήμουνα και πήγαμε με πομπή με τον ιερέα να τη φέρουμε στο χωριό μας για την άρρωση κόρη του... Καλοκαίρι ήταν. Θεού χαρά ο καιρός. Την έβγαλε ο αειμνηστος παπα-Κώστας Ζησιδάδης απ' το τέμπλο, την πήρε στα χέρια του και μες τα παιδιά κρατώντας τα εξαπτέρυγα προπερούμασε. Μόλις φτάσαμε στο αλώνι, δίπλα σχεδόν στο μοναστήρι, βούρκωσε με μίας ο καιρός, έπιασε κατακλυσμός και χιλιάδι. Η εικόνα ασήκωτη, όπως έλεγε ο παπα-Κώστας. Γυρίσαμε πάλι στο μοναστήρι και ο ιερέας τοποθέτησε την εικόνα στη θέση της. Ήταν αδύνατο να την πάρει στο χωριό. Ποτέ, όσο ζω, δε θα το ξεχάσω».

Η δεύτερη αναφέρεται κι αυτή σε προσωπικό βίωμα μιας Ζαγορισίας γυναίκας και την παραθέτουμε έτσι όπως μας την διηγήθηκαν γνώστες της συγκεκριμένης ιστορίας:

«Η... αρρώστησε ξαφνικά με 40 πυρετό. Οι γιατροί που επισκέπτεται στα Γιάννενα δεν μπορούσαν να καταλήξουν σε κάποιο ιατρικό «πόρισμα» με βάση τις εξετάσεις που κάνουν. Η κατάσταση της γυναίκας χειροτερεύει παραλύει το χέρι και το πόδι της και κυριολεκτικά έγινε «πιεσί και κόκαλο» αφού δε μπορούσε πια να φάει. Μετά από διόμοιο περίπου μήνες, την τρίτη εβδομάδα των Νηστειών, της παρουσιάστηκε(όπως η ίδια διηγούνταν) ένα όραμα: ένας καλόγερος ψηλός με μαύρα γένια ο οποίος της είπε: «Θα γίνεις χειρότερα, αλλά εγώ θα έρθω την εβδομάδα του Λαζάρου και θα σε κάνω καλά και μετά εσύ θα έρθεις στο σπίτι μου». Και τον ρώτα: «Ποιο είναι το σπίτι σου;» και ο Άγιος της απαντάει ότι βρίσκεται λίγο πριν από το Τσεπέλοβο.

Η κατάσταση της νέας γυναίκας χειροτέρευσε και την Πέμπτη του Λαζάρου ο γιατρός είπε στους συγγενείς της ότι θα πεθάνει και να βρίσκονται κοντά της. Την ίδια μέρα της παρουσιάζεται και πάλι ο Αγιάνης μαζί με

μια πανέμορφη γυναίκα.

Κρατούσε το σταυρό με το ένα του χέρι και με το άλλο ένα κουτί ασπήμενιο. «Δέκα φορές τον ρώτησα ποια είναι αυτή η ωραία και μου απάντησε ότι είναι η Παναγία». Τότε ο Άγιος μου είπε: «Κάνε το σταυρό σου με το γερό χέρι τρεις φορές και ασπάσου τον». Έπειτα άνοιξε το κουτί και τη ρώτησε πού πονάει. Της άλειψαν μαζί με την Παναγία τα μέρη όπου πονούσαν και της είπε: «Τώρα θα γίνεις καλά και θα έρθεις σπίτι μου». Όταν η γυναίκα τον ρώτησε τι θα ήθελε να του προσφέρει κατά την επισκεψή της εκεί, ο Άγιος της απάντησε να φέρει ό,τι θέλει και την παρότρυνε να σηκωθεί.

Άνοιξε το μάτι της προκαλώντας την έκπληξη όλων και καταλάβαν ότι πρόκειται για θαύμα από τη στιγμή μάλιστα που έβλεπαν κάποιες κινήσεις που έκανε κατά τη διάρκεια του οράματος. Και λίγες εβδομάδες μετά επισκέφτηκε το μοναστήρι που γιορτάζει στις 24 Ιουνίου. Από τότε επισκεπτόταν κάθε χρόνο το μοναστήρι μας και άνοιγε πρώτη το χορό στη μεγάλη κρεβάτα».

Το μοναστήρι είναι αφιερωμένο στη μνήμη του Γενθέντιου του Προδρόμου. Στις 24 Ιουνίου λοιπόν γίνεται πανηγύρι στην κρεβάτα του μεγάλου κτιριακού συγκροτήματος αμέσως μετά την Λειτουργία, η οποία για πρώτη φορά φέτος έγινε στον προαύλιο χώρο της εκκλησίας. Γιατί συνέβη αυτό; Είναι ένα γεγονός που μας στεναχωρήσε όλους και προέκυψε από την αδιαφορία, χαρακτηριστικό της εποχής μας καθώς κι από τις γραφειοκρατικές διαδικασίες που εμποδίζουν την άμεση επέμβαση για την αποκατάσταση και συντήρηση των διατηρητέων μνημείων. Η εκκλησιαστική επιτροπή έγινε αποδέκτης ενός εγγράφου που ρητά απαγόρευσε την επίσκεψη και παραμονή ατόμων στο εσωτερικό του ναού. Μεταξύ άλλων ανέφερε και τα εξής: «...διαπιστώσαμε ιδιαίτερη επικινδυνότητα στη στατική επάρκεια του ναού... Απαιτείται η λήψη ΑΜΕΣΑ μέτρων προσωρινής αντιστήριξης, γιατί εκτιμούμε ότι η στατική επάρκεια του κτιρίου βρισκείται σε οριακό σημείο και το μνημείο κινδυνεύει με κατάρρευση».

Στις 24 Ιουνίου όχι μόνο οι κάτοικοι του Τσεπέλοβου, αλλά και των γύρω χωριών γιορτάζουμε με τον πιο επίσημο και κατασκευαστικό τρόπο τη γέννηση του Προδρόμου. Υστερα από τη Λειτουργία ακολουθεί αγιασμός και ασπασμός της θαυματουργής εικόνας του Αγιάνη στον προαύλιο χώρο του μοναστηρίου και αμέσως μετά αρχίζει το πανηγύρι που κρατάει μέχρι το απόγευμα. Εδώ πρέπει να επισημάσουμε ότι το Μοναστήρι του Ρογκοβού τα χρόνια πριν την απελευθέρωση μας από τους Τούρκους πρόσφερε σημαντικές υπηρεσίες στο Έθνος μας. Στον χώρο του μοναστηρίου και συγκεκριμένα στο Ηγουμενείο αμέσως μετά τη Λειτουργία συγκεντρώνονταν οι προύχοντες από τα χωριά του Ζαγοριού και συζητούσαν για διάφορα εθνικά θέματα χωρίς φυσικά να το αντιλαμβάνονταν οι Τούρκοι. Και στις 24 Ιουνίου 1913 ο Τσεπελοβίτης γιατρός και λόγιος Αναστάσιος Λιάπης εκφώνησε τον πανηγυρικό λόγο αυλής της ημέρας ενώπιον 1500 περίπου Ζαγορισιών, ένας λόγος που καθώς

τον διαβάζουμε νιώθουμε εθνική και θρησκευτική περηφάνια

Τα χρόνια που πέρασαν έγιναν βεβαίως πολλές προτάσεις κι εκφράστηκαν πολλές ιδέες ώστε το μοναστήρι να χρησιμοποιηθεί και για άλλους σκοπούς. Η πιο αξιόλογη και σημαντική προσπάθεια ήταν η απόφαση των Ζαγορισιών να γίνει το μοναστήρι Πανεπιστήμιο και έδρα πολιτικού και θρησκευτικού αρχηγού του Ζαγοριού -όλοι γνωρίζουμε ότι τα Ζαγοροχώρια κατόρθωσαν να αποσπάσουν προνόμια από το σουλτάνο, τα σιουρούτια που το κατέστησαν αυτόνομο και αυ-

Φαίδρα Τσαβαλιά Φιλολόγος

τοδοικίτο- και μάλιστα για την ενίσχυση αυτής της προσπάθειας πρόσφεραν αμύθητα ποσά. Ο Αλέξης Νούτσος, ο Μάνθος Οικονόμου κι άλλοι μέσω του ιατρού του σουλτάνου Πασχάλογλου ή Πασχάλη θα αποκότουν με πολλά χρήματα «φιρμάνι ανεξαρτησίας», ώστε να καταστήσουν το Ζαγόρι ανεξάρτητη ηγεμονία, τύπου Μαυροβουνίου. Είχε μάλιστα οριστεί πολιτικός και θρησκευτικός αρχηγός ο Νεόφυτος Δούκας, της Δικαιοσύνης ο Χριστόδουλος Κλωνάρης και διευθυντής του Πανεπιστημίου ο Γεννάδιος. Βέβαια όλα αυτά δεν πραγματοποιήθηκαν, γιατί μετά την αίσια τροπή της φιλικής Εταιρείας το 1817 ακολούθησε η εθνική εξέγερση του 1821 και η κατάργηση των προνομίων του 1868 που σήμανε την άρση της πνευματικής ανάπτυξης του Ζαγοριού.

Μετά την απελευθέρωσή μας από τους Τούρκους το 1913 υπήρξαν κι άλλες αξιόλογες προτάσεις για την αξιοποίηση του χώρου του μοναστηρίου: η ίδρυση επαγγελματικών σχολών γεωργίας και κτηνοτροφίας, αλλά και η χρησιμοποίηση των Κτημάτων του μοναστηρίου για πρακτική εκπαίδευση των μαθητών της δασκομικής σχολής που μελετούνταν από την Ένωση των Ζαγορισιών να ιδρευθεί στο Καπέσοβο.

Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί η άποψη του δασκάλου και συγγραφέα από τα Κουκούλι Κώστα Λαζαρίδη, ο οποίος 19 χρόνια πριν στο βιβλίο του: «Αι-Γιάννης ο Πρόδρομος στο Ρογκοβό Τσεπελόβου» εξέφραζε την εξής άποψη: «Το μοναστήρι, όπως είναι σήμερα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν τόπος για σύγκληση επιστημονικών σεμιναρίων με ολιγάριθμα μέλη και όχι μακροχρόνια διάρκειας (1-2 ημερών)». Μπορεί δηλαδή να χρησιμοποιηθεί σαν επιστημονικό εντευκτήριο. Η ολότητα και η ευρύτητα της σκέψης του χρησιμοποιήθηκαν λίγα χρόνια αργότερα, αφού το μοναστήρι εκλεχτηκε να φιλοξενήσει ένα πολύ σημαντικό επιστημονικό συνέδριο κι ελπίζουμε στο μέλλον να πραγματοποιηθούν ανάλογα συνέδρια, αλλά και πολιτιστικές εκδηλώσεις, διότι η περιοχή συνδυάζει άμοφα τη φυσική ομορφιά με την ιστορία και παράδοση των Ζαγοροχωριών.

Όπως αναφέραμε, για πρώτη φορά φέτος η Λειτουργία δεν έγινε στο εσωτερικό του ναού, αλλά στον προαύλιο χώρο κι αυτό γιατί η αρμόδια επιτροπή έκρινε ότι είναι επικίνδυνη η

είσοδος και η παραμονή στην εκκλησία. Μάλιστα προειδοποιεί με κατάρρευση, γεγονός που μας στεναχώρησε όλους κι αυτό γιατί ενώ είχαμε φτάσει στο τελικό στάδιο οι καθυστερημένες ενέργειες κάποιων αρμοδίων δημιούργησαν τεράστιο πρόβλημα κι αυτή τη στιγμή αν δεν ληφθούν δραστηρικά μέτρα θα είμαστε μάρτυρες της κατάρρευσης ενός αξιόλογου θρησκευτικού κειμήλιου. Και ως Έλληνες που είμαστε διαθέτουμε υψηλό εθνικό φρόνημα και βαθιά θρησκευτική συνείδηση και πίστη κι ευελπιστώ ότι έστω και την ύστατη στιγμή θα ευαισθητοποιηθούμε και θα αγωνιστούμε να να περιοσώσουμε και να αναδείξουμε τα μνημεία του πολιτισμού μας.

Η πορεία των ενεργειών μέχρι σήμερα είναι η εξής: Η μελέτη υποστηλώσεως και στερέωσης του Ιερού Ναού βρίσκεται σε όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες και τις 5/6 /2002 είχε περάσει από τα περιφερειακό συμβούλιο γενικής γραμματείας Περιφέρειας Ηπείρου και προτάθηκε να περιληφθεί στο 3 κοινοτικό πλαίσιο με 1.090.000 ευρώ.

Μέχρι τότε δεν προέκυψε κανένα πρόβλημα και το έργο ήταν τόσο ώριμο για ένα τέτοιο έργο ο Δήμος Τύμφης στον προϋπολογισμό του 2003 πρόβλεψε πίστωση 60.000 ευρώ για την αποζημίωση του πολιτικού μηχανικού που θα επέλεγε το έργο. Η ΤΥΔΚ αργότερα ζήτησε να συνταχθεί και μια μελέτη εφαρμογής και ο Δήμος με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου τον Ιούλιο του 2003 ανέθεσε το έργο ο ένα τεχνικό γραφείο στα Γιάννενα, ώστε να δοθεί το πράσινο φως για τις διαδικασίες που θα ακολουθήσουν.

Σήμερα, ο αρχιτέκτονας και αρμόδιος του θέματος στην Β' Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων τόνισε ότι έτσι όπως έχουν τα πράγματα αυτή τη στιγμή είναι δύσκολο να εκταμειωθούν χρήματα από το 3ο κοινοτικό πλαίσιο και θα πρέπει να αναμένουμε την έναρξη στο 4ο κοινοτικό πλαίσιο, το οποίο θα τρέξει μετά το 2007. Η εκκλησιαστική επιτροπή και όλοι οι Τσεπελοβίτες προτείνουμε να γίνει μια προσωρινή υποστήριξη και μια υποσχέθηκε ότι θα είναι συμπαραστάτης στην προσπάθεια μας. Οσοόσο αυτό το μέτρο είναι προσωρινό δε διασφαλίζει την μη κατάρρευση του κτιρίου.

Εως ότου λοιπόν μπορέσουμε να ενταχθούμε σε οποιοδήποτε Πλαίσιο χρηματοδότησης κι επειδή το σαθρό έδαφος του μοναστηρίου και οι αιώσεις που κουβαλάει στους τοίχους του δεν μπορούν να περιμένουν, καλούμε οποιονδήποτε φορέα εκκλησιαστικό, κρατικό ή και ατομικό να σταθεί αρωγός στην προσπάθειά μας για την ταχύτερη έναρξη μας σε κάποιο από τα πολλά επιχορηγούμενα προγράμματα. Η διατήρηση και η διαφύλαξη της πολιτιστικής μας ταυτότητας πρέπει να είναι ο στόχος του λαού μας κι αυτό επιτυγχάνεται με την προσπάθεια να περιοσώσουμε τα μνημεία του πολιτισμού μας. «Αν κάτι έχει ένα έθνος, γράφει ο Φ. Φωτιάδης, πρέπει να έχει και το φιλότιμο και τη θέληση να τα παρουσιάσει αυτά τα δικά του με αξιοπρέπεια».

Ο Πίδακς Ντιναλέξης (Ένας ογδοντάρης έφηβος καφετζής)

τσάι ψηλότερα και τα κάνει «χερικές». Μ' αυτά φιλεύει γνωστούς κι άγνωστους.

— Ούι, πως μוסκοβολάει!... ε...ε...

— Ξέρ'ς τι καλό καν' χαμέν'...

Άλλες φορές ξεχνιέται γράφοντας στο μπλοκάκι του. Αλλού θυμάται το '40 αλλού και την εθνική αντίσταση, σατιρίζει ανθρώπους και καταστάσεις, αλλού πάλι θρηνεί «Πώς ρήμαξες Τσερβάρι μου!». Ο Πίδακς

επάγγελμα μαπακάλης και καφετζής.

Το παλιό μαπακάκι-καφενείο της οικογένειας πάει από πατέρα σε παιδί. Ο Πατριάρχης των Ντιναλέξων ο Λέτσιος (Αλέξης) κράτησε μια

Ελένης Οικονομίδου - Δούβλη

ζωή πρώτο το μαγαζί στο Τσερβάρι. Στου Ντιναλέξη έβρισκες ότι ήθελες.

Τον διαδέχτηκε ο Πίδακς αφού τ' άλλα αδέρφια άνοιξαν στο Καλπάκι

τομοναδικό για χρόνια μαγαζί στην περιοχή. Ο Πίδακς ριζώσε στο Τσερβάρι. Πήρε το μαγαζί, κι όπως ήταν πρόθυμος, γλαστός κι αγαπιητός, αστείος κι ανοιχτόκαρδος γρήγορα έγινε το Κέντρο. Εκεί έβρισκες ό,τι ήθελες, από βελόνι, μέ-

χει τσοκολάτες. Άλλα κ' εκεί μαζεύονταν όλοι! — Τι έχ' ο Πίδακς κι τ'ς «μουλάει» (μαζεύει) όλους; διερωτώνται. Ο Πίδακς έκανε και κάνει το καλύτερο σπληνάντερο και κοκορέτσι. Διατηρούσε πάντα δικά του ζώα, πρόβατα, γίδια, γελάδες και βέβαια τα μανάρια του. Γνωστός για την τέχνη του στο σφάξιμο λένε πως ό,τι σφά-

ξι τσοκολάτες. Άλλα κ' εκεί μαζεύονταν όλοι! — Τι έχ' ο Πίδακς κι τ'ς «μουλάει» (μαζεύει) όλους; διερωτώνται. Ο Πίδακς έκανε και κάνει το καλύτερο σπληνάντερο και κοκορέτσι. Διατηρούσε πάντα δικά του ζώα, πρόβατα, γίδια, γελάδες και βέβαια τα μανάρια του. Γνωστός για την τέχνη του στο σφάξιμο λένε πως ό,τι σφά-

(Ευριπίδης Ντιναλέξης, γιος του Λέτσιου και της Μπίας ο μικρότερος, ύστερα από τον Κώτσιο, τον Μίχο και τον Βασίλη).

Τέσσερις κ'λίηξ, όλα 'σιρκά έκανε η Μπία. Γεννήθηκε πριν ογδόντα χρόνια στο Τσερβάρι και δεν έφυγε ποτέ από κει μόνο τον καιρό που χρειάστηκε να υπηρετήσει στο στρατό. Κι ύστερα πάλι πίσω. Κύριο

«Των γεφυριών»

Το γεφύρι:

Ένα γεφύρι αντιστέκεται. Ένα γεφύρι μικρό, μονότοξο, πέτρινο, παλιό, μοναχό κάπως ξεχασμένο αλλά όμορφο.

Ένα γεφύρι πανέμορφο. Που το 'στησαν ανθρώπινα χέρια, που δούλεψαν την πέτρα μέχρι που μάτωσαν. Ένα γεφύρι που «γεφυρώνει» το λάκκο εκεί ανάμεσα Μικρού και Μεγάλου Μαχαλά, Μικρού και Μεγάλου Παπίγκου. Ένα γεφύρι που μας ξυπνά τις μνήμες

μου τις παιδικές: οι κήποι που κάποτε ήταν στις όχθες του λάκκου και που τους ποτίζαμε με τη μάνα μου,

Ελένης Σκούρη

ο μικρός αλλά γραφικό καταράχτης, που με τρώαζε και λίγο, οι οβίρες όπου πιάναμε βατράχια με τον αδερφό μου.

Λίγο πιο πάνω η καινούργια γέφυρα. Η τοιμεντένια, η ευθυγραμμισμένη απρόσωπη. Για να περνούν τα αυτοκίνητα.

Κάποτε ήταν αιδερένια. Μια μεγαλόβρομαδα ήρθε ο στρατός και την έστησε, Μπέλευ τη λέγαν. Κομμάτι-κομμάτι την έστησε. Έβαλαν και σανίδα από πάνω. Υστερα από κάμποσα χρόνια την πήραν. Μπήκε τοιμεντό.

Εκεί λίγο πιο πάνω, στη στροφή του δρόμου οι οβίρες. Το Ρογκοβό.

Το γεφύρι στο λάκκο (Ρογκοβό) μεταξύ Μικρού-Μεγάλου Παπίγκου

ζει ο Πίδακς μוסκοβολάει, γιατί καθώς τα φουσκώνει από το κότσι για να τα γδάρει τους δίνει την ανάσα του.

Στους γάμους πάλι πρώτος μάγειρας. Το φαγητό πάντα πετυχημένο στο αλάτι και στο πιπέρι καθώς και στη ρίγανη στα σουβλάκια που φτιάχνει.

— Λίγο άλας παραπάνω δεν βλάφτ' τραβεί πιστό, λέει. Το παλιό μαγαζί του «Η συνάντηση» είναι βαμμένο στο χρώμα της χώρας με πράσινα και ξύλινα τραπέζια. Οι τοίχοι στολισμένοι με τα ξυλόγλυπτα καλλιτεχνήματά του, κουτάλες, κλίτσες, διάφορα διακοσμητικά.

Γύρω στον καθρέφτη διάφορες φωτογραφίες. Όλοι έχουν θέση εκεί. Νύφες απ' όλο το σόι, στιγμές γλεντού, κι άλλες ενθύμια στρατού στην κλασική πόζα, αλλά κι η βασιλική οικογένεια. Φύση καλλιτεχνική καταπιάται με μερακι μ' όλα. Άνθρωπος της παρέας, κάθεται κοντά σου ρίχνει τοίπουρο ή ούζο από το μπουκάκι του με το ειδικό σύγχος ή κρσιτικό του με το κατοστάρη, αλλά δεν αρκούν αυτά. Ο Πίδακς δεν είναι ένας απρόσωπος επαγγελματίας. Αμέσως σου πιάνει κουβέντα. Εκεί θ' ακούσεις τα τελευταία νέα που θα τα συνδυάσει με τα παλιά. Έχει ένα μοναδικό τρόπο να γυρνάει πίσω να πιάνεται από μια λέξη. Θυμάται αμέσως και σου διηγείται αξιόλογες ιστορίες με κασκαρίκες που έκαναν με τους φίλους του, τον Θρασύβουλο τον Λιόγκα, τον θείο Κώτσιο τον Σπύρο τον Οικονομίδη, τον Κώτσιο τον Μασάικα, τον Τολάκη τον Ανδρώνη. Πως έκλεβαν τ'ς μ'ιστοπ'τις απ' τα ταψιά στους οβίρους, πως γίνονταν καρναβάλια τ'ς Αποκριές πως πείραζαν τον ένα και

Άσπρες πλάκες πεντακάθαρες, νερό τρεχούμενο, διάφανο απ' τα ύψη του βουνού. Εκεί τα καλοκαίρια της μνήμης μου γυναίκες πλένοντο ρουχα, σαρακατσάνες έβαφαν μαλλιά, μικρά παιδιά έπαιζαν στα νερά, το απομειωμένο ψωμί και τυρί κάτω απ' το βράχο, ο τόπος γεμάτος χρώματα, βελέντζες, κουβέρτες, μαλλινοσέντονα, στρωσίδια, το βραδάκι ζαλίκι στην πλάτη, επιστροφή στο σπίτι, μια μέρα-γιορτή.

Τώρα τα διάφανα νερά είναι βούρκος: μια τεχνητή οβίρα δεσπόζει, ορθές αστών επιμβαιίνουν στο τοπίο και αφαιρούν την μοναδικότητά του.

Κι ο κοπανός, αυτό το Ξύλο-κουπί που κοπανούσαμε τα ρουχα έγινε διακοσμητικό στοιχείο στα ανακαινισμένα σπίτια.

Ευτυχώς που η μνήμη έχει δύναμη. Ευτυχώς που το γεφύρι έχει δύναμη. Και αντιστέκονται. Σθεναρά στο χρόνο. Γιατί όλα είναι θέμα χρόνου.

Γιατί ο χρόνος ο παρών και ο παρελθών χρόνος είναι ίσως και οι δύο παρόντες στο μελλοντικό χρόνο. Και το μέλλον περιέχεται στο παρελθόν».

Ο Πίδας Ντιναλέξης

τον άλλο. Τα έξυπνα μάτια, με αρχές καταρράχτη, λάμπουν, θολώνουν κιάλια από ένα δάκρυ, ή μου φαίνεται...

Τ' ατέλειωτα βράδια της Τσερβαριώτικης χαρτοπαιξίας πρόθυμα δάνειζε και δανείζει τους ... φαληρμένους...

Θυμόσοφος, πειραχτήρι, αστέιος, δίνει σ' όλους παρατσούκλια και σχολιάζει τα πάντα με χιούμορ που δεν χορταίνει.

Επίτροπος χρόνια έβγαζε κάθε καλοκαίρι δίσκο στους ξενιτεμένους και μουρμούριζε.

— Αντι ξ'λωθείτε για τον Αη' Νικόλα.

Στο χτύπημα των εικόνων κάθετα στα πίσω σταθίδια κι αρχίζει —Άγιος Χριστόφορος! μια δραχμή ή μιάμις δραχμή και συνεχίζει ανεβάζοντας την τιμή για λίγο.

Το καλοκαίρι όλοι οι ξενιτεμένοι γυρίζουν απ' το μαγαζί του. Λάμπει ολόκληρος.

Καλώς τ'ς ξεν'τιμέν'ς Καλώς ωρίσταν...

Και πάντα το χιούμορ καθώς ρωτούσε τους εργένηδες.

— Πώς τάχετε τα πιδιά;

Το ίδιο φιλικά φέρνεται και με τους ξένους.

Πρώτη ερώτηση: «Πούθι, ίσθι μωρέ πιδιά. Τι γένιτι αυτού, παρακάτω, κάνα νέο, μεις ιδώ ερμηιά». Και πάντα κάτι θα βρει να συνδυάσει με τον κάθε τόπο.

— Έχουμι νύφ' από κεί, ή δώκαμαν κοπέλα, ή είχα ένα φίλο στο στρατό, κι αρχίζει την κουβέντα.

Καθώς γυρνάει με τα μανάρια του τ' απόγευμα έχει παραμόσκαλα ένα κλαρί πανευτυχής γιατί σκόλασε καλά κ' αυτή η μέρα.

Τελευταία συνηθίζει να σημειώνει στους τοίχους, στο στέγαστρο τα σημαντικά γεγονότα.

— Σήμερα χιόνισε πολύ —ημερομηνία— Ευριπίδης Ντιναλέξης. Όλοι τον αγαπούν και χαιρόνται την παρέα του. Τα παιδιά του και τ' αγγόνια του τον λατρεύουν. Της Παναγίας που γιορτάζουν τα παιδιά του ο Τάκης κι η Μαίρη αλλά κι η εγγονή του η Γιώτα το σπίτι

Ο Ευριπίδης κι ο Γιώργος, τα εγγόνια του που λατρεύει, έχουν πάρει πολλές απ' τις συνηθειές του. Βαρβάτος. Αυτός είναι ο Πίδας, γεωργός κτηνοτρόφος ένας νοικοκύρης, καλλιτέχνης, ξυλογλύπτης, στιχοπλόκος, μελίσις εργατικό από το πρωί ως το βράδυ πάντα γελαστός. Δεν βαρυνκομάει ποτέ, με τον καλό λόγο στο στόμα.

— Ιλάτι κι απ' το σπίτι. Η γυναίκα του η Αγκαία μπορεί να μην ξέρει τίποτε για τους ξαφνικούς επισκέπτες. Έχει όμως φυλαγμένο πάντα ένα βάζο με μεπλενέ. Παρά τα χρόνια του ανοίγει κάθε μέρα το καφενείο. Του χρειάζεται μια ιδιαίτερη μεταχείριση γι' αυτό. Να ζήσει πολλά χρόνια, να φέγγει το μεσοχώρι. Χωρίς αυτόν το κλασικό μαγαζί-καφενείο ζει και βασιλεύει στο Τσερβάρι.

Αν τον συναντήσετε ανηφορίζοντας, πιάστε κουβέντα μαζί του. Δεν θα βγειτε ζημιωμένοι...

Θησαυροί απ' τα Ζαγόρια

Σε ήχο ελληνικό

ΓΙΩΡΓΟΣ Ε. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

■ Ο Γρηγόρης Καψάλης συναντά τον Γιάννη Παπακώστα και τον Χρήστο Ζώτο Έκδοση: Πολιτιστικός Σύλλογος Ζαγορισίων

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ζαγορισίων παρουσιάζει την τρίτη του έκδοση, με καταγραφές τραγουδιών και μουσικής από την περιοχή του Ζαγορίου. Τραγουδία που ηχογραφούνται για πρώτη φορά, και άλλα, που έχουν λησμονηθεί και για σιγά σιγά απέρχονται από το τοπικό μουσικοχορευτικό ρεπερτόριο. Τραγουδία, ακόμα, που έχουν ιδιαίτερες τεχνικές και ερμηνευτικές απαιτήσεις, κάτι που σταδιακά χάνεται κι αυτό, καθώς στις νεότερες γενιές όλο και λιγότεροι ερασιτέχνες και επαγγελματίες του τραγουδιού μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις αυτές, αφού τα κυρίαρχα πρότυπα, με τα οποία μεγάλωναν και εθίζονταν, δεν προβάλλουν παρόμοιες απαιτήσεις.

Στους δύο δίσκους αποτυπώνονται σπάνιες και μοναδικές στιγμές τεσσάρων σπουδαίων ερμηνευτών της παραδοσιακής μουσικής: του Γρηγόρη Καψάλη (κλαρίνο), του Χρήστου Ζώτου (λαούτο), του Κυριάκου Γκουβέντα (βιολί) και του Γιάννη Παπακώστα (τραγουδία).

Οι ηχογραφήσεις αυτές έχουν το χαρακτηριστικό πως δεν έγιναν σε στούντιο, σε συνθήκες δηλαδή που, όπως και να 'χει, καθορίζουν, διά των ευκολιών της τεχνολογίας, το αποτέλεσμα και το κάνουν να μοιάζει (και να είναι) προϊόν εργαστηρίου. Η ηχογράφιση πραγματοποιήθηκε στο παλιό πέτρινο δημοτικό σχολείο του Δίκωρφου Ζαγορίου και σε συνθήκες κανονικής οργάνωσης προς τέρψιν των εκτελεστών και των παρισταμένων.

Η αρχική ιδέα ήταν να πραγματοποιηθεί μια μουσική συνάντηση του κορυφαίου Ζαγορισιού μουσικού Γρηγόρη Καψάλη με τους γνωστούς σε όλη την Ελλάδα για τις επιδόσεις τους, Χρήστο Ζώτο και Γιάννη Παπακώστα. Για τους γνωρίζοντες, οι παραπάνω δεν έχουν ανάγκη συστάσεων. Για τους νεότερους όμως και για τη μουσική της Ηπείρου, ας σημειώσουμε εν συντομία: Ο Γρηγόρης Καψάλης (75 ετών σήμερα) είναι ένας από τους γνησιότερους φορείς της τοπικής παράδοσης, σε ό, τι αφορά όχι μόνο την τέχνη του κλαρίνου αλλά και αυτήν του τραγουδιού. Οι αναφορές του φτάνουν απευθείας σε ένα πολύ μακρινό παρελθόν, αφού οι μουσικοί που ως νέος άκουσε, έζησαν το 19ο αιώνα, σε μια εποχή, δηλαδή, που ακόμα και οι διαδοκίαιες παραγωγής και διάδοσης της μουσικής παρέμεναν για αιώνες, ανέγγιχτες από τους παράγοντες εκείνους που αργότερα τις παραβίασαν.

Ο Χρήστος Ζώτος είναι ο μοναδικός γνωστός κληρονόμος της τέχνης του λαούτου όπως αυτή αναθούσε πριν ο ρόλος του οργάνου περιοριστεί στη γνωστή ρυθμική συνοδεία που τώρα έχει στην παραδοσιακή κομπανία. Μαθητής του Γεράσιμου Λάλου από την Άρτα, ανέπτυξε μεγάλες ικανότητες ως σολίστ και στα χέρια του το λαούτο αποκτά και πάλι την ξεχωριστή θέση που είχε, αιώνες πριν, ως λαμπρό σολιστικό όργανο δωματίου.

Ο Γιάννης Παπακώστας, τρα-

τις εύστοχες και σημαντικές επισημάνσεις και παρατηρήσεις του, όσο και για το γεγονός ότι (πράγμα σπάνιο σε σχολιασμούς παρόμοιων εκδόσεων όπου συχνά συγχέονται τα όρια επιστημονικής και γραφικότητας) δίνει ιδιαίτερη σημασία στην πρωτογενή μαρτυρία του πληροφωρητή οργανοπαίχτη, και επιχειρεί να διερευνήσει την ουσία της και να εντοπίσει πραγματολογικά δεδομένα που προέρχονται από την ίδια τη μαρτυρία και όχι από «φάσματα» που δημιουργεί μια φεωρητική επισκόπηση, ή οι επιθυμίες, οι ιδεολογίες, ακόμα και η αισθητική του ερευνητή. Ο ίδιος ο σχολιαστής, ξεκαθαρίζοντας εξ αρχής τη στάση του, δηλώνει πως βάσιμη για τα σχόλια του υπήρξαν οι μαρτυρίες του Γρηγόρη Καψάλη, κάνοντας τη σπουδαία (κατά τη γνώμη μου) παρατήρηση (αλλά και ειδοποίηση) πως «το εύπλαστο της φόρμας του υλικού και οι πολυσχιδείς εκφάνσεις του στο χώρο και το χρόνο δεν επιτρέπουν τη σύνταξη «δελτίου ταυτότητας» (του μουσικού υλικού και της ερμηνευτικής εκδοχής που) που θα αξίωνε την πλήρη και αποκλειστική παρουσίαση του.

«Στις μακρές και απολαυστικές συζητήσεις με τον θησαυροφύλακα Γρηγόρη Καψάλη προσπάθησα να αναζητήσουμε πραγματολογικά δεδομένα, να αποκωδικοποιήσουμε λέξεις και ονόματα, να αναλύσουμε τα δομικά στοιχεία της μουσικής γλώσσας, να κατανοήσουμε το ιστορικό πλαίσιο που μας τα παρέδωσε ως έχουν σήμερα».

Πρόκειται δηλαδή για την πιο καθαρή, και τίμια (θα έλεγα), στάση που μπορεί να συναντήσει κανείς στην προσέγγιση του υλικού που κατατίθεται σήμερα, από τους γνήσιους φορείς της παράδοσης, εκ μέρους εκείνων που αναλαμβάνουν να διερευνήσουν ένα τέτοιο υλικό και να μιλήσουν γι' αυτό.

(ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 30/6/2004)

Ο Γρηγόρης Καψάλης συναντά

Εξαιρετικό, όχι μόνο για

ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Γρεβενίτι 4η Ιουλίου 1944 - 4η Ιουλίου 2004. Τι κι αν πέρασαν 60 ολόκληρα χρόνια, όσα κι αν περάσουν δεν θα είναι αρκετά να φέρουν τη λησμονιά. Και πως να ξεχάσεις την τόση θηριωδία, τα τόσα αθώα θύματα που μαζί με τους λεβέντες φαντάρους μας έγιναν κι αυτοί ήρωες και σύμβολα αντίστασης της αδούλτης ελληνικής ψυχής; δεν γίνονταν οι Ζαγορισινοί να αποτελέσουν εξαιρεση, αντιστάθηκαν και το πλήρωσαν. Πώς να ξεχάσεις χωριά κοσμήματα αρχιτεκτονικής, πλούτου και πολιτισμού που έγιναν στάχτη. Όλα τα χωριά του Αν. Ζαγορίου (14) κι άλλα 12 μοιρασμένα στους σημερινούς δήμους Κεντρικού Ζαγορίου και Τύμφης (ανάμεσά τους και το Ντομπρινόβο (σημερινό Ηλιοχώρι) άλλο ένα χωριό -που χάρη στον πεθερό μου Αντώνη Πέτσιο- αγάπησα υπερβολικά και με πονάει η παράλληλη ιστορία του με το Γρεβενίτι. Ας μου συγχωρηθεί η παρένθεση, όμως δεν είναι πολύ να έχεις δύο χωριά στο Ζαγόρι και να είναι και τα δύο καμένα;)

Δεν μας αφήνουν οι συγγενείς των αδικωχάμενων, δεν μας αφήνουν τα σπίτια της στέγασης με τις τσιγκινές στέγες, δεν μας αφήνει η ίδια η ιστορία να ξεχάσουμε; δεν θέλουμε και δεν πρέπει να θέλουμε να ξεχάσουμε.

Πάντα τιμούσαμε τους νεκρούς μας και για να έχουν το δικό τους γαλήνιο χώρο, πριν από 15 χρόνια ο Μορφωτικός Αναπτυξιακός Σύλλογος Γρεβενιτίου φρόντισε και έφτιαξε μνημείο στην είσοδο του

χωριού, πολύ κοντά στη θέση όπου έγινε η μεγαλύτερη σφαγή. Εκεί πλέον γίνονται οι εκδηλώσεις μνήμης για όλα τα θύματα του Αν. Ζαγορίου, και είναι πολλά, καθιερώνοντας την πρώτη Κυριακή του Ιουλίου

Κοιμήσεως Θεοτόκου Γρεβενιτίου, επιμνημόσυνη δέηση στο μνημείο παρόντων, κατάθεση στεφάνων. Μας τίμησαν με την παρουσία τους και κατέθεσαν στεφάνι —εκτός από τους τοπικούς φορείς— και οι κ. Μ.

σαν επίσημη ημέρα μνήμης, που φέτος συνέπεσε με την ακριβή ημερομηνία της τελευταίας και ολοκληρωτικής καταστροφής του Γρεβενιτίου και της υπέρτατης θυσίας των κατοίκων του.

Τη φετινή διοργάνωση μνήμης επιμελήθηκε ο Δήμος Αν. Ζαγορίου σε συνεργασία με τον Μ.Α.Σ. Γρεβενιτίου, την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων, ο κ. Πρόεδρος Εφέδρων ΑΕ/κών Ιωαννίνων, ο κ. εκπρόσωπος της ΤΕΔΚ Ιωαννίνων, ο κ. Δήμαρχος Κεντρικού Ζαγορίου, ο κ. εκπρόσωπος του Δήμου Τύμφης, ο κ. Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συν/μου Ζα-

γορισίων, ο κ. εκπρόσωπος της Ιστορικής Λαογραφικής Εταιρίας Ζαγορίου, ο κ. εκπρόσωπος της Αδελφότητας Γρεβενιτίου. Ακόμη παρευρέθηκε πλήθος κατοίκων και συγγενών των θυμάτων.

Ακολουθήσαν οι χαιρετισμοί από τον εκπρόσωπο της Νομαρχίας και τον Δήμαρχο Αν. Ζαγορίου. Την εκδήλωση έκλεισε με τη συγκλονιστική της ομιλία η κ. Μαρούλα Παπαευσταθίου - Τσάγκα, καθηγήτρια φιλόλογος Α.Μ. στις επιστήμες της Αγωγής, καταγόμενη από το Γρεβενίτι. Μας καθήλωσε με τα προσεγμένα ιστορικά στοιχεία, τις προσωπικές αφηγήσεις συγγενών της με αποτέλεσμα την έντονα συγκινησιακή φόρτιση, μας έθεσε διλήμματα: έπραξαν σωστά οι κάτοικοι που αντιστάθηκαν και με πολύ έξυπνο τρόπο συνέδεσε την επικαιρότητα με την πολυπόθητη ειρήνη. Ελπίζω η εφημερίδα μας να δημοσιεύσει αυτούσια την ομιλία της κ. Παπαευσταθίου, γιατί κάθε λέξη της απηχεί στα γεγονότα, τον πόνο και τον φόβο μιας εποχής που είθε να μη ζήσουν οι επόμενες γενιές.

Μετά τη λήξη της τελευταίας ακολούθησε δεξίωση των επιστημών (παρευρέθη και ο κ. Νομάρχης Ιωαννίνων) κάτω από τη δροσερή φυλλωσιά του αιωνόβιου πλατάνου στον τουριστικό ξενώνα Γρεβενιτίου. Γρεβενίτι 8/7/2004

Η πρόεδρος του Μορφωτικού Αναπτυξιακού Συλλόγου Γρεβενιτίου Αθηνά Πέτσιου

Η ομιλία της κας Μαρούλας Παπαευσταθίου - Τσάγκα

Όταν ο Τσώρτσιλ εγκωμιάζε διεθνώς τους Έλληνες ότι με τη απaráνιλλη γενναιότητα τους ξεπέρασαν τους ήρωες κατά την επίθεση των Ιταλών (δε μπορούσε να διανοηθεί ποτέ το ηρωικό μεγαλείο της Εθνικής των Ελλήνων Αντίστασης στη λαίλαπα του ναζισμού που ακολούθησε).

Αυτής της Αντίστασης ανοίγουμε ξανά σήμερα μια από τις πιο ένδοξες τραγικές της σελίδες που γράφτηκαν σ' αυτόν εδώ τον τόπο, κέντρο των γερμανικών επιχειρήσεων.

Οι λεβέντες του Γρεβενιτίου και όλων των γύρω χωριών του Ανατολικού Ζαγορίου αντιστάθηκαν στις απαγορεύσεις των δυνάμεων κατοχής και στην ταπεινωτική συμπεριφορά του στρατού τους προς τον κόσμο και πήραν τα όπλα ή, καλύτερα, ξέθαψαν τα κρυμμένα τιμημένα όπλα τους από το Αλβανικό μέτωπο γιατί δεν θέλησαν ποτέ να τα παραδώσουν, αρνούμενοι τον ατιμητικό αφοπλισμό, που η κυβέρνηση συνθηκολογώντας τους είχε επιβάλει.

Όταν ο Χίτλερ εισέβαλε στη χώρα μας μέσω της ανύπαρκτης σχεδόν άμυνας στα σύνορά μας με τη Γιουγκοσλαβία πραγματοποιώντας την σχεδιασμένη επιχείρηση κατά της Ελλάδας με την επωνυμία «Μαρίτσα», έξω φρενών από τη «λυπηρή γκάφα» — όπως είχε αποκαλέσει την

ήττα του Μουσολίνο— και για να εκδικηθεί δόθηκε για τη βρετανική απόβαση στην Κρήτη, οι Έλληνες κλήθηκαν να πολεμήσουν τον πιο δυνατό στρατό που γνώρισε ποτέ ο κόσμος.

Οι Σύμμαχοι, με εξαίρεση λίγους ανδρείους εξόριστους Πολωνούς, είχαν απλώς καταρρεύσει... «Οι Έλληνες που πολέμησαν ηρωικά και νίκησαν έναν επιτιθέμενο πέντε ή έξι φορές δυνατότερο εχθρό απ' αυτή, μια φτωχή αγροτική χώρα, κατά την έκφραση του Άλαν Κλαρκ, ήταν το «μόνο δυτικό έθνος που διεξήγαγε επιτυχή εκστρατεία στην Ήπειρο εναντίον του Άξονα στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο τα τέσσερα πρώτα χρόνια των πολέμων». Και προσθέτει: «Ας μη ξεχαστεί αυτό!»

Παρόλα αυτά και παρότι οι Έλληνες βοήθησαν με κάθε τρόπο τους Άγγλους της Ηπειρωτικής Ελλάδας να φυγαδευτούν και να μεταφερθούν στην Κρήτη, οι Βρετανοί παρέλειψαν να οργανώσουν την άμυνα της Κρήτης κρατώντας μια περιεργή μοιρολατρική και ... αναποφάσιστη στάση!

Αποτέλεσμα; Παρά την ηρωική αντίσταση των Κρητών έπεσε η Κρήτη και οι Γερμανοί χώρισαν την Ελλάδα σε τρεις ζώνες: Ανατολική Μακεδονία και Θράκη στους Βουλγάρους, το μεγαλύτερο μέρος της υπόλοιπης Ελλάδας στους Ιταλούς και οι ίδιοι

κράτησαν τις πλούσιες σε ορυκτά περιοχές, καθώς και της στρατηγικής σημασίας. Καταλήφτησαν τη χώρα από όλα τα τρόφιμα και τα αγαθά. Εξαιρέθηκε πάντα σ' όλη την Ελλάδα, ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις και στα νησιά!

Από το Νοέμβριο του 1941 ως το Μάρτιο του 1942 ο αριθμός των θανάτων είχε αυξηθεί κατά 700% σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Με τις συντηρητικές εκτιμήσεις της Βέρμαχτ ο αριθμός των θανάτων στην Αθήνα μόνο σ' αυτό το διάστημα ήταν 300 νεκροί την ημέρα. Σ' όλη τη διάρκεια της Κατοχής μια μέση εκτίμηση για όλη την Ελλάδα αναφέρει 300.000 νεκρούς από την πείνα.

Ο ελληνικός λαός έλαβε μέρος σ' αυτό στην αυθόρμητη αντίσταση με σαμπιτόζ και κάθε άλλη πρέθη δολιοφθόρος του εχθρού στην οποία συμμετείχαν άντρες, γυναίκες και παιδιά. Ήταν ισχυρή και γνήσια έκφραση της αγάπης προς την πατρίδα. Έτσι, όταν εμφανίστηκε η οργανωμένη Αντίσταση, ο λαός την υποστήριξε με όλες του τις δυνάμεις και μεγάλος αριθμός κατατάχθηκε στην ένοπλη Αντίσταση.

Στην πραγματικότητα, η οργανωμένη Αντίσταση ήταν τόσο αναμενόμενη με την αυθόρμητη, που κανένας δεν μπορούσε να διακρίνει πο

σταματούσε η μια και που άρχισε η άλλη. Οι αντάτες πολεμούσαν με όπλα, οι ποιτες βοήθησαν με όποιον τρόπο μπορούσαν.

Η Ελληνίδα μάνα περιφρόνησε τον κατακτητή γιατί πίστευε στην αποστολή της. Αψήφουσε τον εχθρό και το θάνατο που την απειλούσε. Πίστευε πως σ' αυτόν τον αγώνα να λάβουν μέρος του αγώνα για την ελευθερία και ήταν πάντοτε έτοιμη να δεχθεί τη θυσία. Στόχος, ο κοινός εχθρός.

Στις 16.12.42 ο στρατάρχης Κάιτελ εκδίδει την παρακάτω διαταγή όπου μεταξύ των άλλων λέει:

«Οι γυναίκες έχουν την άδεια και την εντολή σ' αυτόν τον αγώνα να λάβουν οποιαδήποτε μέτρα, χωρίς περιορισμούς ούτε προς τις γυναίκες και τα παιδιά, αν αυτά τα μέτρα είναι αναγκαία για την επιτυχία. (Ανθρωπιστικές) επιφυλάξεις οποιουδήποτε είδους αποσκοπώντας στην αντιμετώπιση του γερμανικού έθνους...»

«Καλύτερα να πυροβολήσεις έναν παραπάνω παρά έναν λιγότερο».

Οι ...λατρες του Αρχαίου Ελληνικού πνεύματος και των ελληνικών αρχαιολογικών χώρων καθιστούσαν την ένοχη συνείδησή τους για τις εγκληματικές ενέργειές τους κατά της Νέας Ελλάδας με την ηλιθεμένη

πεποίθηση ότι έχει διακοπεί η φυλετική και πολιτισμική συνέχειά μας με την Αρχαία.

ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Όπως κάθε τυραννίδα κάθε απολυταρχικού καθεστώτος ξεκινάει από την παραποίηση της σημασίας των λέξεων για να αποδοκιμάσουν το σημασιολογικό φορτίο ορισμένων και να φορτίσουν άλλες, κατά το δοκούν, με άλλο νόημα ή προπαγανδιστικά, έτσι έπραξαν και οι επιτελείοι του Γ' Ράιχ. Οι Έλληνες (Γιουγκοσλάβοι, Αλβανοί) που αντιστέκονταν ονομάζονταν «Βαλκάνιοι Φανατικοί». Οι «αντάρτες», «ληστές». Η λεκτική προπαγάνδα πλαισίωσε την ωμή βία δημιουργώντας άλλοθι.

να αγίζει τις κορυφές των πεύκων. Πρόκειται για ολόκληρη την ορεινή Μερραρχία «ΕΝΤΕΛΒΑΙΣ» καθώς και δυνάμεις των πολεμικών ΕΣ-ΕΣ μαζί με τάγματα 999. Τα τάγματα με τον αριθμό αυτό συνιστούσαν εγκληματίες του κοινού ποινικού δικαίου καθώς και αντιφρονούντες που θα αντάλασαν τη βαριά ποινή τους με την αγριότητα της συμπεριφοράς τους. Ανέρχονταν σε 880.000 ο' όλον τον γερμανικό στρατό και χαρακτηρίστηκαν στα αποσπάσματα της ωμής στάσης τους που αναφέρει ο Χριστός Ρογκότης στο βιβλίο του «Το Γρεβενίτι στην Αντίσταση».

Ο οργανωμένος πυρήνας της αντίστασης στην περιοχή μας αποτελείται από Γρεβενιτάτες και από αγωνιστές άλλων χωριών του Αν. Ζαγορίου: Πέτρα, Ιτέας, Τρίστενο, Φλαμπουράρι, Ελατοχώρι, Μακρίτο, Καστανώνες, Δόλιανη. Το Γρεβενίτι ήταν η έδρα του πανηπειρωτικού γραφείου.

Η πορεία των γερμανών επιδρομών είναι ίδια με κείνη των ρωμαίων λεγεώνων. των ιταλών αλπι-

χείου... Αυτοί που επιτέθηκαν ήταν 20.000 άνδρες.

Οι Γερμανοί χαιρέκακα σημειώναν ότι είχαν σκοτωθεί «εκατοντάδες εχθροί», αλλά επρόκειτο για αμάχους, όπως οι τρεις υπερήλικες του Γρεβενιτίου, που κήκον ζωντανοί μέσα στα σπίτια τους επειδή ήταν αδύνατο να μετακινηθούν. (Γιάννης Σαχίνης, Στυλιανός Σαχίνης και Μαρία Βλέςτου). Νέοι ήταν ο Γιώργος Φίνας, που δολοφονήθηκε στο δάσος πάνω από το χωριό και ο Γιάννης Ήτος που πιάστηκε, μεταφέρθηκε στα Γιάννινα και εκτελέστηκε. Στην Μάχη στο Μέτσοβο έπεσε ο Χριστός Καραμπίνας.

Του Αγίου Δημητρίου, 26-27 Οκτωβρίου, προστάτη αγίου του χωριού και της περιοχής, τοποθετείται επίσημα η λήξη της επιχείρησης αυτής.

Η πρώτη πράξη αντίστασης στο Ανατολικό Ζαγόρι ήταν η πυρπόληση του Σταθμού χωροφυλακής στη Βωβούσα, όπου είχαν συμπυκωθεί και οι καραμπινιέροι του Γρεβενιτίου, το Μάρτιο του 1943, από 35 αντάρτες της περιοχής.

Τα κάλλη του Γρεβενιτίου και των αδελφών χωριών φαγώθηκαν. Η έρημη χώρα θυμίζει καταστροφή των Ψαρών και της Χίου.

Η δόξα συντροφεύει τους ανατολικοζαγορίσιους στη ράχη γράφοντας σελίδες ιστορίας και το «Ελληνόπουλο» βουρκωμένο σταυλώνει το βλέμμα του πέρα μ' ένα στόχο: «Βόλια, μπαρούτι θέλω, να!»

Μαζεμένοι στα μαγειριά, στις καλύβες, στα χαγιατία των εκκλησιών ψάχνουν απεγνωσμένα να βρουν ο ένας τον άλλον, να εξασφαλίσουν κανένα σκέπασμα, κανένα ρούχο ή παπούτσι γιατί έρχεται ο Χειμώνας. Στην πείνα και το κρύο προστίθεται καινούριος επισκέπτης, η ψείρα.

Ο εκπληκτικός αυτός εθελοντικός στρατός δρα στις πλάτες του γερμανικού στρατού που μάχεται ενάντια στην ΕΣΣΔ και στους Άγγλους δύο μέτωπα. Το γερμανικό επιτελείο κρατάει δεσμευμένη στην Ελλάδα τωρστίες δυνάμεις, η παρουσία των οποίων στο μέτωπο θα του ήταν πολύτιμη. Το γερμανικό επιτελείο αποφασίζει να εξουδετερώσει αυτόν τον φοβερό κίνδυνο, τα μαχητικά τμήματα του ΕΛΑΣ. Για να τον αντιμετωπίσουν αναγκάζονται να μεταφέρουν στην Ελλάδα ακόμα τρεις από τις πιο εμπειροπόλεμες μεραρχίες τους (23 συνολικά).

στον (μεραρχία Τζούλια) το 1940 και ακολουθεί τον ρου του Αώου ανάμεσα στα άγρια βουνά της Πίνδου.

Έχει ήδη αρχίσει και ο ψυχολογικός πόλεμος με ανακινωθέντα που σπέρνει η Γερμανική Διοίκηση να έχουν αγαθές σχέσεις με τα γερμανικά στρατεύματα. Στις 23 Δεκεμβρίου 1943 οι βάρβαροι ξαναχτυπούν αιφνιδιαστικά! Για να δώσουν χρόνο στους κατοίκους να φύγουν στα βουνά ή δύναμη φυλακίου (15 αντάρτες) στήνουν ενέδρα στην είσοδο του Γρεβενιτίου. Διαθέτουν δύο οπλοπολυβόλα του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και λιγοστά πυρομαχικά. Τα γερμανικά πυρά εκδηλώνονται με ασυνήθιστη σφοδρότητα. Ριπές ταχυβόλων με φοβερή πυκνότητα. Υπερκεράζουν τη μικρή δύναμη αντίστασης και βρίσκονται στο «Τουρσίσιο». Ριχνουν τα πρώτα πυρά βαρέων όπλων.

Μετά τη 8.2.43 που συνθηκολόγησε η Ιταλία και αποχώρησε από τον πόλεμο, πολλοί Ιταλοί στρατιώτες προσχώρησαν στον ελλην. απελευθερωτικό στρατό με άβηνο πολεμικό υλικό.

Στις 21 Οκτωβρίου 1943, το Γρεβενίτι είναι ένας σωρός από καπνισμένα χαλάσματα. Το ίδιο, το Τρίστενο και το Φλαμπουράρι. Στις 23 Οκτωβρίου 1943 καίγεται η Δόλιανη, το Μανασή, η Καλουτά, ο Ανθρακίτης, το Καβαλλάρι, η Λεπτοκαριά, οι Φραγκάδες. Ο Ρογκότης γράφει: «Φτάνουμε σπίτι. Διασχίζουμε ένα εφιαλτικό τοπίο που σε τίποτε δε θυμίζει το χωριό μας. Μαυρισμένα χαλάσματα κι ανάμεσά τους μισοκαμένα δοκάρια που ακόμα καπνίζουν.

Το Φθινόπωρο του 1943 στα Γιάννινα, στο Αρχηγείο του 22 Σώματος Στρατού, σχεδιάστηκαν οι επιχειρήσεις με τις κωδικές ονομασίες PANTHER, TIGER, PUMA, HUBERTUS, στην Πίνδο και τα Τζουμέρκα. Εδώ ήταν «Ελευθερή Ελλάδα. Και αυτό δεν μπορούσαν να το ανεχθούν οι κατακτητές. Ο ορεινός όγκος της Πίνδου αποτελούσε την καρδιά της αντίστασης και ένα ελεύθερο κράτος στα σπλάχνα της γερμανοκρατούμενης Ελλάδας. Οι άνθρωποι στα βουνά πάντα κοιτάζαν ψηλά. Οι Έλληνες του '40 ανταποδίδοντας τον οφειλόμενο φόρο, δεν αγωνίστηκαν μόνο στα βουνά, αλλά και για τα βουνά τους. Λέει ο Βρεττάκης: «Δεν θα μου πήγαινε αυτό το τούφεκι αν δεν ήταν άνθρωποι... Κι αν δεν ήτανε βουνά με περήφανα μέτωπα, κομμένα θάρρους απ' το χέρι του Θεού να ταιριάζουν στον τόπο, στο φως και στο πνεύμα του».

«Όλοι οι οπλισμένοι άντρες πρέπει να εκτελούνται επί τόπου. Χωριά απ' όπου έχουν πέσει πυροβολισμοί κι έχουν απαντηθεί ένοπλα άντρες πρέπει να καταστρέφονται και ο αρσενικός πληθυσμός αυτών των χωριών να τουφεκίζεται». Αλλού: «Όλοι οι άντρες που είναι ικανοί να φέρουν όπλα από 11-60 ετών να συγκεντρώνονται και να στέλνονται στα Γιάννινα...».

Το Γρεβενίτι εκείνη την εποχή είχε 800 μόνιμους κατοίκους. Η εμπειρία των χωριών δεν αφήνει καμιά εμφύβωλη για το τι πρόκειται να ακολουθήσει. Κρύβουν στις «μπήτσες» ό,τι πολύτιμο αγαθό διαθέτουν και φεύγουν να κρυφτούν στο δάσος αισθητοποιώντας τραγικά τη λαϊκή απροίμια «ήρθαν τα άγρια να διώξουν τα ήμερα». Ανθρώπινα ποτάμια εξέκλιναν τον ρου. Εκτράπηκαν από τη φυσιολογική τους ζωή γιατί κάποιοι εχθροί άγγιξαν το αποκορύφωμα της κακότητας διαπράττοντας ύβρη.

Όχι! Δεν είναι δυνατό! Δεν μπορεί να είναι το Γρεβενίτι αυτό που αντικρύζουμε! Καψαλισμένα δένδρα γύρω από τα οπίτα απλώνουν τα στρεβλωμένα κλαδιά τους προς τον ουρανό σαν διαμαρτυρία για την καταστροφή. Μισοκαμμένα φρούτα, κυρίως κυδώνια, κρέμονται σαν στολίδια τοπίου της κόλασης.

Στις 18 Οκτωβρίου εκδηλώνεται ταυτόχρονα ο' όλη την περίμετρο της ελευθερής Πίνδου μια επίθεση με πρωτοφανή ένταση, σκληρότητα και σωσώρευση μεγάλων όγκων δυνάμεων 20.000 άντρε με την αεροπορία

Είναι τότε που το γερμανικό μωδράλι είχε στηθεί στο «Πετρίδιο» και σφυροκοπούσε όλο το χωριό. Εμπειρία που μας την είχε αφηγηθεί πολλές φορές η γιαγιά και ο πατέρας μου, ο οποίος δεν είχε καταλάβει πως είχε καταρραχθεί από το δένδρο της κρυφώνας τους όπου είχε ανεβεί για να βλέπει ίσως, δεκάχρονο παιδί τότε.

Οι Γερμανοί κομάντος ο' αυτή τη Β' φάση βρέθηκαν μέσα στο χωριό. Είχαν καταλάβει την προηγούμενη τα νύτα της αντίστασης και περιέμεναν την επίθεση για να τους παιιάσουν «στη φάκα». Συγκεντρώνουν αρκετούς χωριανούς που τρέχουν να σωθούν στην εκκλησία του Αγ. Αθανασίου. Τότε σκοτώθηκε ο Γιώργος Σκαρπίδης και η Ηλέκτρα Δερμάνη. Έφτασαν ως τη «Γεβενίσινα» και το «Λιάσου».

Μαρούλα Παπασταθίου-Τσάγκα

ΗΜΕΡΑ ΜΝΗΜΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

δι είχε προφτάσει να κρύψει στις τσέπες του. Ως την πρωτοχρονιά του '44. Ξεπαιγάονταν από το κρύο και λιώνονταν από την πείνα, ενώ οι αιμοχαρείς «πολιτισμένοι» «γιόρταζαν» με φωτοβολίδες και πυροβολισμούς τον καινούριο χρόνο... Εγκατεστημένοι στα εναπομεινάντα σπίτια του χωριού που τα έκαψαν κι αυτά στη συνέχεια μαζί με τις στεγασμένες βρύσες, τα κοτέτσια και τα καλύβια. Ως τη 3 Ιανουαρίου 1944.

«Κάθε πτωχή εδάφους κρύβει τη δυστυχία, την πείνα, τη γύμνια που μας επέβαλαν αυτοί οι μεγάλοι φονιάδες της Ευρωπαϊκής Ιστορίας». Τώρα αρχίζουν για το Γρεβενίτι και τη γύρω περιοχή τα υποσιτισμένα παιδιά με τις προσημένες κοιλίες από την πείνα, να σέρονονται ξεπόλητα, γυμνά, χωρίς κατάλυμα στο μεσοχείμωνο. Άρχισαν αν αρρώστιας.

Η μορφότα ήταν είδος πολυτελείας. «Αφήστε τα να πεθάνουν, εφόσον έτσι δε λιμοκτονεί κανένας Γερμανός» ήταν η απάντηση της γερμανικής διοίκησης.

Παιδιά αναμιακά. Κρούσματα εντερικής απαντίας. Η δυσεντερία βρίζε κι οι μανάδες έβλεπαν τα παιδιά τους να λιώνουν μη μπορώντας να σταματήσουν το κακό. (Ετσι πέθανε ο εφτάχρονος αδελφός του πατέρα μου).

«Τα μάτια η πείνα εμαύρισε, στα μάτια η μάνα μένει».

Παρατρεχίται και η τύφλωση από την πείνα, πρόωρες γεννήσεις βρεφών από άγχος και φόβο. Την επιδημία κοιλιακού τάφου ακολούθησε ο εξανθηματικός που είναι και φονικός. Πάιρνε μαζί του και τον ηρωικό γιατρό των χωριών Δημήτρη Ρογκότη, τόσο πολύτιμο όλο αυτό το διάστημα.

Στις 3 Φεβρουαρίου 1944 μια γερμανική δολοχία, μέρος της επιχείρησης SPERBER εγκαθίσταται στον Άγιο Νικόλαο Τριστενών, εμπλεκόμενη στον εμφύλιο των Ελλήνων για αντιπερισπασμό. Γίνεται άγρια μάχη, νικηφόρα για τους Έλληνες, όπου συμμετείχαν Μακεδόνες αγωνιστές και όπου προϊστάτο ο Στάθης Παπαβρανούσης. Ο απολογισμός: 64 Γερμανοί, 1 Έλληνας, πολλά λάφυρα και κυρίως ηθική τόνωση από την κατόρθωση του μύθου για το αήττητο των Γερμανών.

Το πρωί της επομένης θυσίαστηκαν στα χέρια μας αρκετοί Μακεδόνες γιατί οι εχθροί έρχιναν από τα ύψηματα μεταξύ Τριστενίου και Πέτρας. Τιμούμε κι αυτά τα παιδιά.

Στις 25 Μαρτίου 1944 οι Γερμανοί ξανάρχονται. Βαδίζουν αργά και ρυθμικά πυροβολώντας συνεχώς και στη Δόλιανη, είτε στη «Ζουρίκα» είτε στη «Ρέτσια», τοποθεσίες του Γρεβενιτίου. Επρόκειτο για μια επιχείρηση πλαισιοφύλαξης του δρόμου Ιωαννίνων-Μετσόβου για το πέρασμα της τραγικής φάλαγγας των Γιαννιωτών Εβραίων που σέρνονταν στο Αουσβιτς. «Τότε απαγοιόστηκε και ο Γρεβενιτάτης Βασίλης Τόδουλος στο Μύλο, σκηνή που απαθανάτισε στη γνωστή τραγική φωτογραφία η κρυμμένη μηχανή του Κώστα Μπαλαφάκη

Στις 3-4 Ιουλίου 1944, τραγική ημερομηνία από την οποία συμπληρώνοντας σήμερα 60 χρόνια, εφαρμόζαν το τελευταίο σχέδιο «εκκαθαριστικής επιχείρησης» με την κωδική ονομασία STEINADLER (Πετραετό)

που αφορά όλη τη δυτική Μακεδονία και την περιοχή Κόνιτσας-Μετσόβου για να εξοντώσουν τις «ληστρικές συμμορίες» όπως ονόμαζαν τους αντάρτες.

Το Γρεβενίτι και γενικά το Ανατολικό Ζαγόρι θα πηληεί για άλλη μια φορά. Μια δύναμη 15.000 ανδρών σφίγγει σε σιδερένιο κλοιό ολόκληρη την περιοχή.

Όλη η περιοχή από Σιάτιστα, Πεντάλοφο, Κοζάνη, Γρεβενά, Ερσέκα Β. Πίνδου, Γράμμο, Κόνιτσα, Μέτσοβο, Αν. Ζαγόρι φλέγεται απ' άκρη σ' άκρη. Τώρα οι Έλληνες δίνουν μάχες «εκ παρατάξεων» και αντιπεπίνενα.

Απολογισμός: «750 Γερμανοί νεκροί, 200 τραυματίες και αγνοούμενοι Έλληνες αγωνιστές, 161 εκτελεσμένοι άμαχοι, 427 όμηροι, 4.410 κείμενα σπίτια, 53 σχολεία, 25 εκκλησίες, χιλιάδες ζωα αρπαγμένα από τους επιδρομείς».

Το ένα από τα δύο τάγματα που κινήθηκαν από Μπαλντούνα ήρθε στο Γρεβενίτι, το άλλο στη Δόλιανη.

Η εμπειροπόλεμη διμοιρία αντιμετώπισε τους Γερμανούς σε αιματηρή συμπλοκή. Όταν έληξε η μάχη άρχισε η ώρα των αντιπόνων, της θηριωδίας. Ξετρυπώνουν αθώους υπερήλικες και ένα μικρό παιδί και τους συγκεντρώνουν στο σημείο της ενέδρας. Διαπράττουν τη μεγάλη σφαγή. Εκτέλεσαν δώδεκα από το Γρεβενίτι καθώς και το αβάφτιστο μικρό της Χρυσάνθης Τζοβάρα που το άρπαξε ένας Γερμανός το πέταξε ψηλά και το κάρφωσε στην ξιφολόχη του! Σκληρή απειρης φρίκης και έκπτωσης του ανθρώπινου είδους στα άκρα της βαρβαρότητας, σαν κι αυτές του Διστόμου, Καλαβρύτων, των Λιγυιάδων, του Κομένου και του Άουσβιτς.

Παρέμειναν οχτώ μέρες, στο Τρίστενο αυτή τη φορά, και πυρπόλησαν 29 σπίτια του χωριού. Φογεύθηκαν πέντε κάτοικοι, τρεις άνδρες και δύο γυναίκες. Στο Τρίστενο ο' όλη την ιταλική κατοχή, 150 κάτοικοι, διαφόρου φύλου και ηλικίας συνελήφθησαν διαδοχικά και υπέστησαν την ταλαιπωρία της φυλακίσωσης.

Σύμφωνα με την Έκθεση των ζημών που συγκέντρωσε η Ηπειρωτική Εταιρεία Αθηνών ο Απολογισμός του Τριστενίου: 138 από τα 150 σπίτια καταστράφηκαν, το σχολείο και οι 2 εκκλησίες.

Φλαμπουράρι: 85 από τα 90 ή 99 κατ' άλλη πηγή σπίτια, το σχολείο και η εκκλησία σχεδόν κατεστραμμένα. Νεκροί 5.

Ελατοχώρι: Καταστράφηκαν τα 65 ή 100 σπίτια και εκτελέστηκαν τρεις κάτοικοι.

Μακρύνο: Πυρπολήθηκαν 41 ή 72 σπίτια και εκτελέστηκε ένας κάτοικος.

Καστανώνες: Κατεστράφηκαν 22 από τα 28, 2 εκκλησίες, το σχολείο. Δόλιανη: και τα 127 σπίτια, το σχολείο και 3 εκκλησίες, 2 κοινοτικά γραφεία, πέντε νεκροί.

Ανθρακίτη: και τα 33 σπίτια, το Σχολείο, η Εκκλησία και ο Ξενοφών.

Καβαλάρι: και τα 43 σπίτια ή 61 και το Σχολείο και ένας υδρόμυλος. Τον Αύγουστο 1944 το Καβαλάρι βομβαρδίστηκε από τα Γιάννινα και εκτός τω υλικών ζημιών, υπήρξαν και 13 θύματα (6 νεκροί, 7 τραυματίες).

Καρυές: Πυρπολήθηκαν και τα 33 σπίτια. Δεμάτι: Πυρπολήθηκαν τα 46 από τις 110 οικίες. Νεκρός ένας.

Πέτρα: Πυρπολήθηκαν 33 από τις 97 οικίες και 21 οικίες στα Σίτσοινα. Ένας εκτελέστηκε και 2 συνελήφθησαν όμηροι.

Η Βωβούσα είχε 38 καμένα σπίτια κι έναν νεκρό.

Το Γρεβενίτι 297 σπίτια που κήκον όλα και 22 ζωές χάθηκαν.

Απ' όλα τα χωριά αρπάχτηκαν πολύτιμο θησαυρού και ανεκτίμητα οικονομικά και καταστράφηκαν ολοσχερώς οι περιουσίες των κατοίκων αυτών των χωριών που έσφιζαν κάποτε από ζωή υλική και πνευματική.

Και τώρα το ερώτημα: Θα μπορούσαμε να είχαμε αντισταθεί;

Ίσως, αλλά θα γλίτωνε την πολιτική επιστράτευση που επάνδρωνε τα εργοστάσια της Γερμανίας ο ηρωικός ηπειρωτικός λαός;

Επιπλέον, οι Γερμανοί έχασαν τον πόλεμο επειδή είχαν να αντιμετωπίσουν πολυάριθμους επίμονους μαχητές σε πολλά μέτωπα, συμπεριλαμβανομένης και της εκτεταμένης αντίστασης των υπό κατοχήν λαών, και ιδιαίτερα των Ελλήνων την οποία δεν είχαν προβλέψει. Πρέπει να είναι ευγνώμων ο κόσμος για την ελευθερία που απολαμβάνει σήμερα.

Οι Άγγλοι ως ευχαριστώ μας έσπειραν τον εμφύλιο...

Ευθύνονται για τα Δεκεμβριανά. Και η ιστορία καθώς απομακρύνεται από εκείνη την πονεμένη περίοδο ξεκαθαρίζει σχέδια και προθέσεις εκατέρωθεν.

Πότε θα μάθουμε ότι είμαστε, τελικά, έθνος ανάδελφοι; Ότι δεν έχουμε συμμάχους, μπας και πιάσουμε τα χέρια μεταξύ μας και ατσάλωσουμε τη θέλησή να μη νοικοκυρευούν άλλοι τον τόπο μας;

Είμαστε «ληστές» για τους Γερμανούς, «ανυπότακτη ράτσα» για τους Άγγλους και μετέπειτα για τους Αμερικανούς του Κίσιγκωρ. «Μαχαίροβγάλη» για τον Στάλιν, «αιμοχαρείς» και «άξεστοι» για τη σύγχρονη άποψη των κατακαεστών κινηματογραφικών έργων, όπως την «Τρόια» που κυκλοφορεί τελευταία στους κινηματογράφους που μας διασύρει παραποιώντας την ελληνική ιστορία.

«Ήρθαν ντυμένοι φίλοι πολλές φορές οι εχθροί μας το πανάρχαιο χόμα πατώντας και το χόμα δεν έδεσε ποτέ με τη φτέρνα τους». Να γιατί δεν εγκαταστάθηκαν στις καρδιές των αγωνιστών Ελλήνων από αρχαιων χρόνων. Όσο αυτές μένουν λευτερές, δεν κινδυνεύουμε από καμιά υποδούλωση. Και τούτο το χόμα, αυτός ο τόπος κραυγάζει.

Στον αέρα πάλλεται η αγωνία, ο πανικός, η καρμάντα, η προσευχή, το κληνόμενο λιανοτούφεκο που όρθωσε τούτος ο Δαυίδ στο νέο Γολιάθ του ναζισμού, της εξωλογικής σφαιρας συνιστώντας ύβρη, όπως ο Κύκλωπας όταν απάντησε στον Οδυσσέα πως δεν υπάρχουν για μένα Θεοί για να τους σεβαστώ, όπως μου λεχ.

Θα μπορούσε και η Ελλάδα να απαντήσει «Γιατί όχι»;, όπως οι Γαλλοί. Και θα είχε υψηλό δείκτη ευμάρειας και ευημερίας σήμερα και ίσως να ήταν αξιοπρόσεκτοι εταίροι για την «έξυπνη» στάση της.

Όμως «Μνήμη του λαού μου σε λένε Πίνδο».

Τα παιδιά, οι φαντάροι μας πέθαναν από κρούσηματα στα βουνά της Αλβανίας στήνοντας ηρωικά τρόπαια και η κεντρική διοίκηση είχε ήδη σκεφτεί και διατάζει την υποχώρηση στη γραμμή Άρτας. Και θα το είχαμε κάνει, αν δεν αντιστεκόταν ο Κασιμητρος για να οργανώσει τη μάχη στο Καλλάκι.

Πώς να μη νιώσουν προδομένοι τούτοι οι υπερασπιστές; Μήπως θα μας χάριζε καυτή ξανά πίσω τη γη μας; Ούτε λόγος. Από την τούρτα της Ελλάδος όλοι είχαν λημιστεί ένα κομμάτι, Ανατολικά, Βόρεια και Δυτικά.

«Αγαπημένη μου λαέ και παραπονεμένη πάντα ευκολόπιστε και πάντα προδομένη, όπως θα λεγε κι ο Σολωμός».

Το «μέγα καλό και πρώτο» της ζωής, φράση πάλι του Σολωμού έκανε τους μαρτυρικούς πατεράδες και πατιπούδες μας να αντέξουν, όσοι άντεξαν. Να σηκώσουν ψηλά το κεφάλι και να συνεχίσουν.

Και σε στιγμές ήσυχες, στις ώρες της δικής μας ειρήνης, στην αυλή του σπιτιού τα καλοκαίρια να αναθυμίσαι. Πρόλαβες ν' ακούσεις πολλές φορές ν' ανιστορούν αυτά τα τραγικά γεγονότα. Ένα σφιξιμο στην κοιλιά, δέος. Τα μάτια και τ' αυτιά ορθώνονται. Βαθιές ανάσες για να μη κλάψεις.

Και ...ας τ' αφήσουμε τώρα. Μιαν άλλη φορά. Μόνο τα εζήσεις ξέρεις τι θα πελ... Και, να μη ζήσεις ποτέ η Ελλάδα ξανά τέτοια καταστροφή.

Κείνοι που πράξαν το κακό τους πήρε μαύρο σήγνεφο και πάντα τούτοι όλοιπου τιμούμε σήμερα, επώνυμοι και ανώνυμοι, νέοι και γέροι, άνδρες και γυναίκες, απ' όλο τούτο τον ευλογημένο από τη φύση Ανατολικό Ζαγόρι, ζουν στις καρδιές μας και οι επίγονοί τους και οι εκπρόσωποι τους τους τιμούμε παρακαλώντας το Θεό να τους έχει κοντά τους αναπαμεινούς.

Ένας ...Γερμανός που οδηγεί αυτές τις ημέρες την Ελλάδα σε νίκες που μας πλημμυρίζουν ψυχική αγκαλίαση και υπερηφάνεια είναι σαν να ξεπλένει τη λέξη από την απέχθεια που τη συνόδευε και να αποκαθιστά την πληγωμένη μας ύπαρξη, την τιμή που οι πρόγονοί του τσαλπάτησαν. Αυτός όταν ρωτήθηκε τι θα ήθελε να του χαρίσουν για τη χαρά που μας χάρισε με περίσκεψη απάντησε μια λέξη: Ειρήνη!

Ο, τι θα ήθελαν και τούτα τα αθάνα θύματα καθώς και την καλλιέργεια της ιστορικής μας μνήμης, της ιστορικής αυτοσυνειδήσις για να αποφύγουμε τραγικές επαναλήψεις και κάθε είδους ολοκαυτώματα.

Αυτή τη λέξη ψιθυρίζαν τα δένδρα, την παίρνε ο άνεμος και την κάνουν τραγούδι τ' αθόνητα. Ευχαριστώ. Μαρούλα Παπασταθίου-Τσάγκα

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΚΩΣΤΑ

Το κραγιόν στο συρτάρι

Στο τεύχος 282 (Οκτώβριος 2001) είχαμε τη χαρά να παρουσιάσουμε την πρώτη της ποιητική συλλογή «Ανατροπή».

Γράφαμε τότε «Βρυσομάνα αστείρευτη το Ζαγόρι μας, συνεχίζει από γενιά σε γενιά ως και σήμερα να αρδεύει το έδαφος των Ελληνικών γραμμάτων και της τέχνης» και τελειώναμε με τα συγχαρητήριά μας και την ευχή να μας δώσει κι άλλες όμορφες δημιουργίες της. Και δεν άργησε να «πιάσει» η ευχή μας. Αυτές τις μέρες έφθασε στο πε-

Στα 2 της χρόνια ήρθε ο απόλυτος τεμαχισμός, στα 12 η πρώτη μεγάλη ανατροπή, στα 22 άρχισε η απόκρυψη μιας φοβερής αλήθειας και στα 32 τα έχασε όλα για να ξαναψάξει τον εαυτό της από την αρχή. Παράλληλα με τα καθοριστικά δυάρια της Ελένης διαγράφονται ζωές που λήμνασαν μέσα στο ψέμα, απαγορευμένα ερωτήματα και συναισθήματα, μια απροσδόκητη αυτοκτονία που ξεθάβει θαμμένες αλήθειες, αποκαλύπτει που συνθλίβουν, αδιέξοδες αγάπες, η αλαζονεία του χρήματος κι ο καταστροφικός εγωισμός του δίχως όρια. Και στο φόντο αυτών δυο κοινώνιες σε μια χώρα με χρόνια αιμορραγούσες πληγές, η κοινωνία της επαρχίας και η κοινωνία της πρωτεύουσας. Και οι δυο με τους άγραφους νόμους τους. Κι οι δυο με τις διαχρονικές ανάγκες των ανθρώπων τους.

Το κραγιόν στο συρτάρι
Μυθιστόρημα
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΩΣΤΑ

Ένα μυθιστόρημα για τους ανεξερεύνητους διαδρόμους της ψυχής και του μυαλού.

www.kastaniotis.com

e-mail: info@kastaniotis.com ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ριοδικό μας το τρίτο βιβλίο της (μετά την «Ανατροπή») έχει κυκλοφορήσει η δεύτερη ποιητική συλλογή «Δελτία ταυτοτήτων» από τις εκδόσεις Καστανιώτη (και γνωστό είναι ότι οι εκδόσεις Καστανιώτη δεν βγάζουν ότι κι ό τι).

Αυτό δεν είναι ποιητική συλλογή αλλά μυθιστόρημα. Στο εξώφυλλο του βιβλίου διαβάζουμε ως προς το περιεχόμενο: Η ζωή της Ελένης στυγματίστηκε από τον αριθμό 2.

Υπενθυμίζουμε ότι η Αγγελική Κώστα είναι κόρη του Διλοφώτη Γιώργου Κώστα και από μάνα Γιαννιώτισσα, πτυχιούχος της Φιλοσοφικής Σχολής Ιωαννίνων και ζει μόνιμα στη Θεσ/νίκη. Είναι μόνο 34 χρονών και μας υπόσχεται μεγάλη συγγραφική καρποφορία.

Και πάλι συγχαρητήρια από «το Ζαγόρι μας»,
B.T.

Ο «γιαννιώτης» Βασίλης Τσιτσάνης

Συμπληρώθηκαν φέτος είκοσι χρόνια από το θάνατο του Βασίλη Τσιτσάνη. Ο κορυφαίος Έλληνας μουσουργός έφυγε από τη ζωή στις 18 Ιανουαρίου του 1984, την ίδια ακριβώς μέρα της γέννησής του, το 1915 ή το 1917 κατ' άλλους.

«Ο πατέρας μου ήταν τσαρουχάς από τα Γιάννινα και η μάνα μου Ζαγορίσια», είχε αναφέρει κάποτε ο Βασίλης Τσιτσάνης. Τα λόγια του αυτά που μετέφερε ο Ζαγορίσιος Λεωτέρης Παπαθανασίου, συνταξιούχος εκπαιδευτικός, τακτικός συνεργάτης της εφημερίδας μας και ακαταπόνητος ερευνητής όλων όσων συνθέτουν την ιστορία και τον πολιτισμό του τόπου μας.

«Ο πατέρας μου ήταν τσαρουχάς από τα Γιάννινα και η μάνα μου Ζαγορίσια». Η υπενθύμιση αυτή για την καταγωγή του Τσιτσάνη δεν γίνεται, με κανένα τρόπο από τοπικιστικά κίνητρα. Θα ήταν, άλλωστε, αστέλες οι τέτοιοι είδους επάρσεις

στην περίπτωση του Τσιτσάνη ενός καλλιτέχνη πανεθνικού και παγκόσμιου, με γνωστή αξία και καθολική παραδοχή. Γίνεται, απλά, για την αποκατάσταση της αλήθειας και την τοποθέτηση των πραγμάτων στην πραγματική τους βάση, για να γνωρίζουν όσοι αγνοούν. Επειδή η ιστορία γράφεται ακόμη...

ΑΛ.Α.
«Τα Γιάννινα» 6 Ιουλίου 2004

Έντονες οι αντιδράσεις

Έμεινε... μισό το καταφύγιο άγριας ζωής Βρυσοχωρίου

Επανεξέταση της απόφασης ζητούν οι φορείς της περιοχής

Την έντονη αντίδραση της «Πίνδος Περιβατολογική και του Συλλόγου Προστασίας της Περιφέρειας Φύσης, προκάλεσε η απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Ηπείρου, για τον περιορισμό της έκτασης καταφυγίου άγριας ζωής, ιδιαίτερης οικολογικής σημασίας, σε περιοχή του δικτύου NATURA 2000 εντός των ορίων του Εθνικού Πάρκου της Βόρειας Πίνδου.

Με την απόφασή του ο Περιφερειάρχης κατήγγειλε το ήμισυ του καταφυγίου και στην έκταση αυτή θα επιτρέπεται πλέον, εκτός των άλλων, και το κυνήγι.

Το νέο «Καταφύγιο Άγριας Ζωής Βρυσοχωρίου», όπως μετονομάστηκε, περιλαμβάνει έκταση 21000 στρεμμάτων αντί των τριάντα εννέα που προστατεύονταν πριν. Η έκταση που έχει αφαιρεθεί περιλαμβάνει σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας, σημεία αναπαραγωγής και διαχείμασης άγριων ζώων.

Η «Πίνδος Περιβατολογική» και ο Σύλλογος Προστασίας της Περιφέρειας Φύσης, εκφράζουν την πλήρη αντίθεσή τους, με τον αποχαρκτηρισμό της μισής έκτασης του καταφυγίου, αφού η περιοχή είναι σημαντικός βιότοπος, έχει μεγάλη οικολογική σημασία, περιέχεται στο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών, αλλά και στο Πάρκο Βόρειας Πίνδου, και έχει προταθεί από το προσχέδιο της Ειδικής Περιβατολογικής Μελέτης του Εθνικού Πάρ-

κου, να συμπεριληφθεί σε ζώνη με αυξημένο καθεστώς προστασίας.

Όπως σημειώνουν οι δύο οργανώσεις, η δραστηριότητα του κυνηγιού στην περιοχή αυτή θα οδηγήσει στην εξαφάνιση όλα τα σπάνια είδη που ενδημούν, όπως είναι το αγριόγιδρο και το ζαρκαδί. Θεωρούν ότι η απόφαση ελήφθη μετά από απαίτηση των κυνηγετικών συλλόγων και όχι των κατοίκων, οι οποίοι δεν ρωτήθηκαν.

Η «Πίνδος Περιβατολογική» και ο Σύλλογος Προστασίας της Περιφέρειας Φύσης ζητούν την επανεξέταση του ζητήματος από την Περιφέρεια Ηπείρου και την ανάκληση της απόφασης, που αφορά στην τροποποίηση των ορίων του Καταφυγίου, την αύξηση της έκτασης ώστε να συμπεριληφθεί όλος ο βιότοπος του αγριόγιδρου, την τοποθέτηση μόνιμου προσωπικού φύλαξης.

Τέλος υπογραμμίζουν την ανάγκη λεπτομερούς εξέτασης του ζητήματος, αφού παρακάμφθηκε ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου και την επαναφορά του δικαιώματος των κατοίκων να μπορούν σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες να αποτρέπουν την χρήση των ορεινών και δασικών δρόμων που οδηγούν σε βιότοπους σπάνιων ειδών, δικαίωμα το οποίο κατήγγειλε πέρυσι ο πρώην περιφερειάρχης Παύλος Παπαδόπουλος.

(«Πρωινός Λόγος» 1/7/04)

Μπαρόσο, πρόεδρος Ευρωπαϊκής Επιτροπής: «Γιάννενα-Πάπιγκο»!

ΤΩΡΑ θα σας μιλήσω για τον Μπαρόσο, τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Που είναι ξετρελαμένος με το Πάπιγκο.

Όταν είχε γίνει η Σύνοδος υπουργών εξωτερικών στα Γιάννενα με υπουργό τον Κάρλο Παπούλια, ο Μπαρόσο είχε επισκεφθεί μεταξύ των άλλων χωριών και το Πάπιγκο. Έχει μάλιστα ένα λεύκωμα με τις ομορφιές της περιοχής και όταν τον ρωτούν για την Ελλάδα αναφωνεί: Γιάννενα-Πάπιγκο.

Αυτό μας το έκανε γνωστό ο φωτορεπόρτερ Θύμιος Τσικνής που τον συνάντησε πρόσφατα στην Ισπανία. Ο οποίος διαθέτει ένα φοβερό φωτογραφικό αρχείο με τους ηγέτες που πέρασαν από τα Γιάννενα και τα χωριά της περιοχής.

Λ. Τζιάλλα
(«ΗΠΕΙΡ. ΑΓΩΝ» 4/6/2004)

Εθνικός δρυμός Βίκου-Αώου

Τσιμπιά

Καλημέρα σας. Πόσο καλά φυλάσσεται ο εθνικός δρυμός Βίκου - Αώου; Θα σας γελάσω, αλλά αν ακούσετε μεγάλο λόγια από κάποιον (αν)αρμόδιο παράγοντα, πολιτικό ή υπηρεσιακό, κρατήστε μικρό καλάθι. Διότι, με μία βόλτα θα διαπιστώσετε ότι τα Δασαρχεία κατ' όνομα υφίστανται και όλες οι απαγορευμένες δραστηριότητες ουδόλως ελέγχονται. Μπαίνοντας στο δρυμό από την πλευρά του Αώου μπορείτε να συναντήσετε ψαράδες και λίγο παραπάνω κατασκηνωτές, οι οποίοι -άκουσον, άκουσον- καταμεσής δυστυχώς, για πρόσφατες διαπιστώσεις -της Κυριακής, μόλις- και είναι λογικό να διερωτάται ο κάθε νομοτάτης πολίτης, αν οι κρατικές υπηρεσίες έχουν οριστεί να ελέγχουν αυτές δραστηριότητες. Και αν, ασφαλώς, έχουν σφυηκοποιηθεί πως η ολιγωρία τους μπορεί να αποδειχθεί πιο καταστροφική από την ανεξέλεγκτη δράση των πολιτών.

(«ΗΠΕΙΡ. ΑΓΩΝ» 30/6/2004)

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΘΑΝΑΣΗ ΧΡ. ΒΑΚΑΛΗ:

ΤΑ ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΤΙΚΟΤΕΡΑ ΖΑΓΟΡΟΧΩΡΙΑ

Γράφει ο ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΚΑΤΣΕΝΟΣ, φιλόλογος

Στον τόπο που γεννήθηκα και μεγάλωσα, στον τόπο που αγάπησα κι έμαθα τα πρώτα γράμματα, στο γραφικό και όμορφο χωριό του Ζαγορίου, τα Άνω Ραβένια, μ' έφερε με το μεγάλο και πομπυλικό σε έκδοση βιβλίο του ο Θανάσης Χρ. Βακάλης.

Ζωηρά ανέμιδα βιώματα, στιγμές ανέμελης και άκακης ζωής, γεγονότα και περιστατικά, που σημάδεψαν την κατοπινή μου ζωή, ήρθαν ξανά στο μυαλό μου και πέρασαν στο συνειδητό, για να μου θυμίσουν την όμορφη Ρεβενιώτικη ζωή με τους μικρούς φίλους και τους σεβαστούς ηλικιωμένους. Εκεί στο γραφικό χωριό μου. Εκεί στον αγαπημένο μου τόπο.

Και δεν είναι μόνο η επιστροφή στο παιδαίστικο παρελθόν. Η καταγραφή και περισσότερο οι σπάνιες φωτογραφίες, που κοσμούν το πολυσέλιδο βιβλίο, αναμοχλεύουν το είναι μας, σκιρτούν την ψυχή μας και ζωντανεύουν το πλούσιο παρελθόν.

Γιατί, όπου κι αν βρεθεί κανείς, όπου κι αν πάει, ο νους και η ψυχή, θα φτερουγίζουν προς τους βρούσους, τις πηγιάδια και τα ξωκλήσια του χωριού του. Στ' αυτιά θα αντηχεί ο μελωδικός απόηχος από το θρόισμα των δέντρων, απ' το κελάρυσμα των πουλιών και τα γέλια των πανηγυριστών.

Ο Θανάσης Χρ. Βακάλης δεν γεννήθηκε στα Άνω Ραβένια, οι γονείς του όμως είναι γνήσιοι Ραβενιώτες και αυτοί του εφύσησαν την αγάπη και το ζήλο για τον τόπο τους. Στη πολυάνθρωπη Αθήνα μεγάλωσε ο Θανάσης με τις παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμα, τους δημοτικούς χορούς και τα τραγούδια του τόπου και των γονιών του. Αυτή η αγάπη τον οδήγησε στη συλλογή ενός ευρύτερου υλικού, όχι μόνο για τα Άνω Ραβένια αλλά και για άλλα χωριά του Δυτικού Ζαγορίου και ύστερα από πολύχρονη προσπάθεια, παρουσίασε πρόσφατα το αξιόλογο, πράγματι, βιβλίο του.

«Για μας τους παλιότερους, που εξακολουθούμε να ζούμε στον τόπο που γεννηθήκαμε ή ξαναγυρίσαμε σ' αυτόν, οι παλιές φωτογραφίες και οι μνήμες που έρχονται μαζί τους, μας ζεμίζουν νοσταλγίας και θλίψη» γράφει, αντί προλόγου στο βιβλίο ο Ραβενιώτης ομότιμος Καθηγητής της Μεσαιωνικής Ελληνικής Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Εύδοξος Τσολάκης.

Γιατί όταν ηχούν μέσα μας οι φωνές του παρελθόντος, όταν με συγκίνηση αφουγκραζόμαστε το μακρύ κάλεσμα του πατρικού σπιτιού, τότε η πορεία της επιστροφής για μας τους μεγάλους, γίνεται καθήκον αμειλίκτο. Τίποτε δεν μπορεί να νικήσει τη λαχτάρα του γυρισμού στις ρίζες μας. Και αυτό, σφειλω από την αρχή να τονίσω, πέτυχε με το βιβλίο του ο Θανάσης Βακάλης.

Ξεχωριστή υπήρξε, στην έκδοση του βιβλίου, η συμβολή του Παύλου Ν. Βακάλη, θείου του Θανάδη, που τρέφει ιδιαίτερη αγάπη για τον γενέθλιο τόπο του, τα Άνω Ραβένια.

«Η επιθυμία μου για ένα έργο-προσφορά στην πατρίδα μου υπήρξε ένας όρος ενός παλαιότερου συμβολαίου, που δεν θυμάμαι πότε το υπέγραψα», θα σημειώσει ο ίδιος.

Και θα συνεχίσει. «Με την έκδοση αυτή, απόρροια μοναχικής πολυετούς έρευνας και ασκητικής αφοίωσης του ανιψιού μου Θανάση, προσφέρω στη γενέτειρά μου την «Ευάνδρο Ηπειρο» έναν ελάχιμο στο φόρο τιμής και μνήμης. Ακόμη κληροδοτώ στα παιδιά μου την αγάπη μου γι' αυτήν, που νομίζω ότι αποτελεί το ισχυρότερο κίνητρο για να κρατήσουν ζωντανούς τους θεσμούς της οικογενειακής τους παράδοσης».

Τρία θέματα απασχολούν τον συγγραφέα στην εισαγωγή του βιβλίου. Η Τοπογραφία, η Δημογραφία, οι Βλάχοι και οι Σαρακατσάνοι.

Έτσι ως «δυτικότερα Ζαγοροχώρια» ορίζονται στα βόρεια από την κοιλάδα του Βοιδομάτη, στα δυτικά από το Γορμό, ανατολικά και τις κλιτύες της Τύμφης και νοτιώς από τον κάμπο των πηγών του Καλαμά. Τα μέχρι σήμερα κατακτημένα είναι πέντε και αριθμούνται κατά σειρά μεγέθους, Δολιανά, Άνω Ραβένια, Γεροπλάτανος, Κάτω Ραβένια και Μαυροβούνι»...

Η πιο σημαντική περίοδος στην ιστορία τους ήταν η εποχή της Τουρκοκρατίας στην οποία ήχησαν και καλλιεργήθηκαν πολιτιστικά τα παραπάνω χωριά, αφού μαζί με τα υπόλοιπα Ζαγοροχώρια απολαμβάναν όλα τα προνόμια και κυρίως αυτονομία και αυτοδιοίκηση. Στην οικονομική τους ανάπτυξη ιδιαίτερα βοήθησε ο εμπορικός δρόμος Ιωάννινα-Λεσκοβίκι-Κορυτσά απ' όπου περνούσαν τα καραβάνια του Αλή Πασά.

Το δεύτερο κεφάλαιο του βιβλίου αναφέρεται στην ιστορία (Αρχαία, Βυζαντινή, Τουρκοκρατία, Νεότερη) και τον Πολιτισμό. Ο συγγραφέας ξεχωρίζει και πολύ σωστά, ότι «η περίοδος της τουρκικής κατοχής που για τα δυτικότερα Ζαγοροχώρια αρχίζει το έτος 1418, αποτελεί την πιο ενδιαφέρουσα ιστορικά περίοδο, αφού πρόκειται για την περίοδο της μεγαλύτερης ακμής τους».

Στα Άνω Ραβένια λειτουργεί το 1896 η Θωμαιδείου Σχολή, το «Κατοικητήριο των Μουσών» καθώς αναγράφει η κτητορική της επιγραφή στην είσοδο του κτιρίου.

Είναι ένα από τα πολλά έργα, το κορυφαίο, που πραγματοποιήσε ο Ευεργέτης, Ευθύμιος Θωμαιδής στη γενέτειρά του, τα Άνω Ραβένια. Ένα υπέροχο διδασκτήριο, που με το σπάνιο εξοπλισμό, δεν είχε να ζηλέψει τίποτε από ανάλογα σχολεία των πόλεων.

Γεννημένος ο Ευθύμιος Θωμαιδής το 1815 στα Άνω Ραβένια, ταξίδεψε νέος στη Βλαχία και εγκα-

ταστάθηκε στην πόλη Βουζαίο, όπου δραστηριοποιήθηκε σε εμπορικές επιχειρήσεις. Εμπνευσμένος από τη μεγάλη αρετή του Ηπειρωτισμού, που περικλείει μέσα της τις πλούσιες ιστορικές καταβολές και οδηγεί στη συνειδητοποίηση της κοινής μοίρας όλων των Ηπειρωτών, αφιέρωσε τις δυνάμεις του στο κοινό καλό των άλλων, τόσο του Δήμου Βουζαίου, όπου ζούσε μόνιμα, όσο και στα Άνω Ραβένια.

Η Κοσμική και Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική των δυτικότερων Ζα-

γοροχωρίων, έχει σειρά στο βιβλίο. Η πρώτη περιέχει στοιχεία ομοιογένειας με αυτή του δυτικού Ζαγορίου αλλά και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Η δεύτερη, η Εκκλησιαστική αρχιτεκτονική, παρουσιάζει ιδιαίτερη άνθηση.

Έτσι το 1816 στα Άνω Ραβένια χτίζεται η κεντρική Εκκλησία της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, που βρίσκεται στην είσοδο του χωριού και το 1849 η δεύτερη μεγάλη Εκκλησία στην κορυφή του χωριού, ο Άγιος Νικόλαος.

Σειρά στο βιβλίο έχει το κεφάλαιο «Θεσμοί».

«Η διοίκηση τούτων των χωριών (του Ζαγορίου) -γράφει ο Μελέτιος στο βιβλίο του «Γεωγραφία παλαιά και νέα» (Βενετία 1870- είναι σχεδόν Δημοκρατική, χαίρουσα πολλά προνόμια. Το ιδιαίτερο αυτό καθεστώς με τα πολλά προνόμια που απολάμβαναν τα Ζαγοροχώρια έδωσε ιδιαίτερη ανάπτυξη στο κεντρικό τμήμα».

Γεγονός είναι ότι, όπως μαρτυρούν πολλοί ιστορικοί (Ι. Λαμπρίδης, Γ. Βιζυκιδής κ.ά.) σε όλο το χρονικό διάστημα και τα δυτικότερα Ζαγοροχώρια ακολουθούν το διοικητικό σύστημα των υπόλοιπων χωριών του Ζαγορίου.

Σχετικά με τη φορολογία ο συγγραφέας παρατηρεί ότι σε «αντίθεση με την προνομιακή τους μεταχείριση από την οθωμανική εξουσία, οι Ζαγορίσιοι πλήρωναν και πολλούς

βαρείς φόρους. Για το λόγο αυτό και η αδυναμία των κατοίκων τους να ανταποκριθούν στις οφειλές τους ήταν φαινόμενο σύνηθες για κάθε χωριό».

Το τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου αναφέρεται στη Λαογραφία. Τα έθιμα του Δωδεκαημέρου, της Απόκριας, του Ευαγγελισμού, του Πάσχα, τα πανηγύρια, τα έθιμα του αποχωρισμού, του γάμου καταγράφονται με ξεχωριστή νοσταλγία.

Η Ζαγορίσια ενδυμασία, η Βλάχικη, η Σαρακατσάνικη στολιζούν με ωραίες φωτογραφίες τις τελευταίες σελίδες του βιβλίου.

Με όλα αυτά, όπως παρατηρεί στο χαριετισμό του βιβλίου ο Μητροπολίτης Δρυινοπούλεως Πρωτοψάλτης και Κοινοτής κ.κ. ΑΝΔΡΕΑΣ «ο αναγνώστης εκπλήσσεται από το υψηλό πολιτιστικό επίπεδο των ανθρώπων εκείνων των καιρών και τα εν γένει δραστηριότητάς των καθώς επίσης από τας μεγαλοπρεπείς οικίας και τα άνετα σχολικά κτίρια τα οποία οφείλονται εις τας προσφοράς και οικονομικές ενισχύσεις διαφόρων φιλογενών δωρητών».

Για όλους εμάς τους Ραβενιώτες αλλά και τους άλλους κατοίκους των δυτικών Ζαγοροχωρίων, η επιστροφή στις ρίζες μας είναι καθήκον επιβεβλημένο. Αν ο λαός της Ηπείρου δημιουργήσει πνευματική παράδοση και πολιτισμό για τον οποίο εμείς οι νεότεροι Ηπειρώτες δίκαια καυχόμαστε αυτό έγινε, γιατί υπήρχε η κοινή συνείδηση του χρέους. Υπήρχε η προσπτική και η μέριμνα για τις επερχόμενες γενιές, η αγάπη για το μέλλον της Ηπείρου, η αγάπη για ό,τι είναι δικό μας κομμάτι της συλλογικής ευθύνης, που πρέπει και σήμερα, αφού πάρει δύναμη από τις προγονικές καταβολές να γίνει κοινό κτήμα όλων, να καταστεί βίωμα για να προσφέρει και πάλι τις υλικές, ηθικές και πνευματικές δυνάμεις για την αναδιοργάνωση και αναστηρίχση.

Είναι η κοινή συνείδηση του χρέους για τον νεότερο Ηπειρώτη δίκαια καυχόμαστε αυτό έγινε, γιατί υπήρχε η κοινή συνείδηση του χρέους. Υπήρχε η προσπτική και η μέριμνα για τις επερχόμενες γενιές, η αγάπη για το μέλλον της Ηπείρου, η αγάπη για ό,τι είναι δικό μας κομμάτι της συλλογικής ευθύνης, που πρέπει και σήμερα, αφού πάρει δύναμη από τις προγονικές καταβολές να γίνει κοινό κτήμα όλων, να καταστεί βίωμα για να προσφέρει και πάλι τις υλικές, ηθικές και πνευματικές δυνάμεις για την αναδιοργάνωση και αναστηρίχση.

Σήμερα δυστυχώς η μοίρα χωριών μας είναι τραγική αφού η ζωή συνεχώς φθίνει. Παραβέτω το χαρακτηριστικό απόσπασμα του συγγραφέα Θαν. Βακάλη.

«Κάπου εκεί 400 περίπου χρόνια από κτίσεως Άνω Ραβενίων, ανάμεσα σε μια διογκωμένη αποδημία, που αριθμεί 500 περίπου ψυχές και σε μια έτι συρρικνωμένη γτόπια κοινωνία, μικρότερη των 100 κατοίκων, τα Άνω Ραβένια διανύουν την Επιγένεση ως άλλη οπτική του επερχόμενου θανάτου τους».

Αξίζουν θερμά συγχαρητήρια στο συγγραφέα Θανάση Βακάλη για την κοπιώδη και πολύχρονη προσπάθεια που κατέβαλε να φέρει εις πέρας ένα καλαίσθητο θιθλίο 500 σελίδων με πολλές και θαυμάσιες φωτογραφίες, ιδιαίτερα του παρελθόντος. Τέτοιες προσπάθειες στους σημερινούς καιρούς, είναι όχι μόνο αξιέπαινες αλλά προβάλλονται και για μίμηση στους νεώτερο-

Το Φως της Ολυμπίας

Όλο και πλησιάζει η μεγάλη μέρα της 13ης Αυγούστου για την έναρξη της διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων, που για δεύτερη φορά ύστερα από 108 χρόνια φιλοξενούνται και πάλι στην κοιτίδα της ολυμπιακής ιδέας, την Ελλάδα.

Από την αρχαία Ολυμπία και την ιερή πόλη των Αθηνών θ' αναβιώσει και πάλι ό,τι υψηλότερο και ωραιότερο στον κόσμο, το ολυμπιακό ιδεώδες.

Όλοι οι Έλληνες αισθανόμαστε υπερήφανοι γι' αυτό και αποτελεί χρυσός ν' αποδυθούμε σε μια υπέροχη προσπάθεια με υψηλό συναίσθημα ευθύνης και σε πνεύμα απόλυτης συνεργασίας για την επιτυχή έκβαση αυτού του μεγαλειώδους γεγονότος.

Θα πρέπει και τώρα ν' αποδειξούμε, πως η πα-

και αντί για πολεμικά λάβαρα να κυματίζουν οι ονομασίες όλων των εθνών συναδελφωμένες σε ωραίους σχηματισμούς στα στάδια των Ολυμπιακών αγώνων.

Ακριβώς το ελπιδοφόρο αυτό μήνυμα, που απευθύνεται σ' όλους τους ανθρώπους ξεπερνάει και μέσα από την ευαίσθητη ψυχή ενός Έλληνα ποιητή του **Τάκη Δόξα** με το ποιήμα του «**Φως της Ολυμπίας**» γραμμένο πριν από πολλά χρόνια αλλά πάντα επίκαιρο και ιδιαίτερα στις μέρες μας με τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών αγώνων στην Αθήνα.

Απολαύστε το:

*Απ' τα ποταμίαια χείλη του Αλφειού
απ' τον ασπρογάλανο κόρφο της Αρέθουσας
κι' απ' του Δία το πέτρινο μάτι,
μέσ' απ' τα πληγωμένα μάγουλα
που φέγγει του Ίωνα και του Δωρέα η ψυχή,
κι' απ' τα κιονόμανα
που δένει ο ήλιος τα κουρασμένα του άλογα,
απ' τα πλεγμένα δάχτυλα του πεύκου και της
δάφνης*

*εδώ,
σε τούτη την παρθενική μήτρα της Λυμπίας
που δεν άλλαξε δε μολεύτηκε δε θα πεθάνει ποτέ,
εδώ θα ξαναγεννηθεί το Φως.*

*Σπίθα του Θεού
κρυμμένη στη σάχη της καρδιάς του Κουμπερτέν
που θα τη θεριέψει με την ανάσα της η Καλλιπάτειρα
Η Ελληνίδα μάνα
Μάνα κάθε ανθρώπου.*

*Λαμπάδα απ' το κέρι του χρόνου και του μύθου
στιλντό είδωλο στιλντό Χριστός
που μυρίζει μοσχολίβανο κι αίμα αθώου ζώου,
το Φως μεστό χρυσό σταφύλι
παραδομένο στα χέρια του Ερμή
για το πήδημα το δίσκο το δρόμο την πάλη
για το τέθριπο
για την Αρετή,*

*δίπλα στον Κάστορα ή τον Αντίπατρο
το Διαγόρα ή τον Αλκιβιάδη
που θα ομίξει τον αρχαίο κόσμο με τον τωρινό με
τον αυριανό με τον αιώνιο
και θα νικήσει τον Άρη άλλη μια φορά
την τελευταία.*

*Πέρα στο ξέφωτο η Ολυμπία
ξάγρυντη μερόνυχτα πλέκει για τον καθένα τους
κι' απόνα στεφάνι αγριλιά
Ελληνικής ειρήνης
Ειρήνης όλου του κόσμου.*

Επιμέλεια **Σάββα Θεοδώρου**

Η ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ
ΕΛΑΦΟΤΟΠΟ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΔΙΔΕΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
- ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ - ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ Τ.Ε.Ε.
ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΟΛΩΝ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ (ΕΚΘΕΣΗ, ΓΝΩΣΤΟ ΚΑΙ
ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ, ΛΑΤΙΝΙΚΑ)
**ΤΗΛΕΦΩΝΟ 2651039394 - ΚΙΝΗΤΟ
6947925044**

Δρ. ΚΩΝ. ΤΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΑΔΚΤΩΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
28ης Οκτωβρίου 49 Ιωάννινα
Τηλ. Ιατρείου 29.077 Οικίας: 29.177
Κινητό: 6932 - 763.632

Οι Ολυμπιακοί αγώνες με τα μάτια ενός Ζαγορισιού συγγραφέα

Ελένης Οικονομίδου-Δούβλη

Μια ανάσα πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες στην Ελλάδα, ξαναδιάβασα το βιβλίο του νεαρού και ταλαντούχου Τσερβαριώτη συγγραφέα Μενελάου Χρόνη:

«Οι Ολυμπιακοί αγώνες και Ελληνισμός - Ηπειρος».

Στάθηκαν στην επιστολή που έστειλε στο Σπύρο Λούη ο ανακαινιστής του Παναθηναϊκού σταδίου Γεώργιος Αβέρωφ σελ. 96.

Αλεξάνδρεια 11 Απριλίου 1896.

Κύριε Λούη

*Σας ευχαριστώ με όλην μου την καρδιά
διά την ευχάριστον είδησιν που μου αναγγέ-
λατε τη λαογραφικήν την είδησιν διά την νίκη
σας εις τον Μαραθώνιον.*

*Αν η αναβίωσις των Ολυμπιακών αγώ-
νων αποτελεί φρόν τιμής προς την αρχαίαν
Ελλάδα, ένα εκπολιτιστικόν έργον δι' ολό-
κληρον την ανθρωπότητα που συμβάλλει εις
την συναδέλφωσιν των λαών, ο Μαραθώνιος
δρόμος έχει μια αποκλειστικά Ελληνικήν ση-
μασίαν. Ενθυμίζει τους ευγενικούς αγώνες
της Ελληνικής φυλής εναντίον των βαρβα-
ρων...*

*Έτσι εξηγείται και η συγκίνησις που έκα-
με να πάλλουν οι καρδιές των Ελλήνων που
είναι σκορπισμένοι στα πέρατα του κόσμου...*

*Ο ευγενής Αθηναίος Μαραθωνοδρόμος
ευρίσκει εις το πρόσωπόν σας έναν άξιον
κληρονόμον...*

*Εύχομαι ολόψυχα το τηλεγραφικόν κείμε-
νον «Νενικήκαμεν» που μου μετεδόθη να γί-
νει νυν προάγγελος καλώς οικωνών διά τον
Μαραθώνιον της πατρίδος μας, η οποία νι-
κήτρια μετά τον αγώνα, να εκπληρώσει τα
εθνικά μας όνειρα.*

Αφροσιωμένος δικός σας.

Γεώργιος Αβέρωφ

Η Τόνια Σβάιερ Πρόεδρος του Δ.Σ. του ΕΑΝΚΙ

Η Ολυμπιονίκης Τόνια Σβάιερ του Ούβε και της λαιστινικής γιατρού Αθανασίας Σαχρόνη, είναι η νέα Πρόεδρος Δ.Σ. στο Ε.Α.Ν.Κ.Ι Εθνικό Αθλητικό Ναυτικό Κέντρο Ιωαννίνων. Θερμά συγχαρητήρια και σε ανώτερα.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Μια σημαντική συμβολή στην προβολή της Ηπείρου

ΡΙΖΑΡΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ: Μια σειρά από αξιόλογες δραστηριότητες

► *Μεταπτυχιακές υποτροφίες εξωτερικού - Κυκλοφορούν σύντομα: «Η αρχιτεκτονική του Κεντρικού Ζαγοριού» και το λεύκωμα: «ΕΛΛΑΔΑ 1896-1906» - Προετοιμάζεται το Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο Αθηνών*

Όπως ανακοίνωσε στα εγκαίνια της έκθεσης «ΕΛΛΑΔΑ 1896-1906» ο εκπρόσωπος της Ριζαρείου Άγγελος Κίτσος, το ιστορικό Ίδρυμα ετοιμάζει μία σειρά νέων δραστηριοτήτων του, που βάσιμα προσδοκείται ότι θα ωφελήσουν πολλαπλά το Ζαγόρι και την Ήπειρο και οπωσδήποτε θα ενισχύσουν την «προς τα έξω» πολιτιστική και αναπτυξιακή τους εικόνα.

Συγκεκριμένα εντός του Ιουλίου κυκλοφορεί το δίγλωσσο καλλιτεχνικό λεύκωμα «Ελλάδα 1890-1906» με ανατυπώσεις στις αρχικές διαστάσεις τους των πρωτότυπων στερεοσκοπικών φωτογραφιών και παράλληλη μεγέθυνσή τους σε άλλες σελίδες του λευκώματος. Η έκδοση αυτή συμπληρώνει την εντυπωσιακή έκθεση του Μονοδενδρίου και τις εξίσου ωραίες αφίσες που κυκλοφορούν.

Επίσης έχει τυπωθεί ο Α' ογκώδης τόμος και εντός του Ιουλίου θα ολοκληρωθεί και ο Β' τόμος της περιοπούδαστης εργασίας του τ. Αναπλ. Καθηγητή της Αρχιτεκτονικής στο ΕΜΠ Βύρωνα Χρηστίδη προγραμματίζεται να γίνει το φθινόπωρο στην Αθήνα, ή τα Γιάννινα στα πλαίσια ειδικής ημερίδας για την προστασία και ανάδειξη του οικιστικού περιβάλλοντος του Ζαγοριού με την συμμετοχή του συμπατριώτη Υφυπουργού ΠΕΧΩΔΕ Σταύρου Καλογιάννη Προέδρου, του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου Επικρατίας του αρμόδιου για τα θέματα προστασίας περιβάλλοντος κ. Μενουδάκου, εκπροσώπων του Πανελληνίου Συλλόγου Αρχιτεκτόνων, του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος και του παραρτήματος Ιωαννίνων, των Δήμων και πολιτιστικών φορέων του Ζαγοριού κ.ά.

Ο κ. Α. Κίτσος ανακοίνωσε ακόμη ότι προχωρούν οι εργασίες για την μεταστέγαση των Διοικητικών Υπηρεσιών της Ριζαρείου στην Αθήνα, ώστε να ελευθερωθεί το παραδοσιακό κτίσμα της εντός του ομώνυμου πάρκου για να μετατραπεί σε κομψό, αλλά **συγχρόνων προδιαγραφών εκθεσιακό κέντρο πολλαπλών χρήσεων** (φωτογραφικών κυρίως εκθέσεων, συναθροίσεων μικρών ομάδων, συνεντεύξεων, παρουσιάσεων βιβλίων, κ.λ.π.).

Τον ίδιο χώρο θα λειτουργεί και πωλητήριο εκδόσεων της Ριζαρείου καθώς και χειροτεχνικών προϊόντων από τον Ηπειρωτικό χώρο. Η θέση του Κέντρου είναι μοναδική: άμεση σύνδεση με το ΜΕΤΡΟ, μικρός χώρος πάρκινγκ, αναμορφούμενο πάρκο ΡΙΖΑΡΗ κλπ.

Τέλος ο εκπρόσωπος του Ριζαρείου Ιδρύματος ανήγγειλε ότι το Πολυμελές Συμβούλιο του μελετά σοβαρά τη θέσπιση από του ερχομένου ημερολογιακού έτους μεταπτυχιακών υποτροφιών εξωτερικού κυρίως στη Θεολογία και στις ανθρωπιστικές επιστήμες.

Ο Α. Κίτσος δεν παρέλειψε επίσης να αναφερθεί στην επιτυχία της «Ελληνιάδος 2004» της Λωζάνης στην οποία συμμετείχε ενεργά το Ριζάρειο Ίδρυμα καθώς και στην επόμενη (αρχές 2005) Έκθεση και έκδοση του Ριζαρείου Εκθεσιακού Κέντρου που θα έχουν ως θέμα τα «Επαγγέλματα στη χώρα μας» με βάση μια σπάνια και ανεκτίμητη συλλογή του συλλέκτη Ν. Πολίτη.

Ένας νεαρός Πανωσουδενιώτης στο Δίλοφο

Στο μοναδικό μεσοχώρι του Διλόφου διάλεξε να στήσει το στέκι του ο Θανάσης Τσομάνης.

Ο Σάκης, γεννημένος και μεγαλωμένος στη Γερμανία από μετανάστες γονείς, γύρισε πίσω στην Ελλάδα. Με πολύ πάθος, μεράκι και γούστο ανακαίνισε και λειτουργεί το κεντρικό καφενείο του χωριού.

Ευγενικός, πρόθυμος, άξιος, ευαίσθητος, μεγαλωμένος με τ' ακούσματα από τα Τακούτσια -πάθος του πατέρα του του Μήτσιου Τσομάνη φιλοδοξεί να κάνει το μαγαζί του μια καθαρά Ζαγορισία φωλιά κάτω απ' τα παράθυρα του μοναδικού -πλην βωβού κι έρημου- Διλοφίτικου σχολείου. Αξίζει να τον βοηθήσουμε όλοι. Χρειαζόμαστε τέτοιους νέους στο Ζαγόρι.

Ελένη Δούβλη

Αξέχαστη η εκδρομή του Συλλόγου Ζαγορισιών στην Αχρίδα

Όταν μια εκδρομή δεν περιορίζεται μόνο σε μια διαδικασία διασκόπησης τότε χρωματίζεται με τον πολιτισμό. Επικοινωνείς με έναν άλλο λαό και γνωρίζεις την ψυχρόσυνθεσή του, δίνεις και παίρνεις τρόπους ζωής και αντιλήψεις, βιώνεις την κουλτούρα του. Αυτό ακριβώς επιδιώξαμε με την εκδρομή του Συλλόγου Ζαγορισιών στην Οχρίδα στις 22-23-24 Μαΐου 2004. Σε μια περιοχή εντυπωσιακής φυσικής ομορφιάς, είδαμε ορθόδοξες εκκλησίες, μνημεία της βυζαντινής κληρονομιάς που

παιλιότερα είχε βάσει τη σφραγίδα της σε όλη τη Βαλκανική.

Μετάφεραμε την κλασική ελληνική φιλία, υπογραμμίζοντας ότι πρέπει και μπορούμε να ζήσουμε σαν γείτονες φίλοι μακριά από ψυχρούς υπολογισμούς των ισχυρών.

Η πόλη έχει 26.000 κατ. σε ύψ. 698μ. στους πρόποδες υψώματος που στεφανώνεται από μια ακρόπολη και δεσπόζει της αριστερής όχθης της λίμνης Οχρίδας. Με κλίμα ευχάριστο. Είναι το μεγαλύτερο τουριστικό κέντρο της γιουγκοσλαβικής Μακεδονίας. Περιπατος ευχάριστος στα δαιδαλώδη λιθόστρωτα δρομάκια που περιστοιχίζονται από σπίατα καθαρά βαλκανικής αρχιτεκτονικής.

Η Αχρίδα σκετίνεται στη θέση της αρχαίας Λυχνιδού. Ανήκε κατά τον 4ο αι. π.Χ. στον Φίλιππο Β' της Μακεδονίας, και προσαρτήθηκε στη ρωμαϊκή αυτοκρατορία στα μέσα του 2ου αι. π.Χ. Κατά τον 10 αι. μ.Χ. χτίστηκε θέατρο 5.000 θέσεων, που άρχισε να ανασκάπτεται από το 1960 στους πρόποδες του λόφου όπου είναι φρούριο. Κατά τον 4ο αι. έγινε έδρα της Επισκοπής. Το 479 κατόρθωσε να ανακρούσει τον Θεοδώριχο, αλλά τον 6ο αι. λεηλατήθηκε από τους Αβάρους. Οι Σλάβοι εγκαταστάθηκαν στην περιοχή στα τέλη του 5ου αι.

Στις αρχές του 10ου αι. ο Άγιος Κλήμης μαθητής του Αγίου Κυρίλλου και Αγ. Μεθοδίου, Αποστόλων των Σλάβων του νότου, ίδρυσε εκεί μοναστήρι. Ένας άλλος μαθητής των Αποστόλων, ο Αγ. Ναούμ, έκτισε και εκείνες μοναστήρι στη Ν. όχθη της λίμνης. Επί τσάρου Σαμουήλ στα τέλη του 10ου αι. η Οχρίδα έγινε έδρα ελληνο-ορθόδοξης Αρχιεπισκοπής.

Μαρία Δ. Τσιάρα-Ασπρούδη

Καφέ-Μπαρ
ΤΟ ΣΩΠΟΤΣΕΛΙ
ΔΙΛΟΦΟ ΖΑΓΟΡΙΟΥ
ΤΗΛ. 6942 785095
e-mail: sopotseli@in.gr

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΣΚΟΠΕΥΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Την καλύτερη επίδοση για φέτος στην Ελλάδα (119/125) στο αγώνισμα του τραπ πέτυχε στους πανευρωπαϊκούς αγώνες πηλίνου στόχου που ήταν και οι τελευταίοι μεγάλοι αγώνες πριν τους Ολυμπιακούς και έγιναν στην Κύπρο ο Γιαννιώτης πρωταθλητής Ελλάδος και Βαλκανιονίκης, καθηγητής γυμναστικής, σκοπευτής της Σκοπευτικής Λέσχης Ζαγορίου Βασίλης Ζωρδούμης, αφήνοντας πίσω του μεγάλα ονόματα του αγωνίσματος που είναι επαγγελματίες σκοπευτές και πατρώνονται από μεγάλες βιομηχανίες όπλων και φυσιογύμων.

Ο ίδιος δεν είναι ευχαριστημένος από το αποτέλεσμα καθώς από ατυχείς συγκυρίες αλλά και δικά του αδικαιολόγητα για την εμπειρία του λάθη έχασε την δυνατότητα να διεκδικήσει κάποιο μετάλλιο κατακτώντας τελικά την 10η θέση.

Στο σημείο αυτό να επισημάνουμε ότι ο σκοπευτής μας αν και ήταν από τους κύριους υποψήφιους για να εκπροσωπήσει τη χώρα μας στους Ολυμπιακούς Αγώνες, ολοκλήρωσε την ...προετοιμασία του στις αυλές των γυμνασίων Χρυσοβίτσας και Βροσίας καθώς η υπηρεσία του μόνο στο τέλος της φετινής σχολικής χρονιάς και βεβαίως κατόπιν εορτής, ανταποκρίθηκε στο αίτημα της Σκοπευτικής Ομοσπονδίας να τον απαλλάξει από τα διδακτικά του καθήκοντα αποσπώντας τον στο Γραφείο φυσικής αγωγής.

Εστώ όμως και αν ο χρόνος που αφοσιώθηκε στο άθλημα του ήταν εξαιρετικά λίγος, ο Βασίλης Ζωρδούμης με την απόδοσή του στους πανευρωπαϊκούς απέδειξε τι δυνατότητα έχει όταν υπάρχουν οι συνθήκες εκείνες που για οποιονδήποτε αθλητή αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για να αθληθεί.

Λαογραφικός-Πολιτιστικός Σύλλογος Ηπειρωτών Αστυνομικών & Πολιτικών Υπαλλήλων Υπουργείου Δημόσιας Τάξης ΑΤΤΙΚΗΣ

Στο άλσος της Πανεπιστημιούπολης στα Ιλίσια (είσοδος από Ούλοφ Πάλμε και Ευφρονίου), το Σάββατο 19 Ιουνίου και ώρα 9.30 μ.μ., ο Πολιτιστικός και Λαογραφικός Σύλλογος των Ηπειρωτών Αστυνομικών και Π.Υ. Αττικής, διοργάνωσε την καθιερωμένη θερινή εκδήλωσή του.

Πρόκειται για μια από τις σημαντικότερες εκδηλώσεις της ηπειρωτικής αποδημίας, η οποία κάθε χρόνο συγκεντρώνει χιλιάδες Ηπειρώτες από όλες τις γειτονίες της Αττικής, ενώ ο σύλλογος έχει στη δυναμική του πάνω από τέσσερις χιλιάδες Ηπειρώτες αστυνομικούς, πρώτης και δεύτερης γενιάς, οι οποίοι αν και μόνιμοι πια κάτοικοι του Λεκανοπεδίου, δεν ξεχνούν όμως τις ρίζες τους, αγαπούν τον πολιτισμό και την παράδοση της Ηπείρου και εμπνέονται από αυτή.

Η εκδήλωση –θεσμός πια–, για τους Ηπειρώτες αστυνομικούς ήταν φέτος αφιερωμένη στους Ηπειρώτες ευεργέτες, Ευάγγελο Ζάππα και Γεώργιο Αβέρωφ, οι οποίοι με την ανιδιοτελή προσφορά τους, συνέβαλαν αποφασιστικά στην αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Το

πρόγραμμά της περιλαμβάνει ηπειρωτική μουσική και τραγούδια από καταξιωμένους καλλιτέχνες μουσικούς και τραγουδιστές (Κίτσάκης, Φωτίου, Κοτρότσου, Χαλιγιάννης κ.α.), ενώ χορευτικά συγκροτήματα των ηπειρωτικών αποδημικών συλλόγων θα παρουσιάσουν χορούς αντιπροσωπευτικούς από όλες τις περιοχές της Ηπείρου. Σημαντικές προσωπικότητες από το χώρο της πνευματικής, κοινωνικής και πολιτικής ζωής του τόπου τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωση, ενώ αναμένεται να παρευρεθούν σε αυτήν όχι μόνο Ηπειρώτες αλλά και φίλοι.

Παρακαλούμε τα Μ.Μ.Ε, του ημερήσιου και επαρχιακού, εντύπου και ηλεκτρονικού τύπου, να προβάλουν την εκδήλωση αυτή, τόσο ενημερώνοντας τους Ηπειρώτες, πριν την πραγματοποίησή της, όσο και καλύπτοντας την δημοσιογραφικά κατά την διάρκειά της.

Ο Πρόεδρος ΣΠΥΡΑΚΟΣ ΑΘΑΝ.
Ο Γ. Γραμματέας ΤΣΙΑΒΟΣ ΓΕΩΡΓ.

Συνεργασία του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου με την Εγνατία οδό Α.Ε.

Μετά από συνάντηση του Δημάρχου Ανατολικού Ζαγορίου κ. Βασίλη Σπύρου με το Γενικό Διευθυντή της Εγνατίας οδού Α.Ε. κ. Σέργιο Λαμπρόπουλο, προέκυψαν τα εξής:

1. Συντάσσεται από την Εγνατία η μελέτη αναστήλωσης του Μεγάλου Γεφυριού Καβαλαρίου, το οποίο κατέρρευσε και έγιναν ήδη οι εργασίες περυσισυλλογής των πεσμένων υλικών από το ποτάμι.

2. Πρόκειται να συνταχθεί μελέτη για την κατασκευή του συνδετήριου δρόμου από τον Κόμβο Ζαγορίου προς το Ανατολικό Ζαγόρι (41η επαρχιακή οδό) και την ευρύτερη περιοχή του Ζαγορίου.

3. Θα συνταχθεί μελέτη για την κατασκευή παρακαμπτρίου δρόμου, που θα συνδέει την εθνική οδό Ιωαννίνων-Τρικάλων, από θέση πριν την κατασκευή της γέφυρας Αράχθου, με την 41η επαρχιακή οδό στη θέση Ποταμιά. Με την παράκαμψη αυτή θα διευκολυνθούν οι εργασίες κατασκευής της γέφυρας και θα συντομεύσει κατά αρκετά χιλιόμετρα η απόσταση των χωριών της περιοχής του ανατολικού Ζαγορίου με τα Γιάννινα.

4. Συζητήθηκαν τα γεωτεχνικά προβλήματα που παρουσιάστηκαν στη συμβολή της Εθνικής οδού Ιωαννίνων-Τρικάλων με την υπό κατασκευή οδό πρόσβασης προς Δεμάτι-Πέτρα. Οι εργασίες κατασκευής της οδού θα αρχίσουν μετά την ολοκλήρωση της γεωτεχνικής μελέτης, μαζί με την βελτίωση της εθνικής οδού από τον Κόμβο μέχρι τη συμβολή της με την οδό προς Δεμάτι-Πέτρα.

5. Συζητήθηκε η δυνατότητα χρησιμοποίησης του νερού που βρέθηκε κατά τη διάνοιξη της σήραγγας Δεματίου για τις ανάγκες ύδρευσης των κατοίκων και υπήρξε θετική ανταπόκριση από πλευράς Εγνατίας.

6. Παρέχεται η βοήθεια της Εγνατίας για την αντιμετώπιση της μεγάλης καθίζησης-κατολιθώσεως στο δρόμο προς Ιτέα, καθώς επίσης και τη διενέργεια γεωτρήσης στις Καρυές και τους Μηλιωτάδες.

Τέλος ο Δήμαρχος Ανατολικού Ζαγορίου ευχαρίστησε το Δ.Σ. της Εγνατίας οδού Α.Ε. για την ικανοποίηση ενός από τα σημαντικότερα προβλήματα της περιοχής μας, δηλ. την ασφαλιτοστρωση της 42ης επαρχιακής οδού που ένυψε το Ανατολικό με το Κεντρικό Ζαγόρι, καθώς επίσης και για τις άλλες παρεμβάσεις της Εγνατίας στην περιοχή μας.

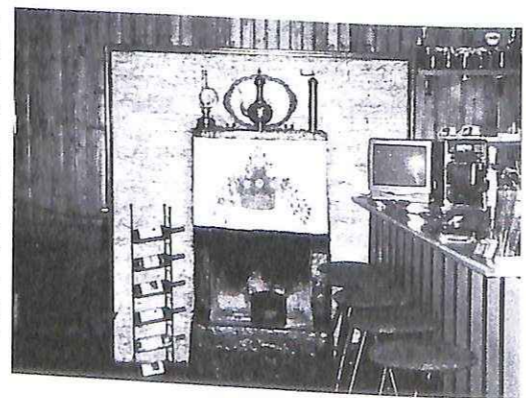
(Από την εφημερίδα «Παλμός» των Μηλιωτάδων φ. 243/Μάιος 2004)

Το καφενείο της Λεπτοκαρυάς

Στο μεσοχώρι βρίσκεται το μαγαζί μας. Το δουλεύουν η Περεσφόνη κι ο Βασίλης Μητσιμάρης του Απόλλων. Μαζί με την εκκλησία αποτελούν την ψυχή του χωριού μας. Σ' αυτό συγκεντρώνονται όσοι φτάνουν εκεί και φυσικά λειτουργεί ορισμένες ώρες. Βρίσκει κανείς και μικροψώνια που χρειάζεται στο νοικοκυριό του. Το σημαντικότερο απ' όλα είναι ότι εκεί συναντώνται οι χωριανοί, κερνούν όσοι έχουν καιρό να ρθούνε στο χωριό, όπως ειθισται στο Ζαγόρι και μαθαίνει ο ένας τα νέα του άλλου.

Η καθαριότητα της Περεσφόνης είναι η γνήσια ζαγορία και στο σερβίρισμα και στο χώρο και στην τουαλέτα και σε τιμές απολύτως λογικές. Δεν μπορεί να σκεφτώ το χωριό χωρίς καφενεδάκι. Είναι τόπος συναΐξης και επικοινωνίας των χωριανών. Η εικόνα που μου λείπει στο χωριό είναι αυτή των ηλικιωμένων που κάθονταν ασπρομάλληδες κάτω απ' τον πλάτανο κι αφηγούνταν ιστορίες απ' τα παλιά κι έδιναν άλλο χρώμα στο χωριό. Ας είναι όμως, όσο υπάρχει το καφενεδάκι ας είμαστε ευχαριστημένοι μ' αυτό. Φτάνεις απ' το ταξίδι, θα πεις τον καφέ και το νεράκι σου, τα τσίπουρα το χειμώνα, θα ευχαριστηθείς κουβεντούλα κι οι άντρες θα περάσουν την ώρα τους παίζοντας δηλωτή τα βράδια. Το καφενείο αξίζει της προσοχής μας.

Χ. Παπαδοπούλου-Κατσαρού

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΑ ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

► Από 10 έως 12 Αυγούστου «Σαν Παλιό Σινεμά» και φέτος στα Κάτω Πεδινά Ζαγορίου

Για έκτη συνεχή χρονιά οργανώνεται το τριήμερο θερινού κινηματογράφου στα Κάτω Πεδινά (Σουδενά) Ζαγορίου. Οι νύχτες των θερινών προβολών του Αυγούστου θα φωτιστούν φέτος από τις εικόνες τριών αξιόλογων και βραβευμένων ταινιών μεταξύ των οποίων ξεχωρίζει η κλασική ταινία του Ελία Καζάν «Viva Zapata», ένα αφιέρωμα στον πρόσφατα χαμένο Μάρλον Μπράντο.

Το φετινό τριήμερο κινηματογράφου περιλαμβάνει τις προβολές των εξής ταινιών:
Τρίτη 10/7/04: «Υπάρχουν ακόμη γελαστοί Τσιγγάνοι» του Τόνυ Γκάντλιφ (1997) «GADJO DILÓ»
Τετάρτη 11/7/04: «Μεθυσμένα Άλογα» του Μπάμπαν Γκομπάντι (2000). «A TIME FOR DRUNKEN HORSES». Χρυσή Κάμερα Φεστιβάλ Καννών. Βραβείο Διεθνούς Ένωσης Κριτικών
Πέμπτη 12/7/04: «VIVA ZAPATA» του Ελία Καζάν (1952) με τους Μάρλον Μπράντο, Άντονι Κουήν.

Το φετινό τριήμερο οργανώνεται σε συνεργασία και με την στήριξη των εταιρειών ROSEBUD και ODEON CINEPLEX (Παραλιμνιο Ψυχαγωγικό Κέντρο), με το Bar και πολιτιστικό χώρο «ΘΥΜΩΜΕΝΟ ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ», την Νομαρχιακή Αυ-

τοδιοίκηση Ιωαννίνων και τον Δήμο Κεντρικού Ζαγορίου.

Ο Σύλλογος Κάτω Πεδινών αισθάνεται την ανάγκη να ευχαριστήσει ιδιαίτερω όλους τους υποστηρικτές καθώς και τους χορηγούς επικοινωνίας για την στήριξη τους καθώς αυτή καταδεικνύει την αποδοχή που χρόνο με τον χρόνο κερδίζει η εκδήλωση, η οποία αποτελεί πλέον θεσμό για την περιοχή. Η έναρξη των προβολών είναι στις 9.00 μ.μ. στην πλατεία του χωριού και η γενική είσοδος είναι 3 ευρώ.

● Από 6 έως 31 Αυγούστου θα είναι ανοικτό για το κοινό το ΘΡΑΓΩΔΙΟ ΓΥΦΑΝΤΙΚΗΣ με ΕΚΘΕΣΗ ΓΥΦΑΝΤΩΝ από την ΟΜΑΔΑ ΝΕΩΝ ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΩΝ στα πλαίσια του προγράμματος «Πρωτοβουλίες Νέων» της Γεν. Γραμματείας Νέας Γενιάς. Το εργαστήρι υφαντικής φιλοξενείται στον χώρο του παλαιού Παρθεναγωγείου του χωριού και θα μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίσουν ή να ...θυμηθούν την τέχνη του αργαλειού και της υφαντικής καθώς και να δουν τις δημιουργίες νέων ανθρώπων που ασχολούνται με μια παλιά και σχεδόν ξεχασμένη τέχνη.

Ένωση Αποδήμων Ελαφοτόπου Αθηνών

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Αποδήμων Ελαφοτόπου Αθηνών σας ενημερώνει ότι έχει προβεί στην έκδοση σε μορφή dvd και cd της βράβευσης του Γρηγόρη Καψάλη, που πραγματοποιήθηκε στον Ελαφότοπο στις 11 Αυγούστου του 2003.

Η έκδοση είναι συλλεκτική και διατίθεται σε περιορισμένο αριθμό αντιτύπων.

Πληροφορίες από τον Πρόεδρο της Ένωσης Πάκη Γκογιάννο (697-6766129) και τον Γενικό Γραμματέα Παύλο Εμμανουήλ (210-6465677) ή άλλο μέλος του Δ.Σ.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Αποδήμων Ελαφοτόπου Αθηνών:

● Ευχαριστεί τη συγχωριανή μας Δανάη Πριμηκέρη, γιατί χάρις στην δική της χρηματοδότηση κατέστη δυνατή η έκδοση σε μορφή ανά και cd μέρους της βιντεοσκοπημένης εκδήλωσης για τη βράβευση του Γρηγόρη Καψάλη, που πραγματοποιήθηκε στις 11 Αυγούστου 2003 στον Ελαφότοπο. Μας συγκίνησε ιδιαίτερα η ευαισθησία της να αφιερώσει αυτή την οικονομική προσφορά στη μνήμη του αξέχαστου αδελφού της γιατρού Δημήτρη και των γονιών της Χριστόδουλου και Μαίρης Πριμηκέρη.

● Ευχαριστεί τη συγχωριανή μας Δανάη Πριμηκέρη για τη διάθεση χρηματικού ποσού στην Ένωση μας εις μνήμη της θείας της Έλλης Μίσιου, που απεβίωσε πρόσφατα στη Θεσσαλονίκη.

● Ευχαριστεί δημόσια το συγχωριανό και αρωγό στην προσπάθεια επίτευξης και υλοποίησης των σκοπών της, Μάριο Λευτεριώτη, γιατί χάρις στις δικές του φιλότιμες προσπάθειες, κατέστη δυνατή η επεξεργασία του αρχαιακού υλικού της βιντεοσκοπημένης βράβευσης του Γρηγόρη Καψάλη, στην οποία αποκλειστικά στηρίχθηκε η παραγωγή του εκδοθέντος από την Ένωση μας συλλεκτικού πακέτου που αποτελείται από ένα DVD και ένα CD. Χωρίς την συμβολή του δεν θα είχε πραγματοποιηθεί αυτή η έκδοση.

● Ευχαριστεί όλους όσους συντέλεσαν στην παραγωγή της βιντεοσκοπήσεως της βράβευσης του Γρηγόρη Καψάλη για την καλλιτεχνική του προσφορά και ιδιαίτερα για τη δωρεάν παραχώρηση των δικαιωμάτων αναπαραγωγής του προϊόντος σε μορφή ανά και cd, και της άδειας διάθεσής του.

Ειδικότερα ευχαριστούμε τους μουσικούς: Γρηγόρη Καψάλη (κλαρίνο), Νίκο Καψάλη (κλαρίνο), Γιάννη Παπακώστα (τραγούδι), Μαρία Αγγελινάκη (τραγούδι), Μιχάλη Καπρινιώτη (τραγούδι), Νίκο Τομαρά (τραγούδι), Κώστα Κωσταγιώργο (βιολί), Διαμαντάκη Κάλλη (λαούτο), Μιχάλη Μαρκόπουλο (λαούτο) και Απόστολο Παππά (ντέφι).

Το Δ.Σ. της Ενώσεως Αποδήμων Ελαφοτόπου

Προσδοκία Ολυμπιακής εκεχειρίας

(Επίκαιροι στίχοι με αφορμή το πνεύμα του Ολυμπισμού και τις ωμότητες που διαπράττονται στους Αγίους Τόπους).

*Εκεί που Εσύ, Χριστέ, περπάτησες,
θανάσιμος σέρνεται ξολοθρεμός!
Τα πλάσματά σου μην και παράτησες;
Στο λογισμό μας βλάσφημος πειρασμός!*

*Σύνεργα ολέθρου κροταλίζουν φρικτά.
Φτωχόσιπτα, καταυλισμούς αφανίζουν.
«Ουράνιο τόξο»* αστράφτει βροντά.
Σπαραγμού οίμωγες καρδιές ραγίζουν.*

*Η ωμότητα αδιάκριτα δολοφονεί.
Γυναικόπαιδα, μαχητές οδηγεί στη θανά.
Ποιος φταίει, αν αλαφιασμένο παιδί,
ζωσμένο το θάνατο ψηφιά τη ζωή;*

*Ιουδαίοι και Άραβες αιμορραγούν.
Κυριεύει αφροσύνης αδιαλλαξία.
Αλλόφρονες αντίπαλοι γοερά θρηνούν.
Γιατί τέτοια ανθρωπιές απαξία;*

*Βία στην τυφλή βία οι «καμικάζι».
Την υψηλίο συγκλονίζει θηριωδία!
«Η παγκοσμιοποίηση» τι... σχεδιάζει;
Παντού καιροφυλακτεί τρομοκρατία.*

*Στη ζοφερή του κόσμου εικόνα,
με κλονισμένη ανθρώπινη αξία,
μονάχη ελπίδα στον τρέχοντα αιώνα,
η ολυμπιακή ας λάμψει εκεχειρία!*

*Στο άπειρο σύμπαν κουκίδα ο πλανήτης.
Ας πάψει η βία να κακουργεί!
Ο ολυμπισμός, δραστησός καταλύτης,
ειρήνης άγγεγμα στην πολύπαθη γη!*

*Η φλόγα μας ακάματος ταξιδευτής.
Αλλοτινός Ερμής μανταταφόρος.
Ελλήνων σύμβολο καταλλαγής:
– Όχι άλλο αίμα πολέμου φόρος.*

* «Ουράνιο τόξο» ονομάζουν οι στρατηγοί του Ισραήλ τις επιδρομές κατά των Παλαιστινίων.

Το περιεχόμενο του επίκαιρου... στιχογραφημάτων μου, θέτω στη διάθεσή σας, αν και δεν συνάδει με τα συνήθη περιεχόμενα τοπικού ενδιαφέροντος της μηνιαίας έκδοσης «Το Ζαγόρι μας».

Του κόσμου η αφροσύνη σαν μ' ενοχλεί,
η οργή μου παίρνει στίχων μορφή.
Αν και «το Ζαγόρι μας, συναινεί,
την «Ολυμπιακή» ας διατρανώσει ευχή.

Με εκτίμηση
Νικόλαος Η. Πάσχος

ΕΛΑΤΗ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΧΑΘΗΚΕ
ΑΣΠΡΟ ΚΑΝΙΣ - ΓΚΡΙΦΟΝ
την Τετάρτη 21/7/04
Όποιος το βρήκε, παρακαλείται να τηλεφωνήσει:
Κιν. 6944 632466
Σταθερό: 26510 45280
ΘΑ ΑΜΕΙΦΘΕΙ

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΟΙΚΟΠΕΔΟ ΣΤΟ ΔΙΛΟΦΟ
Εντός του Οικισμού Διλόφου πωλείται οικοπέδο άρτιο και οικοδομήσιμο, με εγκεκριμένη άδεια, που καλύπτεται με ολοκλήρου από παλιά προφυσιστάμενη οικόπεδο, συνολικής επιφάνειας 50 μ². Πληροφορίες στα τηλ. 210-6006625 (Αθήνα) και 26510-27105 (Γιάννενα)

SUPER MARKET ΜΑΡΟΣ
1ο κατάστημα:
ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ 8 ΙΩΑΝΝΙΝΑ
2ο κατάστημα:
ΠΑΡΑΚΑΛΑΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΟΔΗΓΩΝ
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΑΠΤΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ
ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ

Καρτισκάκη 3 ΑΛΞΟΣ
(Κάτω από το Ξεν Alexios)
Ιωάννινα, Τηλ. Γρ.: 26510 25035, κιν.: 6932 956320

Το ξέσπασμα πόνου μιας δασκάλας

Στο μαθητή μου... που έφυγε... να τον συντροφεύει...

Γιάννη, ποιον ζητούσες την καρδούλα σου να γιάνει; Γιάννη, πώς μπορούσε η καρδούλα σου να γιάνει, όταν στις ζωής σου το σιργιάνι είχες συντροφιά τη μοναξιά;

Γιάννη πώς μπορούσε η ψυχούλα σου να γιάνει χωρίς ΜΑΝΑΣ χάδι και ΠΑΤΕΡΑ ζεστασιά;

Πώς μπορούσε η καρδούλα σου να γιάνει όταν τα μεγάλα σου μελιά ματάκια απεγνωσμένα ρωτούσανε πολλά μα ... απόκριση καμιά;

Τότε μικρό μας Γιάννη τις βλεφαρίδες έκλεινες -αγικόκλημα απλωμένες- να κρύψουν της ψυχής απελπισιά και ήσους παιδάκι μια σταλιά.

Όταν αγάπης ρούφηξες σταγόνα -δρροσοστάλα-

τα μαραμμένα ροδοπέταλά σου άνοιξης και μου αποκριθήκες πικρά χαμογελώντας «...μα αν το σπίτι σου είναι μικρό σ' ένα κλωναράκι δέντρου βάλουμε να κοιμηθώ και τότε ...δεν θα κοιμάζω, ούτε θα τριγυρνών εγώ»...

Το δικό μου Ηπειρώτικο μοιρολόι

Λιβάνι μνήμης Δεν ήθελε ο Χάροντας κουρσάρο ταξίδι δεν ήθελε ο Χάροντας ταξίδι σε άτι μούρο' εζήλειψε τον άνεμο του Μάη τον μρωδάτο να τον περάσει απ' το «Ράδιο» την «Τύμφη» και τη «Γκούρα».

Ρούφηξε γάργαρα νερό δεν έσβησε τη δίψα πέταξε άγριο πουλί κρύφτηκε μεσ' τα δέντρα τα δέντρα τα πευκόκημα βαλανιδιές κι ελάτια.

Μέθυσε απ' το ρετινιάτωμα του μρωδάτου πεύκου ανέβηκε στην κορυφή που 'γγιζεί τα ουράνια -κούρνιασε, γεράκι πεινασμένο-

Κοιτά τη γη βελουδίνη χιλιολουλουδιασμένη κοιτά κι αφουγκράζεται παράξενο τραγούδι: το τριξίμο του πριονιού να παίζει με τ' αγέρι κι ανάμεσα στα σūδεντρα να εργάζονται, ανέμλοι αγέλοιοι.

Ξαν διαβατάρικο πουλί σαν αστραπή ξεφεύγει...

Ζήλειψε κι' άρπαξε το νιο σε σύννεφο ασμένιο για να τον τυύσει σαν ασπίδα να φέγγει στο χωριό του!

Δεν σούφτανε γουρσοζικέ κι αγόρταγε του Παναγιώτη η συντροφιά; Πήρες και το Σωτήρη μας; το 'μορφο παληκάρι' στόλισες τον αστερισμό μ' όλα τα αστεράκια

Γιάννη, ΑΓΑΠΗΣ ζήτησες ζεστά φτερά! αγάπης ζήτησες φωλιά! δεν σου τη δώσανε, σε ξεγελάσανε με όνειρα ναρκωτικών απατηλά και πέταξες ... μαζί τους μακριά...

Φτερούγισε μικρό μας άγγελε μακριά -πολύ μακριά- στο άπειρο όσο μπορείς βαθεία και μη κοιτάξεις κάτω πια -εδώ που σε σκότωσε η απονιά-

Τώρα, θα σου γυρέψουν χάρη Γιάννη εκείνοι που δεν έσκυψαν στον πόνο σου ποτέ. Εκείνοι έτσι έμαθαν να ζούνε... «αυτοί του εαυτού τους εραστής».

Θα σου ζητούν γι' αυτούς να μεσιτεύεις θ' απλώνουνε τα χέρια τους ψηλά! Όταν η μπόρα της ζωής θα τους χτυπά...

Τώρα, που σ' έχει η μάνα ΠΑΝΑΓΙΑ στην αγκαλιά.

Βοήθησέ τους, μα φώναξέ τους δυνάτα πως είναι ανθρώπινα ΜΗΔΕΝΙΚΑ

ΟΛΓΑ ΜΙΧΑΗΛ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ Αθήνα 10 Οκτωβρίου 2003

-Τον Κώστα μας, το Νίκο μας και το Λυσίμαχο μας- να συντροφεύουν το χωριό τις νύχτες του χειμώνα.

-Λένε πως έτσι τα είχε η μάγισσα της μοίρας τα γραμμένα...-

Εσείς θα είστε εκεί ΨΗΛΑ μας νάρχεστε κοντά μας μ' αχτινοπαγιονιδίσματα σ' αμπαρμένες πόρτες σε βρύσες και σε ρεματιές στο δάσος που αγαπάτε...

Ανεμοσοοίρι γίνετε ν' ανεμοστροβιλίζετε χιονούλες στα βουνά μας, ν' ανεμοφτερουγίζετε στους πλάτανου τα κλώνια.

Γίνετε διαμαντόπετρες κρυστάλλινες δροσούλες να σμίγεται με τα πικρά δάκρυα των δικών σας να κλείνουν ματοτσινόρα νάρχεστε σ' όνειρό τους...

Πάχνης χινοπωριάτικης πέπλο γίνετε χαιμαλί με χάντρες να είστε πάντα φυλαχτό στο όμορφο χωριό σας!

Γίνετε αχτίνες φεγγαριού στολιδιά στα ξωκλήσια να παιζείτε μεσ' την αυλή του έρημου Σχολείου μας.

Να λέμε πως δεν φύγατε ποτέ απ' το χωριό μας. Χωριό που το λατρεύουμε κι αυτό σας συμπονάει. ΣΚΑΜΝΕΛΙ που ερήμωσε με τον ταξιδεμό σας.

ΟΛΓΑ ΜΙΧΑΗΛ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ Αθήνα 31 Μαΐου 2004

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ Συλλυπητήρια

- Καθυστερημένα μου ήρθε η είδηση του θανάτου του Πανωσουδενιώτη γιατρού - γυναικολόγου Ελευθερίου Τζιόβα.

Ήταν ένας καλότατος κι ευγενέστατος άνθρωπος με αγάπη κι ενδιαφέρον για κάθε τι Ζαγορίσιο.

Στην εκλεκτή σύντροφο της ζωής τους Μάγδα και τα παιδιά του θερμά συλλυπητήρια.

Γιώργος-Ελένη Δούβλη

Βαπτίσεις

- Το μοναστήρι μας το Σάββατο στολίστηκε. Φωνές και γέλια γέμισαν το προαύλιο. Ο Γιώργος Π. Ξάνθος κι η γυναίκα του διάλεξαν να βαφτίσουν στην Βαγγελίστρια το πρώτο τους παιδί.

Ο παπα-Ηλίας τέλεσε το μυστήριο μέσα σε κατάνυξη και έδωσε το όνομα Κων/νος.

Οι συγγενείς του ζευγαριού από την Κρήτη καθώς κι οι φίλοι τους εντυπωσιάστηκαν από τον μοναδικό χώρο. Να τους ζήσει.

Ελένη Δούβλη

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ Γεννήσεις

- Η Αλίκη Τσουμάνη του Θεοδώρου και της Ρηνιώς και ο Αχιλλέας Αναστασόπουλος έγιναν γονείς, στην Αθήνα ενός πανέμορφου υγιέστατου κοριτσιού, το Σάββατο 8 Μάη του 2004. Να τους ζήσει. Ευτυχισμένη, χαρούμενη, τυχερή νάναι και να αποκτήσουν και άλλα.

Βαπτίσεις

- Ο Λάμπρος Ρούντας και η γυναίκα του Βιργινία βάπτισαν στην Αθήνα, την Χριστουγεννιάτικα γεννημένη κορούλα τους και την είπαν ΧΡΙΣΤΙΝΑ. Να τους ζήσει, νυφούλα να τη χαρούν.

Γάμοι

- Ο Βασίλης Βακάλης του Κώστα και της Ρίτας παντρεύτηκε στις 25 Ιουνίου 2004, στον Κάλαμο Αττικής την εκλεκτή της καρδιάς του Γιώτα Αρβανίτη από την Τρίπολη Αρκαδίας. Να ζήσουν, να ευτυχίσουν, απογόνους και όλα του κόσμου τα καλά να αποκτήσουν.

Νέοι επιστήμονες

- Η Ουρανία Πρωτόπαππα του Γιώργου και της Βάσως πήρε το πτυχίο της γεωτεχνολογίας.

- Ο Μιχάλης Κάτσενος του Νικηφόρου και της Βούλας, πήρε το πτυχίο μαθηματικών στα Ιωάννινα και ετοιμάζεται να κάνει μεταπτυχιακό στο εξωτερικό. Εγκάρδια συχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία.

Θάνατοι

- Ο 62χρονος Θανάσης Ιωσήφ, καθηγητής, από τις 7 Μάη 2004, αναπαύεται στην Περιβλεπτο Ιωαννίνων. Στα αδέρφια του Ναυσικά και Θωμά Μίχα και υπόλοιπους συγγενείς, θερμά συλλυπητήρια.

- Η 77χρονη Όλγα, χήρα Δημητρίου Λαδιά, απεβίωσε στις 31 Μάη 2004 στην Καταβόθρα Θεσπρωτίας. Θερμά συλλυπητήρια στα παιδιά της Νίκη και Σπύρο Μήλιο, τον εγγονό της Νίκο και λοιπούς συγγενείς.

- Ο 94χρονος Κρητικός Κων. Αγκινाराσταχάκης αρχές Ιουνίου πέθανε στη Σητεία. Στα παιδιά του Γιάννη και Κική, το γένος Νεοππολέμου Ρίζου και λοιπούς συγγενείς συλλυπητήρια.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΑΡΙΣΤΗ Γάμοι

- Στις 12 Ιουνίου 2004 έγιναν οι γάμοι του Δημήτρη Γέπη, γιου του Παύλου μετά της Ευσταθίας Μπέζαρη του Σοφοκλή, στο εκκλησάκι των Αγίων Αναργύρων του Κάστρου στα Γιάννινα. Επακολούθησε τρικούβερο γλέντι στα Λιθαρίτσια.

Το «Ζ» μας εύχεται βίον ευτυχή. - Στις 10 Ιουλίου 2004 έγιναν στην εκκλησία της Αγίας Μαρίας στα Γιάννινα οι γάμοι της Ερμιόνης Κύρκου, κόρης του Νικολάου Κύρκου με τον Ιωάννη Κωσταδήμα. Επακολούθησε δεξίωση και γλέντι στο «Κελάρι».

Στους οικείους του ευχόμαστε να τους ζήσουν και να χαρούν εγγόνια.

ΑΠΡΑΓΓΕΛΟΙ Γάμοι

- Στις 10 Ιουλίου 2004 παντρεύτηκαν στα Γιάννινα (Ει-

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

κονίσματα) η Δοβριανίτσια Ολυμπία Δ. Τσαπάρη με τον εκλεκτό της καρδιάς της Γιάννη Φ. Γερογιάννη από τον Άγιο Μηνά.

Μετά την στέψη ακολούθησε μεγάλο γλέντι μέχρι το πρωί.

Εντυπωσίασε στο χορό η γιαγιά της νύφης Ολυμπία-Λίτσα Τσαπάρη.

Οικογένεια Γιάννη και Ρούλας Ευθυμίου

Εύχομαι στο νιόπαντρο ζευγάρι, γονείς και γιαγιά, ευτυχία χαρά και πολλούς απογόνους.

Μ.Γ.Κ.

Ευχές και από «Το Ζαγόρι μας».

Νέοι Επιστήμονες

- Τον παλιό μου μαθητή Γιώργο Καψάλη που πήρε το πτυχίο των Οικονομικών Επιστημών συχαίρω ολόθερμα.

Με την επιμέλεια, την ευσυνειδησία και το ήθος που τον διακρίνει σιγουρα θα έχουμε έναν εκλεκτό Ζαγορίσιο επιστήμονα. Στους γονείς του τον Αλέκο και την Κική να τον χαίρονται.

Ελένη Δούβλη

ΒΙΤΣΑ

- Με τη συμπλήρωση έξι μηνών από την κοίμηση της φιλότατης και αλησμόνητης μητέρας του Ιπολύτης Καρέτση ο γιος της Τάκης Καρέτσης αντί μνημοσύνου, παρέθεσε πλούσιο γεύμα σε 25 άπορους κατοίκους του Δήμου Υμηττού, στην Εστία Γαλήνης Χριστού, της εκκλησίας Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου.

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ

Βαπτίσεις - Ο Δημήτρης Μπίρης και η Κατερίνα Μπούφη το Πάσχα βάπτισαν το μοναχογιό τους. Το όνομα αυτού ΝΙΚΟΛΑΟΣ-ΜΑΡΙΟΣ. Να τους ζήσει, στα στεφάνια του να χαρούν και να κάνουν και άλλα.

Θάνατοι

- Γεννήθηκε στο Βρυσόχωρι το 1916, η Χρυσή, χήρα Αναστασία Τσιμιόδη, το γένος Αδαμαντίου και Δέσποινας Εξάρχου, έμεινε στα Γιάννινα, αλλά ανέβηκε στο χωριό και απεβίωσε στις 13 Ιουνίου 2004 με όλο τον κόσμο γύρω της. Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους της.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

- Συχαρητήρια στον Θε-

οφάνη Τσιλιγκίρη του Δημητρίου εγγονό του Σπύρου και της Κατίνας Οικονομίδου που πέτυχε στο ΤΕΙ Φυσικοθεραπείας Αθηνών. Στους γονείς Δημήτριο Τσιλιγκίρη και Λευκοθέα Οικονομίδου θερμά συχαρητήρια.

Οικογένεια Γιάννη και Ρούλας Ευθυμίου

Θάνατοι

- Η αγαπημένη συγχωριανή μας Αργυρώ Τζαδήμα - Τσιμπέρη απεβίωσε στις 2 Ιουνίου. Από την 4η Ιουνίου αναπαύεται στο νεκροταφείο των Αγίων Αναργύρων Αττικής. Απευθύνουμε και επισήμως τα θερμότερα συλλυπητήρια μας στον σύζυγο της Λάζαρο, στα τέκνα της Νίκο και Μαρία, Ελισάβετ και Αλέξανδρο στα εγγόνια της, καθώς και στους πολλούς συγχωριανούς συγγενείς της.

Στη μνήμη της η Ένωση Αποδήμων Ελαφοτόπου θα διαθέσει αντί στεφάνου χρηματικό ποσό για κοινωνικούς σκοπούς.

- Η αγαπητή συγχωριανή μας δασκάλα Έλλη Μίσιου, κόρη του δασκάλου Γιάννη Μίσιου, απεβίωσε πλήρης ημερών στη Θεσσαλονίκη στις αρχές Ιουνίου και ετάφη εκεί. Απευθύνουμε τα συλλυπητήρια μας στην κόρη της, την εγγονή της, τους συγγενείς της και ιδιαίτερα στην ανεψιά της Δανάη Πριμηκύρη.

- Ο Πανωσουδενιώτης Γεώργιος Δεμάτης, γαμπρός στο χωριό μας στην οικογένεια Μιχου Τζόκα, έχασε τη μάχη της ζωής στις αρχές Ιουνίου, στο μεσοσυράνημα της ζωής του. Απευθύνουμε τα συλλυπητήρια μας στη μητέρα του, στη σύζυγό του Κατίνα, στα παιδιά του, στα αδέρφια του και σε όλους τους εξ' αγχιστείας συγγενείς του στον Ελαφότοπο. Θα τον θυμούμαστε για πάντα.

Στη μνήμη του η Ένωση θα διαθέσει αντί στεφάνου χρηματικό ποσό για κοινωνικούς σκοπούς.

- Η αγαπητή Μαρία Πριμηκύρη, μητέρα του αντιπροέδρου της Ένωσης μας Φάνη, απεβίωσε την 14η Ιουνίου και κηδεύτηκε την 17η στο κοιμητήριο Δάφνης Αττικής. Σταπαιδιά της

Αριστοφάνη και Πολύμνια, Τριαντάφυλλο και Θεοδώρα, και στα εγγόνια της απευθύνουμε τα θερμότερα συλλυπητήρια μας.

Στη μνήμη της η Ένωση θα διαθέσει αντί στεφάνου χρηματικό ποσό για κοινωνικούς σκοπούς.

Ένωση Αποδήμων Ελαφοτόπου Αθηνών

- Μας ξάφνιασε ο θάνατος του αγαπητού μας εξαδέλφου Μάνθου Κρεμμύδα. Στην οικογένειά του και τον αδελφό του θερμά συλλυπητήρια.

Γιώργο-Ελένη Δούβλη Μιχάλης Οικονομίδης

ΚΑΤΩ ΣΟΥΔΕΝΑ Γάμοι

- Στις 10 Ιουλίου στην εκκλησία Αγίων Αναργύρων στο Κάστρο Ιωαννίνων έγιναν οι γάμοι της καθηγήτριας Βίκης Χουλιάρη κόρης του αείμνηστου Παναγιώτη Χουλιάρη και του Γιάννη Ζιώγα πολιτικού μηχανικού.

Το «Ζ» μας εύχεται κάθε ευτυχία.

Θάνατοι

- Στις 15 Ιουλίου πέθανε και κηδεύτηκε στο Κ αλιτάκι όπου διέμεινε μόνιμα η Αλεξάνδρα Χατζή-Βασιλείου σε ηλικία 82 ετών. Στα παιδιά της Κώστα, Ευγενία και Πέτρο και σ' όλους τους δικούς της θερμά συλλυπητήρια.

Το «Ζ» μας - Β.Τ.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Γάμοι - Το Σάββατο 3 Ιουλίου στεφανώθηκαν στην εκκλησία του χωριού μας, από τον ιερέα Κων/νο Δήμου οι φίλοι μας από την Θεσ/κη ο Κώστας Ευστρατίου και Ειρήνη Γκόβα.

Στη χαρά τους στη στέψη και στο γλέντι κάλεσαν όλο το χωριό. Το γλέντι κράτησε ως τις 2 τα μεσάνυχτα και το κέφι ήταν μοναδικό. Η νύφη και ο γαμπρός ήταν υπέροχοι.

Εκφράζοντας τις ευχές και του χωριού και της αδελφότητας, πρώτα γιατί προτίμησαν το χωριό μας να κάνουν τη χαρά τους και μετά γιατί είχαν την ψυχική ευγένεια να μας καλέσουν όλους στη χαρά τους.

Τους ευχόμαστε να ζήσουν ευτυχισμένοι με όλα τα καλά

του Αβραάμ του Ισαάκ και του Ιακώβ.

Για την αδελφότητα Ο πρόεδρος Γιάννης Βακάμης

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙ Θάνατοι

- Η 81χρονη Μαριάνθη Αθ. Κράχτη από τις 25 Ιουνίου 2004 αναπαύεται στον Άγιο Νικόλαο Κοπάων Ιωαννίνων.

- 1η Ιουλίου έφεραν από την Αθήνα τον 99χρονο καλόκαρδο Ντίνο Μεντή να αναπαυτεί στο αγαπημένο του Μαυροβούνι. Συλλυπητήρια. Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΝΕΓΑΔΕΣ Γάμοι

- Στη Μητρόπολη Ιωαννίνων στις 20-6-2004 στεφανώθηκε ο γεωπόνος Αλκιβιάδης Διαμαντόπουλος του Χρήστου και της Βικτωρίας, το γένος Αλκιβιάδη Καλέα την καλή του Γιαννιώτισσα Χριστίνα, σημαφόρο στο Λιμενικό Σώμα. Να ζήσουν, να ευτυχίσουν, απογόνους και όλα του κόσμου τα καλά να τ' αποχτήσουν.

ΠΑΠΙΓΚΟ Συχαρητήρια

- Στην αγαπητή μου ανεψιά Μαρούλα Τσούπη - Ρέμου θερμά συχαρητήρια που βρήκε τη δύναμη να ολοκληρώσει τη διδακτορική της διατριβή. Χαίρομαι ιδιαίτερα που το θέμα της αφορά το Ζαγόρι μας και η πολυχρονη έρευνα της αποζημιώθηκε από την εξεταστική της επιτροπή με ομόφωνα «Άριστα». Ο τίτλος της διατριβής είναι: «Συμβολή στη μορφολογική παρουσίαση και ερμηνευτική προσέγγιση της Ηπειρωτικής λιθογλυπτικής τέχνης». Το παράδειγμα του Ζαγοριού».

Της εύχομαι και σ' ανώτερα και την ευχαριστώ για τη χαρά που έδωσε σε όλους μας και ειδικά στην οικογένειά της.

Η θεία της Αγγελική Πασχάλη (Πάπιγκο)

Τα συχαρητήρια και από «Το Ζαγόρι μας».

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Σύνδεσμος Σκαμνελιτών Θεσ/νίκης «Η ΤΥΜΦΗ» - Στο νεοεκλεγέν Δ.Σ. του αδελφού Συνδέσμου Σκαμνελιτών Αττικής ευχόμαστε ολόψυχα επιτυχία στο έργο που αναλαμβάνουν να επιτελέσουν. Πιστεύουμε σε μια συ-

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

νεργασία των δύο συνδέσμων ώστε να έχουμε μεγαλύτερη επιτυχία στους σκοπούς για τους οποίους ιδρύθηκαν.

— Στο χωριό μας που είχε αγαπήσει πάρα πολύ πρόωρα τον βρήκε ο θάνατος τον **Λάκη Μαργαρίτη** γαμβρό του Χρυσόστομου Δούβλη. Καλοσυνάτος και αγαπητός σε όλους τους χωριανούς. Λίγος χρόνος που του έμεινε ελεύθερος από τη δουλειά του ακόμη και για ένα Σαββατοκύριακο έφευγε από το Βόλο και έρχονταν στο χωριό. Γιορτές και καλοκαίρια δεν έλειπε ποτέ. Αισθητή φέτος η απουσία του. Στην γυναίκα του Δόξα στην κόρη του Μαρία και όλους τους συγγενείς του θερμά συλληπητήρια.

— Στην οικογένεια και συγγενείς του **Χριστόδουλου Χαντόλια** που έφυγε τόσο πρόωρα από κοντά μας. Θερμά συλληπητήρια.

Φέτος το Σκαμνέλι πραγματικά είναι πολύ φτωχότερο σε ανθρώπους που το αγαπούσαν πολύ.

Το Δ.Σ. του Συνδέσμου
Ο Πρόεδρος: Νόνας Κων/νος

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Γεννήσεις

— Ο **Κώστας Δούβαλης** και η **Ζωή Πασχώνη** απέκτησαν ένα χαριτωμένο αγοράκι. Να τους ζήσει!

Φαίδρα Τσαβαλιά

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

— Η κα **Γεωργία Τσάντη** στη μνήμη του πολυαγαπημένου της συζύγου **Σπύρου**, προσέφερε στο περιοδικό μας το χρηματικό ποσό των διακοσίων (200) ευρώ.

— Η κα **Καρμπαδάκη Ελισάβετ** στη μνήμη της εξαδέρφης της **Ιοκάστης Οικονόμου** προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 50 ευρώ.

— Η κα **Χρόνη Αριστέα** στη μνήμη της **Ιοκάστης Οικονόμου** προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των 10 ευρώ.

Η Ι.Λ.Ε.Ζ. ευχαριστεί θερμά.

Βαπτίσεις

— Ο **Παναγιώτης Βαγγελής** και η **Ελένη Κυριάκη** βάπτισαν στον Άη Γιάννη το τέταρτο παιδάκι τους στις 20-6-2004. Η νονά του χάρισε το όνομα **ΑΓΓΕΛΟΣ**. Τραπέζι έστρωσαν κάτω από τον πελώριο πλάτανο της Κεντρικής Πλατείας. Να τους ζήσει και στα στεφάνια του να χαρούν.

Δέσποινα Γκερλέ

Αρραβώνες

— Ο **Βαγγέλης Οικονόμου**, γιος της Τσεπελοβίτισσας **Αμαλίας Βλαχοπούλου** και του **Κώστα Οικονόμου** από την Αρίστη αρραβωνιάστηκε τη **Νότα Γούση**.

Να ζήσουν και καλά τους στέφανα!

Γάμοι

— Την Κυριακή 18 Ιουλίου 2004 η **Ειρήνη Κουμπή** παντρεύτηκε τον **Χρήστο Κεραμάρη**. Τους ευχόμαστε ολόψυχα να ζήσουν.

Θάνατοι

— Στις 21 Ιουλίου 2004 πέθανε ο **Περικλής Τσουμάνης**. Στους οικείους του τα θερμά μας συλληπητήρια.

Φαίδρα Τσαβαλιά

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

Ευχαριστίες

— Η Αδελφότητα Κουκουλιωτών και το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο αισθάνονται την υποχρέωση να ευχαριστήσουν τον **κ. Σπύρο Πετράκη** για την προσφορά 200 ευρώ στην αδελφότητα και την εκκλησία.

Με τα χρήματα αυτά καθαρίσαμε το οικόπεδο της εκκλησίας πάνω από την εκκλησία του χωριού μας, τον λάκκο από τις τουαλέτες ως το οικόπεδο των αδελφών **Γόγολου** και άλλα μέρη του χωριού.

Ελπίζουμε αυτή του η ενέργεια να γίνει παράδειγμα και για άλλους Κουκουλιώτες και φίλους του χωριού μας, ώστε το Κουκούλι να είναι —όπως και είναι— το ωραιότερο χωριό του Ζαγοριού.

Για την αδελφότητα
Ο Πρόεδρος
Γιάννης Βακάμης
Για το εκκλησιαστικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Κων/νος Δήμου Ιερέας

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Ευρώ 60

Βραζιτούλης Γιώργος

Ευρώ 50

Τσουμάνης Παναγιώτης
Καρπούζη Χαριτίνα

Ευρώ 40

Τσολάκης Εύδοξος
Καπνίση Αθηνά

Ευρώ 30

Καρμπαδάκη Ελισάβετ
Τσέπελη Γεωργία

Ευρώ 20

Κώστας Γεώργιος
Καρέτσης Δημήτριος
Φωτεινή Αμαλία
Τσίνης Νικόλαος
Γκούβης Χρήστος
Τσάντης Σπυρίδων
Ζαίμη Αυρηλία
Σουσιόπουλος Αθανάσιος
Χαρισιάδου Ευγενία
Σκούρη Ελένη
Παπαληθεία Ελλη
Οικονομίδης Σπύρος
Ράγγα Καλλιόπη

Ευρώ 15

Γατσέλου-Τσακίρη Άννα
Μήλιος Σπυρίδων
Τσατσόπουλος Αλέκος
Τσατσοπούλου Άννα
Τσατσοπούλου-Πρωτοναρίου Ανταλένα
Κιτσαντώνης Γιώργος

Ευρώ 10

Τσολάκη Αθηνά
Μπέλλος Νικόλαος
Μπούνος Δημήτριος
Σιούτης Αθανάσιος
Παπαδόπουλος Γιώργος
Γιαννούση-Ζήση Πανδώρα
Γκούρη Ανθούλα
Νάτση Εύη
Μπούνα Αικατερίνη
Καραλής Γιώργος
Ιασωνίδη Αικατερίνη
Τσαλαβρά Ματρη
Ντακαρέλης Ιωάννης
Παπαδημητρίου Ευάγγελος
Μητσιάδη Δάφνη
Χριστοδούλου Μιχαήλ
Καλογήρου Γιώργος

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:
ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
Πρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
Α' Αντιπρόεδρος
ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Β' Αντιπρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Γεν. Γραμματέας
ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Ταμίας
ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΛΥ
Μέλος
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΩΣΤΑΣ
Μέλος

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΚΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ
ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΠΑΠΑΓΙΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΡΕΜΟΥ-ΤΣΟΥΠΗ ΜΑΡΙΑ
ΣΚΟΥΡΤΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΥΦΑΝΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

★

Συνδρομές, εισφορές
Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και Μυροπολείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26510 26266
Ιωάννινα 45444

Ετήσια ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 10 ΕΥΡΩ
Ευρώπης 30 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 30 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

★

Τυπογραφεία:
Γ. ΔΟΥΒΑΛΗΣ - Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμύτη)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845
Ιωάννινα 454 44